የፈፀምኩዋቸውን ሀጢወጥ ድርጊቶች ሁሉ ዝብዝብ አድርጌ መናገሬ አይቀርም:: ስለዚህ ከመተኛትሽ በፊት ለሁለታችንም ፀልይልን:: እግዚአብሄር እንደሁ እኔን አይሰማኝም:: አርባ ቀንና ሌሊት ባለቅስ እንኳዋ ጆሮ አይሰጠኝም:: ምክንያቱም ከእናቱ በላይ የሀወሁት ሰዎች ብቻ መኖራቸውን ነው ሳምን የኖሩኩት...»

ኮንኮርድ ሲጨፍሩ አመሹ::

ሰለሞን በጫጩቶች ተከቦ ላይ በላይ ዊስኪውን ሰረገበ:: ሲነጋ ሲልም ከጫጩቶቹ አንድዋ አብራው ትሄድ ዘንድ ራሱ ጠየቃት:: ስምዋ ሜሮን መሆኑን ነግራው ስታበቃ፤ አብራው ለመዋብ ሳታቅማማ ተስማማች:: አያይዛ ግን እንዲህ አለችው፤

«ብር ግን ቅድሚያ ስጠኝ::»

«ምን ያህል?» አላት አነጋገርዋ እየሰቀጠጠው::

«አምስት»

«አምስት ምን?»

«አምስት መቶ ብር ነዋ»

ቆሌው ተገፈፈ::

«የምርሽን ነው?»

«ስለነጋ ነው እንጂ እንዲያውም እኔ በዶላር ካልሆነ አልወጣም::»

«ለመሆኑ!» አላት ሰለሞን ሁለት ደቂቃ ክንዶችዋን እንደብረት በጠነከሩ እጆቹ ጨምድዶ ይዞ፤ ወሲባዊ አይንዋን፤ ወሲባዊ ጠባብ አፍዋን፤ ወሲባዊ ከንፈሮችዋን፤ ለወሲብ የተፈጠረ የሚመስል መላ ሰውነትዋን እያስተዋለ «ለመሆኑ» አላት፤

«...አንድ ወር ሙሉ እኔ ዘንድ ለመሰንበት አስበሻል ወይስ አንቺ ሁለት ኩንታል የአድአ ነጭ ጤፍ ነሽ?»

ዜኒት ይህን ሰምታ ከኮንኮርድ ጣሪያ በላይ ስትስቅ ተሰማ::

በኦሮሞዎች ተከባችሁዋል!

ወይም

የሀየሎም ምስጢራዊ ደብዳቤ

ምእራፍ አስራ ሶስት

- 1 -

ወሬውን ማን የት ላይ እንደጀመረው በግልፅ የሚታወቅ ነገር የለም:: ይሁን እንጂ ከእኩለ ሌሊት ጀምሮ በሆርዶፋ የሚመሩ ሰባት ወጣቶች በየገበሬው ጉጆ የመዞራቸው ጭምጭምታ አለ::

ታዲያ ገና በማለዳው፤

«ነፍጠኛን አርሲ ጂራ!? ቆንጨራ ካስኔ ጭራ!» የሚል ቆረርቶ

ቡርቃን ያንቀጠቅጣት ያዘ።

ጃሎታውን የገደል ማሚቶ አቀባበለው፡፡ ክክ፣ ባቱና፣ ጭላሎ ተራሮች የቡርቃዎችን ቁጣና ቀረርቶ እየተቀባበሉ በድፍን የኦሮሞ ምድር ነዙት፡፡

«ቡርቃቃቃቃ... ሲጋአአአአ» የሚል አስፈሪና አርአድ አንቀጥቅጥ ድምፅ የገበሬዎችን ልብ በረጋገደው፡፡

«ጊዜው ደረሰ!» የሚል ጥሪ በየሸለቆው ናኘ፡፡

ረፈድ ሲል ዘገራቸውን የሚነቀንቁ፣ ፈረሳቸውን የሚኰለኩሉ ገበሬዎች ቡርቃን አጥለቀለቁት፡፡ የሴቶች እልልታ ተሰማ፡፡ የሀወኒን ስም በጩኸት የሚጠሩ እናቶችና ልጃገረዶች ድምፅ! አኖሌን የሚያነሳሱ ኰበሌዎች ድምፅ - ቡርቃ ላይ ተጥለቀለቀ፡፡

ለፍልሚያው አቅም አለኝ ያለ ሁሉ ቅሌን ጨርቁን ሳይል ጐጆውን የሁዋሊት ተወ፡፡ እርሻ ላይ የነበረ እርፉን ትቶ ባለመንታ ምላስ ዘገሩን አሊያም ጠመንጃውን ጨበጠ፡፡ ገና በማለዳው ጫት መቃም የጀመረ፣ የጌሾ ጥንስስ የመሰለ ጫቱን ከአፉ ተፋ፡፡ አፉን ደሞ በወፍራም ወተት ተጉመጠመጠው፡፡ ተጉመጥምጦ ሲያበቃ አይኑን እያጉረጠረጠ ከሰልፈኛው ተቀላቀለ፡፡

ኦሮሞዎቹ ገበሬዎች ያልያዙት የመሳሪያ አይነት የለም፡፡

ክላሽንኮቭ ጠመንጃ - ውጅግራ ጠመንጃ - አልቤን ጠመንጃ - ፋስ - ቢላዋ - መጥረቢያ - ድንጋይ - የወይራ ዱላ - ክአህያ ጆሮ ተክል የተበጀ ጅቦ - ክብሪት - በጠያይምና በጠንካራ እጆቻቸው ጨብጠው ወደ ፍልሚያው ጋለቡ፡፡ ከቅዱስ ሚካኤል ደብር ባሻገር እጅግ ሰም በሆነው የኦሮሞ ምድር ላይ የሰፈሩትን የአማራ ገበሬዎች ወደ አመድ ክምርነት ለመለወጥ ቸኰሉ፡፡ ቀረርቶው እዚህም እዚያም ይሰማል፣

- አሰላማሌይኩም

ዋቀዮ መራንፍራ

ዲኒ ኬኛ - ቡርቃ ጂራ

አማሪ ኦሮሚያ ጂራ

ነፍጠኛን እርሲ ጂራ

ቆንጨራ ካስኔ ጭራ -

እኩለ ቀን ሲል እንደነጐድጓዋድ የሚያጉረመርም፣እንደማእበል የሚገላበጥ፣ የኦሮሞ ገበሬዎች ጐርፍ ችቦውን እሳት እያያያዘ፣ ጥይቱን እያንፈቀፈቀ ወደ ቅዱስ ሚካኤል ደብር አቅጣጫ እንደናዳ ሲወረወር ታየ ...

*   *   *

አማሮቹ ገበሬዎች በበኩላቸው ገና በማለዳው የኦሮሞዎቹን ንቅናቄ እንደሰሙ ወንዶቹ የነፍስ ወከፍ መሳሪያዎቻቸውን ሸካክፈው ወደቅዱስ ሚካኤል ደብር ገስግሰው ተሰባሰቡ፡፡ አፍታም ሳይቆዩ የጐበዝ አለቃ መርጠው ምክክር ጀመሩ፡፡ ጊዜ እንደሌላቸው በማወቃቸው ወግ አላበዙም፡፡ ከመካከላቸው ሁለት ኰበሌ ፈረሰኞችን መርጠው የቡርቃ ገበሬዎች ፀብ መጫሬቸውን ለመንግስት ያሳውቁ ዘንድ ላኩዋቸው፡፡ ከዚያም የመከላከሉን ዘመቻ ይመሩ ዘንድ የተመረጡት የጐበዝ አለቆች ብዛት ያላቸውን የቡርቃ ገበሬዎች ማጥቃት ስለሚችሉበት መንገድ መላ መዘየዱን ተያያዙት፡፡

ምክክሩ ብዙ ጊዜ ሳይወስድ ተፈፀመ፡፡

«ኦሮሞዎቹ ደጃችን ላይ እስኪደርሱ ከጠበቅን ጐጆአችንን ያጋዩታል፣ ስለዚህ እኛ ቀድመን ወደእነርሱ እንገስግስ» ሲሉ መከሩ፡፡ ይህ ብቻ አልነበረም መላው፡፡

«ወንድ የተባለ የቡርቃ ገበሬ ሁሉ መንደሩን ለቆ እየወጣ ስለሆነ የኛ ጥቂት ኰበሌዎች በካካ ተራራ ሽጦች ወደ መንደሮቹ ተጠግተው ጐጆዎቹ ላይ እሳት ይለኩሱ፣ ያን ጊዜ ለሴቶቻቸውና ለህፃናቶቻቸው ሲሉ ከፊሎቹ ወደ መንደራቸው ስለሚመለሱ ሀይላቸው ይዳከምልናል» ተባባሉ፡፡ በመጨረሻም የጐበዝ አለቃው እንዲህ ሲል አሳረገ፡፡

«ለህይወታችን መሳሳት አይገባንም፡፡ ድል ካደረግን ሞት ምንም አይደለም፡፡ ህፃናቶቻችን ያድጋሉ፡፡ ዘራችንም ይቀጥላል፡፡ ቅዱስ ሚካኤል ደሞ ከቀኛችን ይሆናል፡፡»

«እኩለቀን ከመሆኑ በፊትም ጠመንጃዎቻቸውን ወልውለው የቡርቃ ኦሮሞ ገበሬዎችን ጐርፍ ለመግታት ህፃናቶቻቸውን እየሳሙ ከመንደራቸው ወጡ፡፡

ጉዞአቸው በፉከራ የተሞላ ነበር፡፡ በእድሜ የገፉ ገበሬዎች፣

«ኦርቶዶክስ አንገቱ ላይ ላሰራት ክር ሲል አንገቱን ይከስክሳል! » ሲሉ ቀሰቀሱ!!

«ሃምሳ አመት የሚያስተኛ በትር እናቀምሳቸዋለን!» የሚሉ በቁጣ የተሞሉ ቀረርቶዎች ተደመጡ፣

ጃሎታው እየሞቀ ... እየደራ ... እየጋለ ... እየፈነዳ ... ሄደ ...

*　　*　　*

በዚያን እለት ተሲያት ላይ ቡርቃና አካባቢዋን ከሰማየ ሰማያት ለሚያያት የእሳት ከተማ መስላ ነበር። ጠመንጃዎች ነበልባል ተፉ። መንታ መላስ ያላቸው ጦሮች ቀሉ። የሴቶችና የህፃናቶች ጩኸት በአማራዎቹና በኦሮሞዎቹ መንደሮች ተሰሙ። ቆንጨራ በደም ታጠበ። የእሳት መላስ ህፃናቶችን ለበለበ። የመከላከያ ሰራዊት በፍልሚያዎቹ አካባቢዎች በሄሊኮፕተር ደርሶ እስኪገላግል ድረስ ቡርቃ ተንቀጠቀጠች...

በደም እየታጠቡ የሚፋለሙት አብዛኞቹ ገበሬዎች ግን የጠቡ ምክንያት እምብዛም አልተገለጠላቸውም ...

በርግጥ ምድሩ ለም ነው። ሰማዩም ከአመት አመት ውሀ ያመነጫል። መሬቱ ሰፊ ነው! ገበሬቹ ግን እፍኝ አይሞሉም። ያልታረሰው መሬት አያሌ ነው። ወፍ ዘራሹን ፍራፍሬ የሚለቅመው የለም። ማሩ የጉንዳን መጫወቻ ሆኖአል። እጣኑን ዘር ብሎ የሚያየው የለም። ምድሪቱ ሀብታም ናት። ገበሬዎቹ ግን ጥቂትና ድሆች ናቸው።

ርስ በራስ የሚፋለሙት ገበሬዎች ከሚለያዩባቸው ይልቅ የሚመሳሰሉባቸው ባህርያቶች ይበረክታሉ። አብዛኞቹ ደሀ ገበሬዎች የማንም የበላይ! የማንም የበታች መሆን ከቶ አይፈልጉም። ይሁን እንጂ ግጭቱ ተቀስቅሶ ጐጆዎች በእሳት ጋዩ። ህይወት ጠፉ። ግን ለምን? የእብድ ገላጋይ በዝቶ ይሆን?

\- 2 -

ግጭቱ በተከሰተበት እለት ሀወኒ የደህንነት ሚንስትሩ ክንፈ ጽ/ቤት ገብታ ቢሮውን ዘንድ ቀረበች። ክንፈ ከወንበሩ ተነስቶ የሞቀ ሰላምታ አቀረበላት። ስለጤንነትዋም አጥብቆ ጠየቃት። ቡና እስኪቀርብላቸውም ከአኖሌ ተለይታ ስትመጣ የገጠማትን ሁኔታ አጫወተችው። ብዙ የመናገር ፍላጐት ግን አልነበራትም። ለአኖሌ አብራው መቆየት እንደማትችል በግልፅ ነግራው እንደተለየችው አጠር አጠር አድርጋ አወጋችው።

ቡናው ቀረበ ...

ክንፈ ፈጥኖ ወደዋናው አጀንዳ ዘለቀ። ማስታወሻ ደብተሩን እየገላለጠ፣

«የተላክሽበት ተግባር እንዴት ተፈፀመ?» የሚል የመግቢያ ጥያቄ አቀረበላት። ይህን ጥያቄ ሲያቀርብ ገፅታዋን በጥንቃቄ እያጤነ ነበር። አለመረጋጋትዋን ተገነዘበ። መረበሽ ይታይባታል።

«የተላክሁበትን ተግባር አልፈፀምኩም» ስትል መለሰች።

«ችግሮች ነበሩ?»

ሀወኒ መልስ ለመስጠት በመዘግየትዋ ክንፈ ቀጠለ፣

«ለነገሩ እጅግ ከባድ ተልእኮ ነበር። ለመሆኑ ቆይታሽ ምን ይመስል ነበር?»

«ችግሮች አልነበሩም ክንፈ። እኔ ራሴ በአቋዋሜ ፅኑ ወይም ርግጠኛ አልነበርኩም። በመወላወል ላይ ነበርኩ።»

ሀወኒ ይህን ብላ በሁለት እጆችዋ ፊትዋን በኃይል እያበሰች ትኩስና ረጅም ትንፋሽ አስወጣች። አለመረጋጋትዋና ትእግስት ማጣትዋ ገፅታዋ ላይ በግልፅ ይታይ ጀመር።

«ስማኝ ክንፈ ...» አለች ሀወኒ፤ በደከመና በተጐዳ መንፈስ።

«ተረብሸሻል?» አላት።

«አኖሌ አሁን ያለበትን ሁኔታ እባክህ ንገረኝ?»

ነገራት። አኖሌ አባቦኮ ኮረብታ ላይ በኢህአዴግ ሰራዊት ተከቦአል።

«ሊሞት ይችላል?» ስትል በጭንቀት ተነፈሰች።

«እጁን ከሰጠ አይሞትም።»

«እጁን እንኳዋ አይሰጥም ክንፈ። ሰውየውኮ አኖሌ ዋቆ ነው። ሌላ መንገድ ለምን አይፈለግም?»

«ምን አይነት መንገድ?» ብሎ ፈገግ አለ «... ወንጀለኛ ነው። እጁን መስጠት አለበት።»

«አኖሌ ወንጀለኛ አይደለም!» ብላ ጮኸች።

ክንፈ በመገረም ሲያስተውላት ቆይቶ፣

«ከሁለት ሚሊዮን በላይ ብርና ንብረት መዝረፉ በማስረጃ የተረጋገጠ ነው። ይህን እንደፈፀመ አታውቂም?» ሲል ጠየቃት።

«... የአኖሌ ድርጊቶች በሙሉ ፖለቲካዊ እንጂ ከግል ጥቅም ጋር በተያያዘ የተፈፀሙ አይደሉም:: ህዝቡን ሲበዘብዙ ከኖሩ አረመኔዎች! ኦሮሚያ እየመገበቻቸው ኦሮሚያን ከሚንቁ ሆዳም ትምክህተኞች ከተወሰደው ገንዘብ ለግል ጥቅሙ ያዋለው ሰባራ ሳንቲም እንኳዋ የለም»

ክንፈ ፈጥኖ ምላሽ ሰጣት፣

«ዝርፊያ 'ፖለቲካዊ' የሚባል የክርስትና ስም የለውም:: ዝርፊያ ፖለቲካ አይደለም:: ፖለቲካም ዝርፊያ ሊሆን አይችልም» ሲል ለመጀመሪያ ጊዜ ከረር ያለ ምላሽ ሰጣት:: በግልባጩ ደግሞ ሀወኒ ረገብ ብላ መልስ ሰጠች::

«በአለማችን የተለመደ ድርጊት መሆኑን እንኳዋ አንተም አሳምረህ ታውቀዋለህ:: የተለያዩ ጥያቄዎችን ይዘው አመፅ የሚጀምሩ ቡድኖች ሁሉ ህጋዊ ባልሆነ መንገድም ቢሆን ገንዘብ ለማግኘት ይሞክራሉ:: የአኖሌ ድርጊት ከዚህ ተነጥሎ ባይታይ እመርጣለሁ»

ክንፈ ምላሽ አልሰጣትም:: እሰዋም አልቀጠለች:: ለደቂቃዎች ያህል በዝምታ ተውጠው የየራሳቸውን አሳብ ሲያኙኩ ቆዩ:: ዝምታው ሲጫጫናቸው ሲጀምር ክንፈ ጠጉሩን ሁለት ጊዜ ወደሁዋላ ድጦ ሲያበቃ፤ ረጅምና የታመቀ አየር አስወጣ፣

«ሀወኒ ... ወደ ዋናው ጉዳያችን እንመለስ:: እስካሁን ካደረግናቸው ውይይቶች እንደምገነዘበው የአኖሌን ተግባራት የመደገፍ አዝማሚያ አይብሻለሁ:: ይህም የተላከሽበትን ተግባር አለመፈፀምሽንና ተባባሪው ሆነሽ መቆየትሽን ነው የሚያረጋግጠው:: እንደሚገባኝ አኖሌ በዝርፊያና ግጭቱን በመቀስቀስ ወንጀሎች የግድ ተጠያቂ ይሆናል ...»

ሀወኒ ክንፈን ትክ ብላ ተመለከተችው፣

«ከአኖሌ እምነቶችና አላማዎች የተጋራሁት ነገር አለ::» «ከአኖሌ እምነቶችና አላማዎች የተጋራሁት ነገር አለ::»

«ከአኖሌ እምነቶችና አላማዎች የተጋራሁት ነገር አለ::» ስትልም ተነፈሰች «... ይህን አልክድም:: አደገኛ የሆኑና የምቃወማቸው አመለካከቶችም ነበሩት:: አብሬው በቆየሁባቸው ጥቂት ወራት እነዚህን ግትር እምነቶቹን እንዲለውጥ እየጣርሁ ነበር::»

የሚፋጅ አየር አስወጣች:: የተቃጠለ ፊትዋን በመዳፍዋ አሸችና ደሞ ቀጠለች፣

«ለሙቶ አመታት የተረገጠውን የኦሮሞ ብሄርተኝነት ስሜት ባፋጣኝ ማደስ ተገቢ መሆኑን ሁለታችንም አምነንበታል:: ብሄርተኝነቱን ማደስ በሚቻልበት መንገድ ላይ ግን ልዩነት ነበረን:: 'ከሀይል ውጭ ያሉትን አያሌ አማራጮች ማየት ይገባናል' እያልኩ ነበር:: በመካከሉ ያልታሰበ ግጭት ተቀሰቀሰ:: ግጭቱ በዚያ መንገድ እንዲነሳ አኖሌ ግፊት አድርጉአል ብዬ አላምንም:: የግጭቱ ቀስቃሽ አኖሌ መሆኑን መናገር ተገቢ አይደለም:: በተቀረ አሁን ለጊዜው ምን ማሰብ እንዳለብኝ እንኳዋ በቅጡ አላውቅም ...»

ክንፈ ከተቀመጠበት ተነስቶ ከቢሮው ወጣ:: አስር ደቂቃ ቆይቶ ተመለሰ:: ከፀሀፊው ቢሮ ስልክ ደውሎ በትግርኛ ሲነጋገር ሀወኒ ሰምታዋለች:: እንደተመለሰ፣

«... ሀወኒ አዝናለሁ!» አለ በተረበሸ ስሜት ተውጦ «... የስነስርአት ርምጃዎችን መውሰድ ይኖርብኛል:: ለጥቂት ጊዜያት ማረፊያ ቤት መቆየትሽ ነው:: መታሰርሽን አክብደሽ እንደማትመለከቺው አገምታለሁ:: ጥቂት ነገሮችን እስክናጣራ መፈፀም ያለበት ነው:: መቼም የድርጅታችንን ህገ - ደንብ በሚገባ ታውቂዋለሽ ብዬ አምናለሁ»

- 3 -

አባቦኩ ኩረብታ ከቡርቃ መንደር ሀያ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ይገኛል:: አካባቢው የጫካማነት ባህርይ አለው:: በኩረብታው አካባቢ የገበሬ ጎጆዎች እምብዛም አይታዩም::

ኩረብታው ታሪክ አለው:: አፄ ምኒልክ አርሲን ሲወሩ በአካባቢው የአባቦኩነት ስልጣን የነበራቸው ሽማግሌ ኩረብታው ላይ ወጥተው «እጄን ለምኒልክ አልሰጥም» ብለው ማመፃቸው ይነገራል:: መከበባቸውና ማምለጫ እንደሌላቸው የሚገልፅ መልእክት ተላከባቸው:: አባቦኩ ታዲያ፣

«አላወቃችሁትም እንጂ እናንተም በኦሮሞ ህዝብ ተከባችሁዋል::» የሚል ምላሽ ላኩ::

ምላሹ ይህ ብቻ አልነበረም:: «መውጫና ማምለጫ የሌላችሁ እናንተ ናችሁ:: እኔማ በአባቴ ምድር ላይ ነኝ:: በዙሪያዬ ኦሮሞዎች አሉ:: እናንት ስግብግብ ነፍጠኞች! እስኪ ዘወር ብላችሁ ከጀርባችሁ ያለውን አንድ የኦሮሞ ገበሬ ተመልከቱ:: አይኖቹ ደም ለብሰው፤ ፊቱ እንደነብር ተቆጥቶ ድርጊታችሁን ሁሉ ይመለከታል:: ከቻለ ነገ ማለዳ ያንቃችሁዋል:: ካልቻለ የፈፀማችሁትንና ማንነታችሁን ዘርዝሮ

ለልጁ ያወጋዋል፡፡ እናንት አዙራችሁ ማየት ያልቻላችሁ አረመኔዎች!፡፡ ልጅ ካባቱ በላይ ይቆጣል፡፡ ያን ጊዜ ልጆቻችሁ ወዮላቸው» የሚል ምላሽ መስጠታቸው ይነገራል፡፡

አባቦኩን የከበቡት የምኒልክ ጦር ሰራዊት አዛዥ ፊታውራሪ ሀብተስላሴ እምሩ ይባሉ ነበር፡፡ የአባቦኩ ምላሽ ሲደርሳቸው ለሰራዊታቸው ፈጣን ትእዛዝ ሰጡ፣

«እንበሶቼ! በአስቸኳዋይ የጋላውን ራስ ቆርጣችሁ አምጡልኝ!»

ከሁለት ሰአት ውጊያ በሁዋላ የአባቦኩ ራስ ጦር ላይ ተሰክቶ ቀረበላቸው፡፡

ሽበት የወረራቸው ሽማግሌ ራስ! ቁጣ የተቸከቸከበት ግንባር!

የፈጠጡ አይኖች!

አባቦኩ የሞቱ አይመስሉም ነበር ...

... ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የአካባቢው ገበሬዎች ኮረብታውን «የአባቦኩ ኮረብታ» ሲሉ ጠሩት፡፡

አኖሌ የተሸሸገው በዚህ ኮረብታ ላይ ነበር፡፡

ቡርቃ ላይ የአማራና የኦሮሞ ገበሬዎች ግጭት በተከሰተበት እለት አራት ሄሊኮፕተሮች በአባቦኩ ኮረብታ እናት ላይ ያንዣብቡ ጀመር፡፡ ከግማሽ ሰአት ማንዣበብ በሁዋላ ሜዳማውን አካባቢ መርጠው አረፉ፡፡

ከስድሳ የማይበልጡ የመከላከያ ሰራዊት አባላት አስር ደቂቃ ባልሞላ ጊዜ ውስጥ የአባቦኩን ኮረብታ ከበቡዋት፡፡ ሰራዊቱን እየመራ የመጣው የታጋዮቹ አዛዥ ሀየሎም ነበር፡፡ ሀየሎም አርአያ፡፡

ሀየሎም ሰራዊቱን በቀጥታ የሚመሩትን ሁለት የጋንታ መሪዎች አስጠርቶ መመሪያ ይሰጥ ጀመር፡፡ ኮረብታዋ ላይ «አኖሌ» ተብሎ የሚጠራ የአንድ ህገወጥ ቡድን መሪ ጥቂት የሰው ሀይል ይዞ መሸሸጉን ከገለፀ በሁዋላ፣ እስካሁን ከኮረብታዋ አለመውጣቱን ጠቁሞ፣ 'ምናልባት መከበቡን ሲያውቅ ጥሶ ሊሸሽ ይሞክር ይሆናልና የማምለጫ ሽጦች በሙሉ በጥንቃቄ ይጠበቁ' ሲል መመሪያ ሰጠ፡፡

ጋንታ መሪዎቹ የታዘዙትን ለመፈፀም ፈጥነው ገሰገሱ፡፡ ሀየሎም ብቻውን አልነበረም ወደ አባቦኩ ኮረብታ የመጣው፡፡ አብርሀ ፀሎት አብሮት አለ፡፡ አኖሌ እጁን ይሰጥ ዘንድ ለማግባባት አብርሀ አወንታዊ ሚና ሊጫወት እንደሚችል ገምቶ ነበር - ይዞት የመጣው፡፡ ለጥቂት ደቂቃዎች አካባቢውን ከፈታተሹ በኋላ ሀየሎምና አብርሀ በታጋዮች እንደታጀቡ በቅርብ ወዳለችው ሄሊኮፕተር አመሩ፡፡

«ምን አሰብክ?» ሲል ጠየቀው አብርሀ ፀሎት፡፡

«እጁን እንዲሰጥ ማግባባት አለብን፡፡»

«እኔ ላሳምነው እችላለሁ» አለ አብርሀ፡፡

«ከዚያ በፊት ግን የአካባቢውን ገበሬዎች እንላክበት» አለ ሀየሎም፡፡

በግማሽ ሰአት ውስጥ አንድ ሽማግሌ ገበሬ ሀየሎም ዘንድ ቀረቡ፡፡

ሽማግሌው ሀየሎምን በጥርጣሬ አይን ይገረምሙት ያዙ፡፡

በአስተርጉዋሚ ያዋሯቸው ጀመር፣

«እንደምን ዋሉ አባቴ!»

«ምስጋና ለዋቀዮ!» አሉ ሽማግሌው፡፡

«እንተዋወቅ፡፡ የኔ ስም ሀየሎም ይባላል፡፡»

«ባልቻ፡፡»

«የዚህ አካባቢ ነዋሪ ነዎት?»

«እዚሁ ነኝ» ብለው መለሱ፡፡

ቁጥብነት ይታይባቸዋል፡፡

«ይሄ ኮረብታ ማን ይባላል ስሙ?»

«አባቦኩ!»

«አኖሌን ያውቁታል?»

«እሱን የማያውቅ ማን አለ?»

«እዚህ ኮረብታ ላይ ነው ይባላል፡፡ እውነት ይሆን?»

«እኔ አላውቅም፡፡»

«እኛ ግን እዚህ መሸሸጉን አረጋግጠናል፡፡ ወደሱ መልእክት

ሊያደርሱልን ይችላሉ?»

ሽማግሌው መልስ ሳይሰጡ ዘገዩ።

«አባቴ ... እኔና ርስዎ እንደአባትና ልጅ እንጨዋወት። መቼም እንግባባለን። የምንግባባቸው አያሌ ቁምነገሮች አሉ። ሁለታችንም የነፍጠኛውን አገዛዝ አምርረን እናወግዛለን፤ ይሄ እውነት አይደለም?»

«ልክ ነው!» አሉ ሽማግሌው ጉሮሮአቸውን እየሳሉ፤

«ኦሮሞዎች በልማዳቸው መሰረት በሚያከብሩዋቸውና፤ እንደጥንቱ ባህል የራሳቸውን የአካባቢ አባቦኩ እየመረጡ መተዳደር ይኖርባቸዋል። በዚህስ እንግባባለን?»

«ይሄ ሁሉ እውነት ነው»

«የተናገርኩትን አምነውኛል?» ሀየሎም ጠየቀ።

«የሰው ልጆችን ልብ መመርመር የሚችለው ዋቀዮ ብቻ ነው» ሲሉ መለሱ ሽማግሌው።

«መልካም» አለ ሀየሎም ሲጋራ እየለኰሰ «... አኖሌ እጁን በሰላም እንዲሰጥ ወደኰረብታው መልእክት መላክ እፈልጋለሁ። በዚህ ይተባበሩኝ። አኖሌ እንዲሞት አንፈልግም።»

«እኛም እንዲሞት አንሻም» አሉ ሽማግሌው።

«መልእክት ያደርሱልናል ታዲያ?»

«ይንገሩኝ መልእክቱን»

ሀየሎም ተደሰተ። ኰረብታዋ መከበብዋንና እጁን ከመስጠት ሌላ ምንም አይነት አማራጭ አለመኖሩን የሚያስገነዝብ መልእክት በሽማግሌው ገበሬ በኩል ላከ።

ለአይን ያዝ ማድረግ በመጀመሩ ሀየሎም ፈጣን እርምጃዎችን መውሰድ እንዳለበት ማሰላሰል ጀመረ። ከአብርሀ ፀሎት ጋር አኖሌን በተመለከተ እያወጉ የሽማግሌውን ገበሬ ምላሽ ይጠብቁ ጀመር። ከሀያ ደቂቃ በሁዋላ መልእክተኛው ተመልሰው መጡ።

«አደረሱ መልእክቱን?»

ሀየሎም በጉጉት ነበር ጥያቄውን ያቀረበላቸው፤

«አዎን አድርሼያለሁ።»

«ምን ምላሽ ሰጠዎት?»

ሽማግሌው ገበሬ ከቁምጣ ሱሪያቸው መታጠቂያ ስር የተጣጠፈች ቁራጭ ወረቀት አውጥተው አቀበሉት።

ሀየሎም ወረቀትዋን በችኰላ ገላለጣት። ለአይን ያዝ ቢያደርግም ለማንበብ አልተቸገረም።

«ተሳስተሀል» ይላል የአኖሌ ምላሽ ሲጀምር «... በጣም ተሳስተሀል ሀየሎም!። ያለኝ አማራጭ እጄን መስጠት ብቻ አይደለም። ተዋግቶ መሰዋትም ሌላ አማራጭ ነው።»

ሀየሎም ቃል እንኳ ሳይተነፍስ ከወዲያ ወዲህ እየተንጐራደደ ደቂቃዎችን በዝምታ አሳለፈ፤

«ሀየሎም።»

«አብርሀ»

«ምን እያሰብክ ነው?»

«አንተ መሄድ አለብህ» ብሎ በረጅሙ ተነፈሰ።

አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተያይዘው ወደ አባቦኩ ኰረብታ አናት አቀኑ። ሀየሎም ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ ሄሊኮፕተሮቹ አካባቢ ወዲያ ወዲህ ይመላለስ ያዘ። በራሱ ሀሳብ መጠመዱ ግልፅ ነበር።

ከአንድ ሰአት በሁዋላ አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተመልሰው መጡ። አብርሀ ተርቦ ዳቦ የሚገምጥ ያህል ሲጋራውን እየመላለሰ ሲጐርሰው በድብዛዛው ምሽት ለሀየሎም ወለል ብሎ ታየው።

«አገኘሽው?»

አብርሀ ዘግይቶ ነበር ምላሽ የሰጠው።

«አዎን ... አገኘሁት»

«ውጤቱስ?»

«ያው ነው» አለ ተስፋ በመቁረጥ።

ሽማግሌው ገበሬ በአካባቢው ከነበረ ቁዋጥኝ ላይ አረፍ ብለው ቀጥሎ የሚሰጣቸው ትእዛዝ ካለ ይጠብቁ ጀመር። ሀየሎም አይኖቹን የተጨማደደ ቁምጣ ሱሪ ለብሰው አለት ላይ በተቀመጡት ገበሬ ላይ ተከሉ፤

«እንዴት ማሳመን አቃተህ?» አለ::

«አልቻልኩም!» አለ አብርሀ ፀሎት «... ሊሰማኝ አልፈቀደም:: የኔን ዲስኩር ወደጐን እየተወ ጭርሱን ይቀልድብኝና ይስድበኝ ጀመር::»

«ምን አለህ?»

«...ትግሉ ሲያልቅ የአስመራ ምቹ ኑሮ ወኔህን ሰልቦት ይሆናል እንጂ አንተ እንኩዋ እንዲህ የምታስብ አልነበርክም አለኝ:: ቢቸግረኝ 'እጅህን መስጠቱ ይቅርና ከዚህ ኰረብታ የምታመልጥበትን መንገድ እንምካከር' አልኩት:: እንዲህ ስለው ሳቀ:: ከልቡ እየሳቀ 'ውሸታ የመመለስ ግዴታ የለብህም:: ይልቁን አስመራ ስትደርስ ረስተህ ወደ አስመራ አኖሌ ስለሚባለው ሰው እርግፍ አድርገህ ረስተህ ወደ አስመራ ተመለስና ሚስት አግባ:: ልጅ ውለድ:: የመጀመሪያ ልጅህ ወንድ ከሆነ ሳሙኤል በለው:: ምክንያቱም አንተ ከአስመራ እስር ቤት እንድታመልጥ ምክንያት የሆነው ሳሙኤል የተባለው ጉዋደኛዬ ነው:: ልጅህ ታዲያ ሳሙኤልን ያስታውስሀል:: ሳሙኤል ደግሞ እኔን:: ድንቅ ምክር አይመስልህም?' እያለ ቀለደብኝ::»

ሀየሎም በመገረምና በመደነቅ አዳምጦ ሲያበቃ ሲጋራውን ሜዳ ላይ ወርውሮ ጉማጁን በጫማው ደፍጥጦ አጠፋው:: ለጥቂት ደቂቃዎች ያህል ጨለማው ውስጥ በዝምታ ቆየ!

«ሀየሎም»

«እህ...»

«አንድ ነገር አድርግ:: አኖሌ መሞት የለበትም::»

ሀየሎም ምላሽ አልሰጠውም::

ለራሱ ብቻ በሚሰማ ድምፅ እጉተምትሞ ወደሄሊኮፕተርዋ አመራ:: አብርሀ ሲጋራውን ደግሞ ለኩሶ ወደሰማይ ቀና አለ:: ግማሽ ጨረቃ ሰማዩ ላይ ተለጥፋለች:: በረጅሙ ተንፍሶ ወደሄሊኮፕተርዋ ተመለከተ:: የሄሊኮፕተርዋ የውስጥ መብራት በርቶአል:: 'ሀየሎም ምን እየሰራ ይሆን?' ሲል ራሱን ጠየቀ:: ከአዲስ አበባ ሰዎች ጋር እየመከረ ይሆን?

መለስ ብሎ ስለአኖሌ ማሰብ ጀመረ:: የተገናኙባቸውን ጊዜያት! በእኒያ በመጨረሻዎቹ ደቂቃዎች... ተስፋ ባልነበረባቸው ...

... አብርሀ ፀሎት ለምን ያህል ደቂቃዎች እንደቆየ ባያውቅም ድንገት የሀየሎምን ድምፅ ሰምቶ ቀና አለ:: ሀየሎም ሄሊኮፕተርዋን ተደግፎ ቆሞአል:: በእጁ ነጭ ፖስታ መያዙን በጨለማው ውስጥ ተመለከተ:: የሀየሎም አጃቢዎችና ኦሮሚኛ ተርጉዋሚው ሽማግሌውን ገበሬ ጠርተው ወደ ሀየሎም ሲያቀርቡዋቸው፤ አብርሀ ፀሎትም አብሮ ተጠጋ፣

«አባቴ፤እንደገና ወደ አኖሌ ልልክዎት ነው::»

«ምን ገዶኝ» ሲሉ መለሱ::

«ይህን ፖስታ በእጁ ይሰጡታል::»

«ደህና::»

«ይህን ከፈፀሙ በሁዋላ ተመልሰው ወደኔ ይምጡና በትክክል ማድረስዎን ያረጋግጡልኝ::»

«ምላሽ አለው?»

«ምንም መልስ የለውም፤ አባቴ::»

ሽማግሌው ፖስታውን ይዘው ወደ ኰረብታው ገሰገሱ::

«አብርሀ::»

«እህ::»

«ኰረብታዋ ላይ ምን ያህል የሰው ሀይል አለ?»

«ከስድስት አይበልጡም:: እርግጠኛ ግን አይደለሁም:: ቦታው ግን ለመከላከል ምቹ ነው:: ቢሆንም ከአንድ ሰአት በላይ ሊከላከሉ አይችሉም::»

ሀየሎም የጋንታ መሪዎችን በሬድዮ ተገናኝቶ በተዳከመ ድምፅ መመሪያ ይሰጣቸው ጀመር!

«... ልጁ እጁን ሊሰጥ ፈቃደኛ አይደለም:: ስለዚህ ሊነጋጋ ሲል በቁጥጥር ስር እናውለዋለን:: ተከታዮቹ ከአስር ወይም ከአስራ ሁለት የሚበልጡ አይደሉም:: ቢቻል ልንማርካቸው እንሞክር:: ከኛ ወገን ተኩስ የምንጀምረው ከነርሱ የመከላከል ተኩስ ከከፈቱ ብቻ ነው:: ቀድመን መተኩስ የለብንም:: ተኩስ ካልከፈቱ ምናልባት እጃቸውን ለመስጠት ወስነው ሊሆን ስለሚችል ከኛ ወገን እንዳይተኰስ:: ቃኚዎች ከሁሉም አቅጣጫ በቅድሚያ ወደ ኰረብታው ይላኩ::» የሚል መመሪያ ሰጠ::

እኩለ ሌሊት ላይ ከወደ አባቦኩ ኰረብታ አናት አምስት ጥይቶች በተከታታይ ሲተኰሱ ተሰማ። ኰረብታዋን የከበቡት ታጋዮችም «'የቡርቃ ዝምታ' መሪ ራሱን ገድሎ ይሆን?» ሲሉ ርስበርስ ተነጋገሩ።

- 4 -

አይሮፕላን ለመጥለፍ የውስጥ ሴራያቸው ውስጥ ሽጉጥ ሸሽገው ሲያልፉ ሲሞክሩ ከተያዙ ሁለት ወጣቶች ጋር በአንድ ክፍል ውስጥ ነበር የታሰረችው። ሁለቱ የእስር ቤት ባልደረቦችዋ መስከረም እና ሀና ይባላሉ። እድሜያቸው ከሃያ አምስት አይበልጥም። መልከ መልካምና ቀጫጭኖች ናቸው። ያለማቋረጥ ይለፈልፋሉ። ማዳመጥ የሚችሉ አይመስሉም። አውሮፓ ወይም አሜሪካ የመሄድ ምኞት ናላቸውን ያዞራቸው የአራት ኪሎ ልጆች ናቸው። ሀወኒ ከሁለቱ እስረኞች ጋር የእለቱ እለት ተግባባች። ፋታ ሳይሰጡ ስምዋን ጠየቁዋት። በጣም 'የሚጥም' ስም መሆኑን ከገለፁላት በሁዋላ ነገረቻቸው። ምላሽ ሰጠች። 'ለምን የስምዋን ትርጉም ማወቅ ፈለጉ። 'ለምን ታሰርሽ?' የሚል ጥያቄ አስከተሉ። በቀላል ጉዳይ መታሰርዋን እንደዋዛ ተናገረች።

«ካያ ተይዞብሽ ነው?» አለች መስከረም።

«ምንድነው ካያ?» ሀወኒ ጠየቀች።

«ሀሺሽ ነዋ!»

አለመሆኑን ነገረቻቸው። 'ታዲያ ምን አጠፋሽ?' ሲሉ አፋጠጡዋት። የሀሰት ፓስፖርት ይዛ መገኘትዋን አጫወተቻቸው። አፍዋ ላይ የመጣላት ምክንያት ነበር። ቀኑባት። 'ሖሎ ትለቀቂያለሽ! እድለኛ ነሽ' አሉዋት። አያይዘው ስለ ራሳቸው መተረክ ጀመሩ። ቢያንስ አስራ ስምንት አመት እንደሚፈረድባቸው፤ የእስር ጊዜያቸውን የሚጨርሱትም በአርባ ሁለት አመታቸው እንደሚሆን ለሀወኒ ሲነግሩዋት፤ የሁለቱም እንባ ባንድ አፍታ ጉንጮቻቸውን እያጠበው ነበር፤

«አይሮፕላን መጥለፍ ምን አሳሰባችሁ?» ስትል ጠየቀቻቸው ሀወኒ።

የፍቅር ጉዋደኞቻቸው እንዳሳሳቱዋቸው አወጉዋት።

በዚህ መነሻ ተግባቡ።

በመጀመሪያዎቹ ሁለት ቀናት እየተቀባበሉ ታሪካቸውን ያጫውቱዋት ጀመር። ስለመጀመሪያ ፍቅረኞቻቸው በሰፊው

ቀረኩላት። የመምህራኖቻቸውን መልክ፤ ቁመና፤ ልዩ ባህርይ እያነሱ ዘነጣጠሉዋቸው። ስለቀመሱትና ስላልቀመሱት የመጠጥ አይነት ወደ ማብራራቱ ተሻገሩ። ቀይ ቪኖን የመሰለ መጠጥ ግን በዚህ አለም ላይ እንደሌለ እየማሉ አረጋገጡላት። ሀወኒ እየሳቀች ታደምጣቸው ያዘች። እነርሱ ወጋቸውን ቀጠሉ - እየተቀባበሉ ስለ ሀሺሽ አጫወቱዋት። ለመጀመሪያ ጊዜ ሀሺሽ የወሰዱት የወሲብ ፊልም እያዩ መሆኑንና እለቱና ስሜቱ ጨርሶ እንደማይረሳቸው ተናገሩ። የሀሺሹ ሲያበቃ ወደ ጫት ዞሩ።

ሀና በተለይ ቀድማ ለመናገር ቸኰለች፤

«ስንት አይነት ጫት ትመሻል?» ስትል ሀወኒን ጠየቀቻት።

ቀምሳ እንደማታውቅ ሀወኒ ስትገልፅ፤ ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ስለጫት አይነትና ባህሪያቶቹ እየተቀባበሉ አስተማሩዋት፤

«ጫት ማለት 'አቡሚ ማር' ነው። ብው ያደርጋል» አለች ሀና።

መስከረም ቀጠለች፤

«'ጨንጌ' ደግሞ የጫት ባለጌ ነው። እሱን የቃመ ያው ነው። ማበድ፤ ሌሊቱን ሙሉ፤ በተለይ ለሴት ...»

«'ቁጦ' ግን ሰላማዊ ነው። ምግብ ማለት ነው። እኔ በበኩሌ አልወደውም።»

«'አወዳይ' ውድ ነው» አለች ሀና «... ልጥጦች ጉራቸውን የሚነሰንሱበት ካልሆነ አወዳይ ከማንም አይበልጥም»

«'ጉንችሬ' ደም ይመጣል። መኘርገር ማለት ነው።»

አሳና - ሰልክ - ቡስጣኒ - እያሉ ሲያብራሩላት ሀወኒ በመደነቅ ነበር የምታደምጣቸው።

ይህን በመሰሉ ጨዋታዎች ሁለት የእስር ቤት ቀናት አለፉ ...

ሶስተኛው ቀን ተወለደ። ሀወኒ ለማዳመጥ ተዘጋጀች። ወጣቶቹ ግን እየተቀባበሉ በማውጋት ፋንታ በዝምታ ይተያዩ ጀመር፤

«አጫውቱኝ እንጂ?» አለቻቸው።

«ምን?» አሉዋት።

«ገጠመኞቻችሁን።»

«ጨርሰናል» አሉ።

«በቃ?» ብላ በመገረም ታያቸው ጀመር::

«የጫቱን እንድገምልሽ?» አለች ሀና::

«መድገም እንኳዋ ይሰለቻል:: ሌላ ያልነገራችሁኝ ካለ?» አለች - ሀወኒ::

ወጣቶቹ ማሰብ ጀመሩ::

ሀና አንድ የረሳችውን ማስታወስ ቻለች::

ናዝሬት አጐትዋ ዘንድ ለእረፍት የሄደች ጊዜ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋን አነሳች:: ጠጁ ግን ወደራስዋ ሄዶ ከማሞቅ ይልቅ ቁልቁል ወርዶ ሁለት ጉልበቶችዋን እንደመዘመዛት ተናገረች:: ይህንኑ ለአጐትዋ ስትነግረው ሆዱን በሁለት እጆቹ ይዞ ግማሽ ሰአት ያህል እንደሳቀ አስታወሰች:: ጠጁ መዘዘኛ እንደነበረ ጭምር በቁጭት አነሳች:: በወቅቱ የፍቅር ጉዋደኛዋ ለነበረው ለአንድ የአማርኛ መምህር ልጅ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋንና ሁለት ጉልበቶችዋን እንደመዘመዛት ስትነግረው በመሳቅ ፈንታ ተቆጥቶ 'ያገኘሽውን ሁሉ የምትሰረግቢ ልክስክስ' ብሎ እንደሰደባት፣ ምንም እንኳዋ ስድቡ ቢከነክናትም 'መሰርገብ ምን ማለት ነው?' ብላ እንደጠየቀችው፣ እርሱም 'ሂጂና የደስታ ተክለወልድን መዝገበ - ቃላት ተመልከቺ' እንዳላት ተረከች:: በዚሁ ሰበብ እንደተጣሉ፣ ሁዋላ ግን የጥላቻው መንስኤ ጠጁ ሳይሆን አንዲት የልጥጥ ልጅ አፍቅሮ መሆኑን እንደደረሰችበት፣ በዚህም ተናዳ 'ይመችህ!' እንዳለችው ዘረዘረች::

የሁለቱ ወጣቶች የመጨረሻ ትረካ ይኸው ነበር ...

በአራተኛው የእስር እለት ማለዳ መሰለቻቸት በመጀመራቸው፣ ሀወኒ ታሪክ መስማት ይወዱ እንደሆን ጠየቀቻቸው:: ሁለቱ ወጣቶች ታሪክ ቀርቶ ቀርቆሮ ሲንኩዋኩዋ ቢሰሙ እንኩዋ እንደሚደሰቱ ገለፁላት::

ሀወኒ ያነበበቻቸውን መፃህፍት ለእነርሱ በሚስማማ መልኩ እያጣፈጠች ትተርክላቸው ጀመር::

- 5 -

ከቡርቃ ግጭት በሁዋላ በተለያዩ የአርሲ አካባቢዎች በኦሮሞና በአማራ ገበሬዎች መካከል መጠነ ሰፊ ግጭቶች ይከሰቱ ጀመር:: ቃጠሎውና ደም መፋሰሱ ወደ ሳጉሬ - ጉና - አርባጉጉ - በቆጂ -ጐሮ - አገልጅ - ጃሪ - ተዛመተ:: የመከላከያ ሰራዊት

ግጭቶችን ለማስወገድ ከወዲያ ወዲህ መወርወር ዋነኛ ስራው ሆነ:: አርሲ በርግጥም የእሳት እቶን ሆነች::

የእግዚአብሄር አገልጋይ ከሆኑት አማልክቶች አንዱ የጋዜጠኝነትን ሚና ወስዶ ሁኔታውን ቢዘግብ ኖሮ መቸም እንዲህ ባለ ነበር፤

አርሲ ትታየኛለች ...

ገበሬዎች የጦር መሳሪያ ይዘዋል:: እሳት በፊታቸው ያስቀደሙ ጦረኞች በፈረሶቻቸው ሽምጥ ይጋልባሉ:: ተራሮች በነበልባል ተያያዙ:: ጠመንጃዎች አቅራሩ:: ሽምላ አብለጨለጨ:: የሰው ስጋ እንደ ሰም ቀለጠ - አፅሙ እንደ ዱቄት::

ጢስ ይታየኛል ...

ህይወት አሽልባለች:: በድን አካል ይጤሳል:: ህፃናት እንደሳር ደረቁ:: ገበሬዎች እንደ ጉጉት በፈረሰ ቤት ተቀምጠዋል:: ሰዎች በሰዎች ላይ አሴሩ:: ራሳቸውን አዋቂ አድርገዋል:: እንደ ናቡከደነፆር ታብየዋል::

ገበሬዎች ይታዩኛል...

በማያውቁት፣ በማይመለከታቸው፣ ሳንጃ ለሳንጃ ይሞሻለቃሉ:: ደኖች እየጋዩ ነው:: ሀብታሙ ምድር ምድረ በዳነትን ናፈቀ:: እንደ ከበረ እንቁ የሚያብለጭልጩ ሳንጃዎች ወደ ሰዎች ሆድ ጠለቁ:: ልብ ፈረጠ:: የሰው ልጆች አካል የሸረሪት ድር መሰለ:: ጉልማሶች አሸለቡ:: ከብረት የጠነከረ ክንዳቸው ዛለ ...

ጭካኔ ይታየኛል ...

ቅጥፈት ይሰማኛል ...

ቆንጃጅት ሹሩባ አልተሰሩም:: መንደሮች አና ሆነዋል:: ኰበሌዎች ዘገር እየነቀነቁ ወደሜዳው እየገሰገሱ ነው:: ጐጆዎች በእሳት ስለተያያዙ ህፃናትና ሴቶች ዝተታቸውን እየጐተቱ ተሰደዱ:: በአቅመ ደካሞች የተጨማደዱ ጉንጮች ላይ የእንባ ዘለላዎች ተንከባለሉ:: በአይኖቻቸው የቁጣ ነበልባል የሚተፉ፣ በየእጆቻቸው ካራ የጨበጡ፣ ከጉሮሮአቸው ደም እንደ አባይ ወንዝ የሚፈስ የቆሰሉ ነብሮች ይታዩኛል:: ይወራጫሉ! ያጉዋራሉ!

የምእመናን ሰፈሮች ነደዱ:: መስጊዶች ተደረመሱ:: ቤተክርስትያናት በእሳት መላስ ተበልተው አመድ ሆኑ:: አርሲ

በጭንቅ ተይዛለች። ሰደምና ጉመራን ታስታውሳለች።

አስኩ እነሆ ያቻትና!

ጉጆዎችዋ በእሳት ተያይዘዋል። ከሰማንያ አምስት ሺህ በላይ ገበሬዎች ጉጆአቸውን ለቀው ተራሮቿን አልብሰውታል። አራት ሺህ ያህሉ አማራዎች ናቸው - የቀሩት ደሞ ኦሮሞዎች። ይላቀሳሉ። ዋይታ ያሰማሉ። ጉጆዎቻቸው ለምን እንደጋየ አያውቁም።

እነሆ ጀዴ ትታየኛለች ...

የእሳት መላስ፤ የጥይት ቀረርቶ እያንቀጠቀጣት ነው። ስድሳ ሺህ ገበሬዎች ከነበልባሉ ለማምለጥ አውጭኝ እግሬ ሲሉ ይታዩኛል። አርባ ሺህ ያህሉ ኦሮሞዎች ናቸው - የቀሩት አማራዎች።

መርቲና ጉናም ይታዩኛል ... በሺህዎች የሚቆጠሩ አማራና ኦሮሞ ገበሬዎች መንገዱንና ተራራውን ሞልተው ይጉዋዛሉ። መድረሻቸውን አያውቁም። ይራገማሉ። ማንን እንደሚረግሙ ግን አያውቁም። ዋይታ ያሰማሉ። የእሪታቸው ድምፅ ሰማይ ጥግ ደረሰ። ልብ የሚነካ እሪታ...

የለቅሶ ሸለቆ ይታየኛል ... አባራሪና ተባራሪ ይታዩኛል። ተደበላልቆአል። ተባራሪው አባራሪ ጭምር ነው። አባራሪው አባረርኩ ይላል እንጂ ተባራሪ ነው ራሱ። ቅጣንባሩ የጠፋ፤ ውል አልባ ትእይንት እነሆ። ከአዳኞች እንዳመለጠች ሚዳቋ - የሚረግጡትን የማያውቁ፤ ወደቆሰሉት ነብሮች ይከንፋሉ። የእሳት ራት ለመሆን ቸኩለዋል። እልልታ ይሰማል - ዋይታም።

ምላሳቸውን እንደ እባብ የሳሉ፤ ከከንፈራቸው በታች የእፉኝት መርዝ የቀበሩ ሰዎች አበባ እንደሚቀስም ንብ ውር ውር ሲሉ ይታዩኛል። ፍላፃው አልነካቸውም። 'ከደሙ ንፁህ ነን' ይላሉ። 'ለእውር አይን - ለአንካሳ እግር - ለደሀው አባት ነኝ' የሚል በረከተ። መሰንቆ ሰሀዘን ፡ እምቢልታም ለትካዜ መሆኑ ቀረ ...

በዚህ ታላቅ አደጋ ዙሪያ የፖለቲካ ድርጅቶች ርስበራስ ይወነጃጀሉ ያዙ።

ኢህአዴግ «በሁለቱ ብሄሮች መካከል የቆየ መሻከር ቢኖርም ለግጭቱ በዚህ መልኩ መከሰት የኦነግ እጅ አለበት» ሲል ገለፀ።

መግለጫው አያይዞ «... ኦነግ ከግጭቱ ፖለቲካዊ ጥቅም ለማግኘት አልሞ የነበረ ቢሆንም ውጤቱ ግን ህዝቡን ጉድቶአል። ኦነግ የሰላምን መንገድ ያለመፈለግ ዝንባሌው ወደአደገኛ ደረጃ እየተሸጋገረ ነው...» ሲል አስጠነቀቀ።

መኢህድ በበኩሉ «ግጭቱን ያስነሳው የኢህአዴግ የጉሳ ፖሊሲና የኦነግ ዘረኝነት ነው» ሲል መግለጫ አወጣ። በመግለጫውም «በአርሲ የሚኖሩ የአማራና የኦሮሞ ገበሬዎች ላለፉት መቶ አመታት እጅና ጉዋንት ሆነው በፍቅር ኖረዋል። አሁን በተነሳው ጠብም ዋነኛ ተጠቂ አማራው ነው» ሲል እሪታውን አሰማ።

ኦህዴድ ደግሞ፤

«የአማራውም ሆነ የኦሮሞው ጉዳት እኩል ነው የሚሰማን» ሲል መግለጫ አወጣ «... ምክንያቱም በሁለቱም ወገን የተጎዱት ጭቁኖችና ንፁሀኖች ናቸው። የዚህ እሳት አቀጣጣዮች የአደጋው ሰለባ አልሆኑም። እነሱ እዚህ ፊንፊኔ ቁጭ ብለው፤ አዳማ ላይ ቂብ ብለው አርባጉጉ ላይ እሳት ይለኩሳሉ። አውሮፓ ቁጭ ብለው በክልሉ ላይ እሳት ይጭራሉ። ገፈት ቀማሽ የሆኑት ሁለቱ ህዝቦች ናቸው። ስለዚህ በሁለቱም ህዝቦች ላይ የደረሰው ጉዳት እኩል ይሰማናል። በአማራው ላይ ብቻ ጭፍጨፋ ተፈፅሞአል ብሎ መኢህድ የሚያቀርበውን ግን ፍፁም አንቀበለውም» አለ።

ኦነግ ደግሞ በፊናው፤

«ግጭቱን እኔ አልቀሰቀስኩም። ጠመንጃም አላደልኩም። የኦሮሞ ህዝብ ብሶት በራሱ ሀይል ፈንድቶአል። ከእንግዲህ ደግሞ መቆሚያ ላይኖረው ይችላል» ሲል አስጠነቀቀ።

በርግጥ የሽግግር መንግስቱ ከፍተኛ ባለስልጣናት ከእንካሰላንትያው ይልቅ የተፈናቀሉትን ገበሬዎች መልሶ ወደማቋቋም ተግባር አደሉ። አስቸኩዋይ በጀት ተመድቦ የማረጋጋቱ ስራ በሰፊው ቀጠለ።

- 6 -

ቀናት በመልካም ሁኔታ ተገፉ ...

ሀወኒ ያነበበቻቸውን መፃህፍት ትዘረግፍላቸው ቀጠለች። የቶልስቶይ - የዶስቶዮቭስኪ - የቼኮዋ አቼቤ - የኤርቪንግ ዋላስ - የጐርኪይ - የቼሆቭ ጡቦች - ምን የውጭ ብቻ ... የሀገር ውስጡም አልቀረ። ካድማስ ባሻገር - አንድ ለናቱ - አልወለድም - አንድ ባንድ ተተረኩ። ያልታተሙ ታሪኮችም አልቀሩዋት። ስለካፋው ጋዜ

ሻረቾ አይበገሬነት - ስለአርሲ ኦሮሞዎች ተጋድሎ - የጨለንቆ ጦርነት - የአኖሌ ጭፍጨፋ - ሁሉንም በየተራ አወጋቻቸው:: የሀየሎም አርአያ ስም ጭምር ተነሳ:: አግአዚ በተባለ ኦፕሬሽን ከመቀሌ እስር ቤት እንዲያመልጡ ስላደረጋቸው 1500 እስረኞች ስትተርክ አይናቸውን አፍጠው ትንፋሻቸውን ውጠው አዳመጡ::

ቀኑና ሌሊቱን መለየት እስኪሳናቸው ድረስ በሀወኒ ትረካ ተጠመዱ:: ሀወኒ በታሰረች በአስረኛው ቀን ማለዳ ትረካዋን አቁማ ወግ ጀመረቻቸው፣ ስለደከማት እረፍት ለማድረግ ያሀል ነበር ያቋረጠችው፣

«በዚህ ሳምንት ካወራሁላችሁ ታሪክ የበለጠ የወደዳችሁት የትኛውን ነው?» የሚል ጥያቄ አቀረበችላቸው::

መስከረምና ሀና ይተያዩ ጀመር:: ሲያመነቱ ጥቂት ቆዩ:: ሀና ነበር ቀድማ አስተያየት የሰጠችው፣

«ፍቅረኛ ያጣችው አስቀያሚ ሴት ታሳዝናለች» አለች::

የጉርኪይን አንድ አጭር ልቦለድ ተርካላቸው ነበር::

«ግን እንደምንም አንድ መጥበስ እንዴት ያቅታታል?» የሚል ጥያቄ ለሀወኒ ያቀረበችው መስከረም ነበረች::

ሀወኒ ፈገግ አለች፣

«አልቻለችም» ስትል ታስረዳቸው ጀመር «... ምክንያቱም አንዳችም የሚስብ ነገር ገፅታዋ ላይ አልነበረም:: ታስፈራለች:: አይኖችዋ በሽተኞች ናቸው:: እግሮችዋና እጆችዋ ከተለመደው በላይ ወፋፍራሞች ነበሩ:: አፍንጫዋ የተዳመጠና ቀዳዳዎቿም ጥቃቅኖች ነበሩ:: ስለዚህ ወንዶች ሁሉ ሸሹዋት ...»

«ምን ሆና ነው ግን?» ስትል ጠየቀች - ሀና::

«ተፈጥሮ::»

ሀናና መስከረም በሀዘን ተዋጡ::

«ሌላስ የቱን ታሪክ ወደዳችሁት?»

«እስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት ያስፈታው ሰውዬ ታሪክም በጣም ደስ ይላል:: ግን እሱ ለምንድነው እንዲህ የሚለፋው?» አለች መስከረም::

«ለህዝብ ብሎ ነው» አለቻቸው ሀወኒ «... ህዝብ ሲባል ደግሞ እኔና እናንተንም ይጨምራል:: ለኛ ብሎ ነው

የሚታገለው::»

«እኛን የት ያውቀናል?» አለች ሀና::

«ፖለቲካ ታውቃላችሁ?» ስትል ጠየቀቻቸው::

ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ተያዩ:: ጥያቄው ከበዳቸው:: መስከረም ደፈር ብላ ለመመለስ ሞከረች፣

«ፖለቲካ ማለት በሬዲዮ የሚነገረው አይደለም?»

ሀወኒ በፈገግታ ተጥለቀለቀች፣

«ፖለቲካውን ተውት ደህና:: ስለደርግ ምን ታውቃላችሁ?»

ይሄ ጥያቄ ግን አልከበዳቸውም:: ይልቁን ምላሽ ለመስጠት ይሻሙ ጀመር፣

«ደርግማ መንጌ ናት!» አለች ሀና::

«መንጌ ደሞ ዝምቡጥቡዋ ጉብታለች!»

ያህን ካሉ በሁዋላ በተራቸው ደግሞ ለሀወኒ ጥያቄ ያቀርቡላት ጀመር፣

«አንቺ ግን ይሄን ሁሉ ታሪክ እንዴት በቃልሽ ያዝሽው? ማነው የሚነግርሽ?»

«አነባለሁ:: አንዱ ያነበብኩትን ደግሞ አልረሳም» ስትል መለሰች::

«አቻዮ ዲፌሮ ነሽ» አለቻት ሀና::

«ምንድነው አቻዮ ዲፌሮ»

«ሀርደኛ ማለት ነዋ!» አለች መስከረም::

ሀወኒ በእስር ቤት ጉዋደኞችዋ አነጋገር ትዝናና ጀመር:: ጥያቄአቸውን ቀጠሉ፣

«የምትነግሪንን ታሪክ ያነብብሽው ቡስጣኒ ቅመሽ ነው?»

«እኔ ጫት ቅሜ አላውቅም»

«ታዲያ እንዴት ለመድሽው?»

«ምኑን?»

«ድብርቱን ነዋ!»

«የምን ድብርት?»

«ቀኑን ሙሉ ምን ትሰሪ ነበር ታዲያ?»

«ስራ አለኝ። እሰራለሁ።»

«ማን አገኘልሽ?» ሲሉ በአንድ ቃል ጠየቁዋት።

«ከዩኒቨርስቲ እንደጨረስኩ መንግስት ራሱ ስራ ሰጠኝ» ስትል መለሰችላቸው።

«ዩኒቨርስቲ ተምረሻል እንዴ?» ሲሉ በመገረም ጠየቁዋት።

«አዎን!»

«ጭረሻላ!» ሀና ነበረች።

«ምንድነው 'ጭረሻላ' ሀኒ?»

«ሀፒ መግጨት አታውቂም?»

ሀወኒ በሳቅ ትዘምር ጀመር። ተቃቅፈው ባንድ ቃል እየተረዳዱ ሲያወሩ ሀወኒ በእጅጉ ተገረመች። ሳቅዋን ማቋዋረጥ ጭምር አቃታት። ሁለቱ ወጣቶች የሀወኒ የሳቅ መንስኤ ስላልገባቸው በመገረም ሲያስተውሉዋት ቆይተው፣

«አንቺ ግን 'ፋይን' ነሽ» የሚል አስተያየት ሰጡዋት።

«እንዴት?»

«ሳቅሽ እንደልብ ይመጣልሻል። እኛ ግን የሚያስቅ ነገር ካላገኘን ብንሞት አንስቅም።»

«እናንተን የሚያስቃችሁ ምንድነው?» ስትል ጠየቀቻቸው።

«እኛ በብዛት የምንስቀው ፋዘሮቻችን ሲነቅሉ ነው።»

«ምንድነው የሚነቅሉት?»

«ስካር ነዋ!» አለች ሀና።

«በአባታችሁ ስካር መሳቅማ ነውር ነው።» አለች ሀወኒ።

ሁለቱ ወጣቶች ግን የሀወኒን ተግሳፅ ተቃወሙ፣

«ሲነቅል ባየሽው» አለች መስከረም ... «ቤታችን ከዩኒቨርስቲው አጥር ጋር ስለሚያያዝ አጥሩን ተደገፉ ይለናል።»

«ለምን?»

«ትምህርት እንዲገባን ነዋ!» እያሉ በሳቅ ይንፈራፈሩ ጀመር።

«እስከ ስንተኛ ክፍል ተምራችሁዋል!» ስትል ጠየቀቻቸው።

«እስከ ስምንት» ሲሉ መለሱ።

«ለምን አቆማችሁ ትምህርታችሁን?»

«ጭንቅ አንወድም» አሉ ባንድ ቃል።

ከዚህ በሁዋላ ሀወኒ ታሪክ ማውራትዋን ቀጠለች ...

ወጣቶቹ በጣም ከመገረማቸውና ሀወኒ በምታወራላቸው ታሪክ ከመመሰጣቸው የተነሳ እንደ ልዩ ፍጥረት ቆጠሩዋት። ያን ሁሉ የአስገራሚ ታሪክ ጉድ በጭንቅላትዋ መያዝ በመቻልዋም አደነቁዋት። ከተፈጠሩ ጀምሮ እንደዚህ አይነት ችሎታ ያለው ሰው ማየት ቀርቶ፣ ይኖራል ብለው ገምተው እንኩዋ እንደማያውቁ አረጋገጡላት።

በአርባ ሁለት አመታቸው ከእስር እንደሚፈቱ አንስተው መላቀሱን ረሱት። ሀወኒን እንደ ፈጣሪ አመሰኩዋት። ከቤተሰብ ከሚመጣላቸው ምግብ እየተሻሙ ያጉርሱዋታል። መሀላቸው አድርገዋት ይተኛሉ።

ኢንተለቶ ሀወኒ

ኤሳ ጅርታ!?

ምእራፍ አስራ አራት

- 1 -

አስደንጋጭ መርዶ!

አንድ አሸማቃቂ ዜና ከቡርቃ ገበሬዎች ዘንድ ደረሰ፡፡ ይህም የአኖሌ መሞትና የሀወኒ የመታሰር ዜና ነበር፡፡ ይህ ወሬ ቡርቃ የደረሰው በጀንበር ግባት ነበር፡፡ ወሬው እንደተሰማ የሴቶች ጉንጭ በእንባ ታጠበ፡፡ እንዲህ እያሉም ሲጣሩ ተሰሙ፤

«ኢንተለቶ ሀወኒ ... ኤሳ ጅርታ!?»

በዚያን እለት ምሽት ቡርቃ ላይ ያልተለመዱ ክስተቶች ታዩ። ጨረቃዋ ደማቅ ቢጫ ሆና ወጣች። ከወትሮው በተለየ ሁኔታ ወደ ምድር ቀረብ ያለች ጭምር መሰለች። በእድሜ የገፉ ገበሬዎች ታዲያ ከተፈጠሩ ጀምሮ ጨረቃዋን በዚህ መልኩ አይተዋት እንደማያውቁ እየማሉ ተናገሩ።

ምን ይህ ብቻ!

እንደ በረዶ የነጡ ከወደ ደቡብ የመጡ ዳክዮች ማምሻውን ሰማዩን ሞልተው በከፍተኛ ድምፅ እያስካኩ፣ በክንፎቻቸው አየሩን እየቀዘፉ ወደ ሰሜን አቅጣጫ ሲነጉዱ ታዩ። በርግጥ በበልግ ወራት ይህን መሰል የዳክዮች ጉርፍ ማየት ያልተለመደ አይደለም። የዛሬዎቹ ግን መጠናቸው ጨምሮአል። ሰማዩን ሞልተው፣ ደሴት መስለው ቢጫዋን ጨረቃ መጋረድ ጭምር ቻሉ። የቡርቃ ሰማይም የጨለመ መሰለ።

የቡርቃ ገበሬዎች እኒህን ልዩ ክስተቶች በቀጥታ ከሀወኒ መታሰርና ከአኖሌ መሞት ጋር አያያዙዋቸው። ዳክዮቹ በከፍተኛ ድምፅ ሲንጫጩ ተሰሙ። ይህ አስፈሪ የዳክዮች ድምፅ ለገበሬዎቹ ልዩ ትርጉም ሰጣቸው። ለአያሌ አመታት እንደሚፈፅሙትም ሀማጋው ላይ ሰብሰብ አሉ። ዳክዮቹ 'የዋቀዮ መልዕክተኞች ናቸው' ሲሉ ተጨዋወቱ። የሚጠበቀው ታላቁ ጦርነት የሚጀመርበት ጊዜ መቃረቡን በዳክዮቹ ድምፅ መገንዘብ እንደሚቻል አወቁ። በተለይም ሽማግሌዎቹ የቡርቃን ዝምታ ማብቃት ሳያዩ ሞት እንዳይቀድማቸው አምላክን ተማፀኑት። የቡርቃ ገበሬዎች በዚያን ዕለት እስከ አኩለ ሌሊት ድረስ የሚወዱዋቸውን ልጆቻቸውን ስም በማነሳሳት ቀረርቶና ጃሎታ አሰሙ።

በተሰበሰቡት ገበሬዎች መካከል በሽማግሌነታቸው የሚከበሩት አባቦሩ ነበሩ። በመሆኑም በቀረርቶው ማሳረጊያ ላይ ንግግር ሊያሰሙ ብድግ አሉ።

«... ውድ ወገኖቼ!» ሲሉ ነበር የጀመሩት «... በቅርቡ የተነሳው ግጭት አያሌ የመንደራችንን ጉብዞች ቀጥፎአል። እንደ አይናችን ብሌን የምንወደው ልጃችን አኖሌም እነሆ ሞተ። የምንወዳትና ከአይናችን ብሌን በላይ የምንሳሳላት ልጃችን ሀወኒም ከዳግም - ነፍጠኞች የጨለማ ቤት ተወርውራለች ...»

የአባቦሩ የሚንቀጠቀጥ ድምፅ በቡርቃ ደን አናት ላይ ተጥለቀለቀ።

«... የቡርቃ ዝምታ ቀጥሎአል ወገኖቼ! የነካ ተራራ ጫፍ ላይ ወጥተን መጮህ አለብን። ድምፃችንን በኦሮሚያ ምድር ሁሉ ማስተጋባት ይገባናል። ኦሮሞዎች ሁሉ ቡርቃ ላይ ይሰብሰቡ። ወገኖቼ! ልጃችን አኖሌ ለኛ ሲል በግፍ ተገድሎ፣ ሀወኒ ልጃችን ጨለማ ቤት ተወርውራ እኛ ወደ አፋችን እህል ይቀርባል!? ወፍራም ወተት ወደ ጉሮሮአችን ይንቆረቆራል? ንገሩኝ ወገኖቼ!?»

ሆርዶፋ እየተንሰቀሰቀ ሲያለቅስ ተሰማ። ይህም ለቡርቃ እንግዳ ታሪክ ነው። በጀግንነቱ ከተመሰገነው ከሆርዶፋ አይኖች እንባ ከቶ እንዴት ይታያል?

አባቦሩ ንግግራቸውን ገታ አደረጉ። በምትኩ የአራዊት ድምፅ ይሰማ ቀጠለ። ከወፍራም ዛፎች ክርስ ውስጥ የተቆለለውን ቀይ ማር እየላሱ የሚንዛዛ ድምፅ የሚያሰሙ ነፍሳት።

«... ተስፋና ትእግስት አይለያዩም ወገኖቼ! የኛ ግን ትእግስታችን በዛ። ተስፋችን ጤዛ ሆነ። በለሰለሰ መስኮችን ላይ እየተንደባለልን ያለፋይዳ ማለፋችን ከቶ እስከመቼ ይሆን ወገኖቼ!?»

ገበሬዎቹ ጠመንጃዎቻቸውን እያቀባበሉ ተኩሱን ያቀልጡት ጀመር። ችቦዎች ተለኮሱ። የሚንቀለቀል የእሳት ነበልባል ሀማጋውን ወገግ አደረገው ...

አኖሌና ሀወኒን አስመልክቶ ወሬውን ቡርቃ ላይ የነዛው ከፊንፊኔ መጣሁ ያለው ጠጉረ ልውጥ ሰው እንዲህ ሲል ነበር ዜናውን ያዳረሰው፣

... አኖሌን ሌሊቱን ከአባቦኩ ኮረብታ ላይ ከማረኩት በሁዋላ - መንገድ ላይ ገድለው ዱር ውስጥ ቀበሩት። ሀወኒን ደሞ በሰንሰለት እጅና እግርዋን አስረው ጨለማ ቤት ውስጥ ቀረቀሩባት። እርስዋንም በቅርቡ ይገድሉዋታል ...

- 2 -

.. በአስራ ሰባተኛው የእስር ቀን ሀወኒ እቃዎችዋን ጠቅልላ ወደ ክንፈ ገብረመድህን ቢሮ እንድትሄድ ተነገራት። ይህን ዜና ይዛ ወደ እስር ጉዋደኞችዋ ስትመለስ በሀዘን ተውጣ ነበር። ለወጣቶቹ አዘነች። ላታዛልቃቸው ክፉ ልማድ ውስጥ እንደከተተቻቸው አሰበች። ምርጫ ግን የላትም። ከእስር መፈታትዋን ነገረቻቸው። ሁሉቱ ወጣቶች የሰሙትን ባለማመን ደንገዘው ፈገዙውና ባሉበት ደርቀው አይን አይንዋን ያዩዋት ጀመር። ድንጋጤው ሲያልፍላቸው ግን ተቃቅፈው እዩዩአቸውን ያቀልጡት ጀመር። ከእስር የሚፈቱት በአርባ ሁለት አመታቸው

እንደሆነ አስታወሱ:: ሀወኒ ሆድ ቢብሳትም ቻል አድርጋ አፅናናቻቸው:: ልብሶችዋንም ከሻንጣዋ አውጥታ አከፋፈለቻቸው:: ጋቢዋን ተወችላቸው:: እየመጣች እንደምትጠይቃቸው ጭምር ቃል ገባችላቸው:: እንባቸውን እየጨማመቁ ኩርምት ብለው አይኖቻቸውን ከአይንዋ መንቀል አቃታቸው፣

«በሉ ደህና ሁኑ እህቶቼ:: እወዳችሁዋለሁ» ስትል የሞት ሞትዋን ተነፈሰች::

መስከረም እንደምንም አንድ ነገር መናገር ቻለች፣

«የስንብት አንድ ታሪክ አውሪልን?»

ሀወኒ ሻንጣዋ ላይ አረፍ አለች::

«ሳልነግራችሁ የቀሩት ታሪኮች እጅግ ረጃጅም ናቸው:: በሶስት ቀን ትረካ እንኩዋ አያልቁም:: እነርሱን ለማውራት አሁን ጊዜ የለንም»

«ከአጫጭሮቹ አንዱን ድገሚልን» አለች ሀና::

«ሀየሎም እስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት እንዴት እንዳስለቀቀ ንገሪን!» አለች መስከረም፣ ፊትዋ ላይ ድንገት ተስፋ እያንፀባረቀ::

«እሱ ረጅም ነው» አለች ሀወኒ::

ከዚያ እየተቀባበሉ ያማርጡዋት ገቡ::

«ወይም በአንድ ክንድ መሬት ስለተቀበረው ገቤጋባ ሰው ታሪክ አውሪልን»

«የየዋሆቹን ቻይናውያን አባትና ልጅ ታሪክ ድገሚልን»

«የዱብሮቭስኪይም ቢሆን ጥሩ ነው»

«ወይም የፑካቼቭ!»

«ስለሩህሩሁ ወንጀለኛ ሴማጋ ይሻላል»

«ወይም ፍቅረኛ ስላልነበራት መልከጥፉዋ ሴት»

«ካልሆነ ደሞ ለእግዚአብሄር ደብዳቤ ስለላከው ቅን ሰው»

«ስለ አማር ሴት ልጅ!»

«ለሚስቱ ከባድ ፈተና ስላዘጋጀው ቂል ግሪካዊ!»

ከዚህ ቀደም ያወራችላቸውን ታሪኮች እያነሱ ይንጫጩባት

ጀመር::

በመጨረሻ እንዲህ አለቻቸው፣

«እስከዛሬ ያወራሁላችሁ የሰው ልጆችን ታሪኮች ነው:: ለመሰናበቻ ግን 'ጥፋት ፈፅመው የዘልአለም እስር ስለተፈረደባቸው አማልክት አወጋችሁዋለሁ' ስትላቸው ሁለቱ እስረኞች በደስታና በጉጉት ሊያዳምጡ ተዘጋጁ::

«ይህ ታሪክ በመፅሀፍ ቅዱስ ላይ የሰፈረ ነው - በኦሪት ዘፍጥረትና በይሁዳ ላይ» ብላ ትረካዋን ጀመረች «... ከብዙ ሺህ ዘመናት በፊት፣ ምናልባትም ከብዙ ሚልዮን አመታት በፊት ... ስሙ እግዚአብሄር የተባለው የሰው ልጆች ፈጣሪ አማልክትን ለአንድ ተግባር ወደ ምድር ላካቸው:: አማልክቱ እንደወትሮው የሰው ስጋ ለብሰው ወደ ምድር ወረዱ:: የታዘዙትን ለመፈፀም በምድር ሲመላለሱም እጅግ ውብ የሆኑ ቆነጃጅት አዩ:: ቆነጃጅቱ የሰው ልጆች ናቸው:: አማልክቱ ግን አይተው ማለፍ አቃታቸው:: ልክ እንደሰው ልጅ አሰቡ:: 'እሸትና ቆንጆ አይታለፍም' የሚለው ተረትም ያንጊዜ ሳይሆን አይቀርም የተጀመረው:: አማልክቱ ለየራሳቸው አንዳንድ መርጠው የወሲብ ጥማታቸውን አረኩ:: ሀብታሞችና ባለስልጣኖች እንደሚያደርጉትም እጅግ ውብ የሆኑትን ነበር የመረጡት:: ቆነጃጅቱም ከአማልክቱ ፀነሱ:: የተፀነሱት ደግሞ ተወለዱ:: ታዲያ የተወለዱት ልጆች በአባታቸው አማልክት በመሆናቸው፣ ሃይለኛ፣ ግዙፍና እንደ አባቶቻቸውም መንፈስ ያደረባቸው ሆኑ:: እግዚአብሄር በዚህ ክፉኛ ተናደደ:: ለአማልክቱ ብቻ የሰጣቸው መንፈስ ወደሰው በመተላለፉ ተቆጣ:: ስለዚህ እኒያ ዝሙት የፈፀሙትን አማልክት ባስቸኩዋይ ወደ ሰማይ ጠርቶ 'ዘልአለማዊ' ወደተባለ እስር ቤት ከተታቸው:: በሰንሰለት ታስረው በጨለማ ውስጥ እንዲኖሩ ፈረደባቸው:: ከአማልክቱ የተወለዱት ልጆችም ዘራቸውን ከማባዛታቸው በፊት በጥፋት ውሃ ዘመን እንዲሞቱ አደረገ:: ዝሙት የፈፀሙት አማልክት ግን አሁን ድረስ በጨለማ እስርቤት ተቀምጠዋል:: እንግዲህ ጊዜያቸውን የሚያሳልፉት ልክ እንደኛ ተረት እያወሩ ሊሆን ይችላል:: ግን ያን ሁሉ ዘመን እንዴት ተረት ያወራሉ? ተረቱስ ከየት ይመጣል?» ብላ ፈገግ አለች::

ሀና ፊትዋ ላይ አመድ የተረጨ መስሎ፣

«አማልክትም ጥፋት ይፈፅማሉ?» ስትል ጠየቀቻት::

«እንኩዋን የሰው ልጆች አማልክትም!» አለቻቸው::

ሀወኒ ቃልዋን ፈፅማለችና እየሳሙ ተሰናበቱዋት:: ሀወኒ ከሄደች

በሁዋላ ብቻቸውን ቀሩ:: ጉንጮቻቸውን መዳፎቻቸው ላይ አስደግፈው በአሳብ ሩቅ ነጐዱ:: ምን እያሰቡ ይሆን?

- 3 -

ከመቀመጫው ወጥቶ በሞቀ ሁኔታ ነበር እቅፍ የሳማት:: እስዋም ቢሆን ሙሉ ፈገግታዋን ቸረችው:: እጅዋን ይዞ ወደ እንግዳ መቀበያው አረንጉዋዴ ፎቴዎች ወሰዳት::

«እስር ቤቱ እንዴት ነበር ታዲያ?»

«እውቀት አግኝቼበታለሁ» አለች በደብዛዛው ፈገግ ብላ::

«ትንሽ ከሳሽ ልበል?»

«ይሆናል»

«ምን አገኘሽ ታዲያ እስርቤት?»

«በመሞት ላይ ያሉ ሁለት ምስኪን ወጣቶችን ተዋወቅሁ:: አይሮፕላን ለመጥለፍ የሞከሩ...»

ክንፈ አስታወሳቸው::

«በፍርሀት ብቻ በቅርቡ ይሞታሉ» አለች::

«አይሮፕላን መጥለፍ ፋሽን ሆነኮ:: አደገኛ ድርጊት ነው:: ለነገሩ የነርሱ ጉዳይ ያን ያህል ከባድ አይደለም::»

ቡና እየጠጡ በወቅታዊ ፖለቲካ ጉዳዮች ላይ ሲጨዋወቱ ከቆዩ በሁዋላ፣

«ለመስማት የጉዋጉዋሁባቸው ሁለት ጥያቄዎች አሉኝ፣ ክንፈ» አለች ድንገት::

«ምንድናቸው?»

«እኔን በተመለከተ አጣርተህ ጨረስክ?»

«አዎን!»

«ውጤቱስ?»

«ነፃ ነሽ::» አላት፣ ፈገግ ብሎ::

ሀወኒ በሙሉ ልብ «ይህ እንደሚሆን እምነት ነበረኝ» ካለች በሁዋላ፣

«ሁለተኛው የአኖሌ ጉዳይ ነው:: እንዴት ሆነ?»

ክንፈ መልስ ሳይሰጣት ዘገየ::

«ንገረኝ ክንፈ:: ምንም ቢሆን ንገረኝ? ሞተ!?»

«አላወቅሁም፤ ሀወኒ»

«ታውቃለህ፤ ንገረኝ» አለች ጫን ብላ::

«አምልጦአል ነው የሚባለው» አላት እርግጠኛ ባልሆነ ስሜት::

«አይመስለኝም::» አለች ሀወኒ «አኖሌ አባቦኩ ኮረብታ ላይ በሀየሎም ከተከበበ በሁዋላ ሊያመልጥ አይችልም:: የሆነውን በግልፅ ንገረኝ? ሞቶም ከሆነ አትደብቀኝ:: ስጠብቀው የነበረ ነው ...»

«እኔን ካላመንሺኝ ሀየሎም ይነግርሻል!» አላት ትክ ብሎ እየተመለከታት::

«ሞቶአል!?» ስትል መልሳ ጠየቀችው::

ክንፈ ግን ምላሽ ሳይሰጣት ቀረ::

ሀወኒ ፊትዋን በሁለት እጅዋ ሸፈነች:: ለደቂቃዎች ያህልም ግንባርዋን ጉልበቶችዋ ላይ ደፋች:: ክንፈ በዝምታ ሲያስተውላት ቆየ::

ሀወኒ ቀና ስትል ፊትዋ የተቃጠለ አፈር መስሎ ነበር::

«መረጃ ስለሌለኝ ምንም ልነግርሽ አልቻልኩም::» አላት ክንፈ::

«እድለ ቢስ ነኝ» ስትል ተነፈሰች «... አኖሌን ማጣት አልፈልግም ነበር::»

«ሀወኒ እመኚኝ:: አኖሌ ከአባቦኩ ኮረብታ ማምለጡን ነው የማውቀው::»

«ክንፈ አትቸገር:: ከኮረብታው ሊያመልጥ አይችልም:: አኖሌ ሞቶአል:: አሁን ሌላ ሌላውን እንጫወት::»

ወሬያቸውን ሊቀጥሉ ግን አልቻሉም:: በየራሳቸው አሳብ ተጠመዱ:: ክንፈ ነበር ፀጥታውን የሰበረው::

«እኔም እንዳንቺ ግራ ተጋብቻለሁ ሀወኒ:: አኖሌ ሞቶአል የሚል እምነት ግን የለኝም»

ሀወኒ ምላሽ ሳትሰጠው ቀረች::

«አላመንሺኝም?» አላት መልሶ::

«አላመንኩህም:: እኖሌ እንደቡርቃ ወንዝ መሬት ውስጥ ካልተቀበረ በቀር በቂ መረጃ የግድ ታገኛለህ:: በደንብ ታውቃለህ:: ልትነግረኝ ግን አልፈቀድክም:: ምናልባት ምን ብለህ እንደምትገልፅልኝ ተቸግረህ ሊሆንም ይችላል:: የሆነ ሆኖ ግን የተጎዳ ስሜቴን ለማስተካከል መጣር አለብኝ:: እንዳልኩት አልታደልኩም:: እኖሌን አፈቅረው ነበር ...»

ጉንጭዋን ማጠብ የጀመረ እንባዋን አባበሰች:: ግን አልቻለችም:: ፊትዋን በሁለት እጆችዋ ጋርዳ እየተንሰቀሰቀች ታለቅስ ጀመር:: ክንፈ በዝምታ አስተዋላት:: ከደቂቃዎች መንሰቅሰቅ በሁዋላ መልሳ እንባዋን ማባበስ ጀመረች::

«ሀወኒ»

«እህ»

«ራት ልጋብዝሽ?»

እሺታዋን ራስዋን በመወዝወዝ ገለፀችለት::

ቢሮውን ለቀው ወጡ::

በተጨናነቀው ትራፊክ ውስጥ እንደምንም ብሎ የደብረዘይትን መንገድ ያዘ::

«ወዴት መሄድ ፈልገህ ነው?» ስትል ጠየቀችው::

«አንድ ዝምተኛ ቤት አሳይሻለሁ - እንደ ቡርቃ» አላት::

«የቡርቃ ዝምታ አብቅቶአል» አለች::

«እኖሌ ግን እንዳላበቃ ያምናል::»

«ኦሮሞዎች ያደረጉት ወደር የሌለው ተጋድሎ ራሳቸውን በራሳቸው የማስተዳደር መብታቸውን ለማስከበር ነበር:: ራስን በራስ ማስተዳደር ማለት ግን የነፍጠኛውን ጨቋኝ ስርአት አስወግዶ የራስ የሆነ ጨቋኝ ስርአት መተካት ማለት አይደለም:: የኢትዮጵያ ህዝቦች ራሳቸውን በራሳቸው የሚያስተዳድሩበት ስርአት ተዘርግቶአል:: ይሁን እንጂ የእድል ወይም የአጋጣሚ ነገር ሆኖ እንደሁ አላውቅም፤ አብዛኞቹ የዳይሬክት አመራር አባላት ጥንካሬና ብልህነት ይጎድላቸዋል:: ኦሮሞነትም ያጥራቸዋል:: በራስ ያለመተማመን ስሜቶችም ይስተዋልባቸዋል:: ይህ እንግዲህ የኛ የኦሮሞዎች የራሳችን የውስጥ ጉዳይ ነው:: ሰለሞን ዲሳሳና እሱን መሰሎች በእውነተኛ የኦሮሞ ልጆች የግድ መተካት አለባቸው ...»

ክንፈ በቅጡ አስተዋላት::

«ከዚህ ባሻገር» አለች ሀወኒ «... መስተካከል ያለበት አንድ ጉደሎ ነገር ይታየኛል:: እኛ ኦሮሞዎች የአቢሲኒያ ሰዎችን ሙሉ በሙሉ አምነን አብረን መኖር እንድንችል ያስሞግዚት ራሳችንን እንድናስተዳድር፣ ደባና ተንኮል ያልታከለበት፤ የይስሙላ ያልሆነ ክልላዊ መንግስት ... መመስረቱን እንድናምን ጥረት መደረግ አለበት:: ቢያንስ ... ቢያንስ ኦሮሚያን የሚመሩት ሰዎች ኦሮሚያንና የኦሮሞን ህዝብ በመውደድና በብቃታቸው ቢያንስ መታማት የለባቸውም::»

«አጋነሽዋል ሀወኒ:: ስለ አመራሩ በጠቅላላ ነው እየገለፅሽልኝ ያለሽው? ወይስ ስለ አንድ ወይም ሁለት ግለሰቦች?»

ፈገግ አለች ሀወኒ - የደከመ ፈገግታ::

ክንፈ መኪናውን ከአንዲት ትንሽ ግሮሰሪ ደጅ ላይ አቆማት:: ከግሮሰሪዋ ደጅ ላይ የተቀመጠ አንድ ህፃን ድምፁን ከፍ አድርጎ ይዘፍናል፣

«አንዲት ልጅ ነበረች፣
ከራር የሚሉዋት
ድንጋይ ላይ ተቀምጣ
በሰንበት ጠዋት!
ድንገት አንጠልጥሎ
ነፋስ ወሰዳት::

ክንፈ በረጅሙ ሳቀ::

«ምናሳቀህ?»

«ዘፈኑ ሳንቲ ነው»

«ለምን ለኔ?»

«አንዳንድ ጊዜ የስሜት ነፋስ ወዳሻው አግጣጫ ያላጋሻል»

ሀወኒ ክፉኛ ተቃወመችው፣

«አትሳሳት ክንፈ። እኔ ሀወኒ ዋቆ ነኝ! ነፋስ አንጠልጥሎ የትም አይወስደኝም። ሰለሞን ዲሳሳ አለቃዬ ነው'ኮ። በሚሊዮኖች የወገኖቼ ህይወት ላይ እየወሰነ ያለው ሀያ አራት ሰአት በቅንዝር ተወጥሮ የሚውለው ሰለሞን ዲሳሳ መሆኑን አትዘንጋ - ክንፈ! ይሄ ምን ማለት ነው? የተማረ ሰው እንዳይመጣባቸው የሚፈልጉ የዳዴኦአ አመራር አባላት አሉ። ጥቂት አይደሉም። ከነርሱ ጋር መታገል ከባድ ነው። ከደየሰት ደርግ ጋር የምታደርገው ትግል ይቀላል። የውስጥ መጠላለፍ ግን አደገኛ ነው። መንፈሱ ስስ የሆነ ሰው አብሮአቸው አይቆይም። ብቃት ያላቸውና ፖለቲካዊ ሰብዕናቸው የተጠበቀ መሪዎች የሉም ማለቴ አይደለም። ሚዛኑ ግን እጅግ አስደንጋጭ ነው። መጪውን አሻግሮ ማየት ያልቻለ ሰው ከዳዴኦአ አንዳንድ የአመራር አባላት ጋር አስር ደቂቃ መነጋገር አይችልም። እኔ ነገሮችን ከጊዜያዊ ስሜቶች በላይ አሻግሬ ነው የማያቸው። ኦሮሚያ በዚህ ዘመን ያገኘችውን ይህን ወርቃማ እድል ለማንም አሳልፋ መስጠት የለባትም ብዬ ነው የማስበው። አቦ ሮባ እንዳሉት ጊዜው ደርሶአል ...»

ተያይዘው ወደ ግሮሰሪዋ ዘለቁ ...

ግሮሰሪዋ ጠባብ ትሁን እንጂ ንፁህና በጥቂት ሰዎች ብቻ የምትጎበኝ ትመስላለች። ወደጉዋዳ ገቡ። ምቹ ፎቴዎች ያሉበት ያማረ ሳሎን ተቀበላቸው። በሳሎኑ ውስጥ ቢራ እየተጎነጨ መፅሄት የሚያነብ አንድ ሰው ነበር። ቀና አለ። ሀወኒ ጮኸች።

«ሀየሉም!»

«ሀወኒ ... ጉዋል ኦሮሞ!»

*   *   *

ግብግቡ ቀጠለ ...

መልካም ራት ቀርቦ ተመገቡ። እየተመገቡ ወጋቸውን ቀጠሉ። የሞቀ ወግ። በክርክር የተሞላ። የፖለቲካ ወሬ። የሰሞኑ ትኩሳት።

ክንፈ ሀወኒን እንዲህ እያለ ይመክራት ጀመር።

«... ሁለት ወይም ሶስት የኦህዴድ ታጋዮች ባሉኑ ብለሽ በዚህ ደረጃ መወላወል አልነበረብሽም። በኦህዴድ ቀርቶ ብዙ ልምድ ባለው በህወሀት ውስጥ እንኳዋ አያሌ አደናቃፊ ሁኔታዎችና አመለካከቶች ይገጥማሉ። ትግል ከጠላት ጋር ብቻ አይደለም ሀወኒ። ከራስ ጋርም ትግል አለ። ከጠላት ጋር ከሚደረገው ትግል የውስጡ ይከብዳል። ውስብስብና ትእግስትን የሚጠይቅ ነው። የአንድ የፖለቲካ ድርጅት ጥንካሬ የሚለካው ውስጡን ለማዕዳትና ለማጠንከር በሚያደርገው ግልፅ ትግል እንጂ ጠላቱን ለመደምሰስ በሚያደርገው ተጋድሎ ብቻ አይደለም። ውስጡ የጠራና የጠነከረ፣ ህዝባዊ አመለካከት ያለው የፖለቲካ ድርጅት ምን ጊዜም የድል ባለቤት መሆኑ የማይቀር ነው።»

ሀወኒ በመስማማት ራስዋን ላይ ታች ነጠች ።

«አንድ ስጋት ግን አለኝ» አለች ሀወኒ ክንፈ ተናግሮ ሲያበቃ «... በኦህዴድ አባላት ስሜት ላይ እየተፈጠረ ያለው ራዕይ የማጣት አደጋ ውድቀታችንን እንዳያፋጥነው እሰጋለሁ። ነፍጠኛውንና አነግን በማውገዝ ጊዜያችንን እያባከንን ነው። ተናቅን፣ ተበደልን፣ ተረገጥን በሚለው ዘፈን ላይ ቆመን ቀርተናል። 'የኦሮሞ ህዝብ የስልጣኑ ባለቤት ሆኖአል' ተባለ። ከዚያም መሸ። ተኛን። አይነጋ የለም ነጋ። ማለዳ ስንነሳ የምንከፍተው ሙዚቃ ያንኑ 'ተናቅን' የሚለውን ሆኖአል። ወደሚቀጥለው ደረጃ ማደግ አልተቻለም። አመራሩ ይህን ስሜት ለማስተካከል ጥረት ማድረግ ነበረበት። የውስጥ ትግል ሊፋፋም የሚችለው፣ በመሰረቱ ራዕይ ሲኖርህ ነው። አንድ ወይም ሁለት የአመራር አባላት ባሉኑ ብዬ አልወላወልኩም። ራዕይ የለንም ባይ ነኝ። ሰፋችንን ከመለወጥ፣ ያማረ አልጋ ልብስ ለመግዛት ከመሮጥ ያለፈ ህልም የለንም። ሰዎችን የምንለካበት መመዘኛ ምላስ ሆኖአል። ይኸ ነው እያስደነገጠኝ ያለው ...»

ቢራቸውን እየጠጡ ወጋቸውን ቀጠሉ፣

ክንፈ ድንገት ተነስቶ ወደ ደጅ ወጣ። የስራው ጠባይ ነው። አንድ የሚከታተለው ጉዳይ ሊኖረው ይችላል። መኪና ውስጥ ገብቶ የመገናኛ ሬድዮውን አነሳ፣

ሀወኒና ሀየሉም ብቻቸውን ቀሩ።

«ደቡብ ኢትዮጵያ ተስማማህ ታዲያ?» ስትል ዝምታውን ሰበረች - ሀወኒ።

«እኔ የትም ሄጄ ብኖር ግድ የለኝም። ሀገሬን እወዳታለሁ። ከህዝቡም ጋር ተቀላቅሎ መኖር እርካታ ይሰጠኛል። ትግል

ከጀመርኩበት ጊዜ አንስቶ፣ በተለይም ከገበሬዎች ተለይቼ አላውቅም። የሚገርምሽ የትግራይም ሆነ፣ የአማራ፣ ወይም የጂንካ ገበሬዎች ከሚለያዩበት ይልቅ የሚመሳሰሉበት ይበረክታል። በገበሬዎች መሀል ከመኖር በላይ የሚያረካኝ ነገር የለም።» ካለ በሁዋላ ሲጋራውን ማግማግ አድርጐ «... ትግራይና አዲነብርኢድ ግን የእውነት ይናፍቁኛል» ብሎ ትክዝ አለ።

«ባለቤትህና ልጆችህስ?»

«ደህና ናቸው ሀወኒ።»

«ዳንኤል አደገ?»

«አሁንማ ጐርምሶአል» ብሎ ፈገግ አለ።

«ስሙን ግን ለምን ዳንኤል አልከው? 'ሙሴ' ማለት ነበረብህ።» አለችው።

«አ! ዳንኤልም ታጋይ ነው ሀወኒ። እኔን የፈጠረኝ ዳንኤል የተባለ ታጋይ ነው። ሰለክላኽ በተባለ ቦታ ተሰውቶአል»

«እውነት?» አለች።

ሀየሎም በአሳብ ርቆ ነጐደ።

ሀወኒ ድንገት ወደሌላ ርእስ ወሬ ዘለለች፣

«ለመሆኑ ስለ አክሱማይት ሰምተህ ታውቃለህ?» ስትል ጠየቀችው። አያይዛም «ከማህፈረ ጋር የነበራቸው ልዩነት እንዴት ተፈታ? መቼም የማያልፍ የለ፣ ረስታው ይሆናል። ልትበቀለው ቆርጣ ተነስታ እንደነበር ትዝ ይለኛል» አለች።

«የሆነውን አልሰማሽም?» ሲል ጠየቃት።

«በፍፁም! ምን ተፈጠረ?»

«ራስዋን ገደለችኮ!»

«የፈጣሪ ያለህ!» ብላ ጮኸች።

ሀየሎም ትክዝ ብሎ እንዲህ አላት፣

«... ማህፈረ እስዋን ትቶ ሌላ ማግባቱ መብቱ መሆኑን አምናለች። ተቃውሞዋን ግን የሰርጉ እለት ራስዋን በመግደል ገለፀች። ከባድ ነው! በጣም ከባድ ነው! አክሱምን በደንብ አውቃታለሁ። ሀይለኛ ናት። እልህዋ በተለይ ...» ብሎ እንደመንቀጥቀጥ አደረገው።

ሀወኒ ትክዝ ብላ "Poor Axumaite" ስትል ለራስዋ አንሾካሾከች። ያን ቀን ማታ «የሴቶች ስብሰባ መጥራት ያስፈልጋል» ያለቻትን አስታወሰች። በአሳብ ተመስጣ ከቆየች በሁዋላም፣

«የኢህአዴግ የግምገማ ባህል ግን ጨርሶ እየተበላሸ መጥቶአል ልበል? እንደ ቀድሞው አይደለም።» አለችው።

«እንዴት?» አለ ሀየሎም።

«ሁለት አብነቶችን ልንገርህ» አለች። «... እንዲያውም አንደኛው አንተን ይመለከታል። በአንድ ግምገማ 'ሀወኒን ከሀየሎም ጋር በፆታዊ ግንኙነት እንጠረጥራታለን' የሚል ነገር ተነሳ። ያለንን ግንኙነት በግልፅ እና እውነትዋን ተናገርኩ። አላመኑኝም። ወንድና ሴት ሰዎች ከፆታዊ ግንኙነት ባሻገር ባሉ ነገሮች ሊግባቡ አይችሉም ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ ባዶ ጋን ናችሁ ብዬ ተሳደብኩ። ስሜቴ ከቁጥጥር ውጪ ሆነ። ሰብሳቢው ሰለሞን ዲሳሳ ነበር። ሆን ብሎ እኔን ለማጥቃት ጥረት ሲያደርግ አየው ነበር። በሱ ላይ ሂስ እንዳላቀርብ ቀድሞ ማጥቃቱና መከላከሉ መሆኑን ስረዳ እስኪገርመው ድረስ በሱ ላይ አንዳችም ቃል ሳልተነፍስ ግምገማው አለቀ። ይገርምሀል በዚያው ግምገማ በአንድ እሁድ ቀን ወደ አዳራሹ ቱታ ለብሼ ሄድኩ። ሰለሞን ንግግሩን የጀመረው በኔ ቱታ መልበስ ነበር። 'ሀወኒ መዝናናት ያምራታል' ብሎ ውይይቱን ለቤቱ ዘረጋ። ቤቱ 'መዝናናት እንደሚያምረኝ ባንድ ድምፅ ወሰነ። ይሄን መሰል ግምገማዎች ገንቢ ናቸው ትላለህ?»

ሀየሎም በሳቅ ፈነዳ።

ከልብዋ ታወራ ስለነበር ሳቁ አስደነገጣት።

«ምን አሳቀህ?»

ሀየሎም ሲጋራውን በዝግታ እየሳበ፣

«ያጋጥማል» አላት «... ግን አትጥይው። ለግምገማ አዲስ የሆኑ ጉዋዶቻችን ሊሳሳቱ ይችላሉ። በተቻለ መጠን ማረምና ማስተማር ነው የሚያስፈልገው። የኔና ያንቺን ግንኙነት አስመልክቶ መጠራጠራቸው ምንም አይደለም። ለጥራታችን ይበጀናል። ይህን መሰል ነገሮችን በገንቢ ጐኑ ለማየት መዘጋጀት ይገባል። የቱታው በርግጥ አስቂኝ ነው። በመሰረቱ መዝናናትም ቢሆን የሚወገዝ አይደለም። ጥሩ ነገር ነው» ካለ በሁዋላ እንደገና ከልቡ እየሳቀ «አልማዝ አለሙን አስታወስኩዋት» አለ።

«ማናት አልማዝ አለሙ?»

«የተሰዋች የህወሀት ታጋይ ናት» ብሎ አይኖቹን ሩቅ ወርውሮ በሀሳብ ጭልጥ አለ:: ፊቱ ጨለምለም ሲል ሀወኒ አስተዋለች:: ሀየሎም እንዲህ ሲል አወጋት::

«... አልማዝ በአላማዋ ፅኑ፣ ተዋጊ፣ የምታስመካና የምታኮራ ጀግና ታጋይ ነበረች:: እንዲያውም ካንቺ ጋር በብዙ ነገርዋ ትመሳሰላለች:: አንዳንቺ ግልፅ፣ በሳልና ደሞም ቆንጆ ነበረች:: ውጊያ ላይ ግምባር ለግምባር ትጋፈጥ ነበር:: ታዲያ ውጊያው ሲያበቃ ምንም ያልተፈጠረ ያህል ወደ ወንዝ ትሄድና ሰውነትዋን ትታጠባለች:: ልብሶችዋን ስታወልቅ ታጋዩ ሁሉ ያያታል:: እስዋ ግን ግድ የላትም:: ውሃው ውስጥ ተምቦጫርቃ ተለቃልቃ ጨርቅ ቢጤ ሰውነትዋ ላይ ጣል አድርጋ ትመጣለች:: የሰውነትዋ ቅርፅ እስካሁን አይረሳኝም:: አምላክ እጁን ታጥቦ የሰራቸው ከሚባለው ተርታ የምትመደብ ነበረች:: ታዲያ ታጋዮች ሳያውቁት አይናቸው ... ልባቸው ... ቀልባቸው ... ወደ አልማዝ አለሙ ይሳብ ጀመር:: ይሄ ሁኔታ ሲደጋገም እኔና ፃድቃን 'መገምገም አለባት' ብለን ወሰንን:: ጉዳዩን ታዲያ በአንድ ግምገማ ላይ አነሳነው:: እኔ ነበርኩ ያነሳሁት፣ 'አልማዝ አለሙ በአላማ ፅናትዋና በብቃትዋ አትታማም:: ጠንካራ ታጋያችን ናት:: ቢሆንም ፆታዊ ፍላጎት አላት!' ብዬ አቀረብኩ:: ፃድቃንም ተጨማሪ ሰጠ:: የሰጠችንን መልስ ታውቂያለሽ?» አለ ሀየሎም ሀወኒን በፈገግታ እያስተዋላት፣

«ምን መለሰች?»

«'እናንተ ፆታዊ ፍላጐት የላችሁም እንዴ?' ስትል በጥያቄ አፋጠጠችን:: ፊትዋ ላይ የቀልድ ፈገግታ ይታይ ነበር:: ታጋዩ ሁሉ በሳቅ ተንቀነቀ:: አምን ... ያቀረብንባት ሂስ ስህተት ነበር:: ፆታዊ ፍላጐትን በማነሳሳት ነበር እንጂ መሄስ ያለባት፣ ፍላጐቱ ስላላት አልነበረም:: እኒያ ጊዜያት ግን ግምገማንም የምንለማመድባቸው ጭምር ነበሩ» ካለ በሁዋላ «አልማዝ አሁን በመካከላችን የለችም» ብሎ ተከዘ:: አይኖቹ ላይም እንባ ተንቆርዞ ሀወኒ ተመለከተች::

ሀወኒ ቀጠለችና፣

«የኢህአዴግ ውስጣዊ ሁኔታስ ምን ይመስላል?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት::

ሀየሎም ያብራራላት ጀመር ...

ኢህአዴግ አላማዎቹን በድል እያሳካ መሆኑን ነገራት::

ይሁን እንጂ መድረኩ አዲስ በመሆኑ ቀደም ሲል ያልነበሩ፤ አፍራሽ አመለካከቶች እንደተከሰቱ በግልፅ አጫወታት:: ኢህአዴግ በአመራር ደረጃ ግምገማ አድርጎ «የኢህአዴግ አባላት ወደ አደገኛ የግለኝነት አመለካከት በማምራት ላይ መሆናቸው መቀመጡ፤ ይህ ካልተገታ ግን ድርጅቱ ለህልውናው እንደሚያሰጋው አመራሩ ማመኑን ዘርዝሮ ገለፀላት:: በድርጅቱ የተንሰራፋውን የግለኝነት፣ የስልጣን ጥም፣ የትምክህትና የጠባብነት አመለካከቶች ለማስወገድ ለአንድ ወር ያህል የሚዘልቅ ስርነቀል ግምገማ ለማድረግ ከፍተኛ ዝግጅት እየተደረገ መሆኑን ጭምር አጫወታት:: በቀጣዩ ሁለት ወራት ውስጥ የሚካሄደው ግምገማ በድል ካልተጠናቀቀ የኢህአዴግ አወዳደቅ ፈጣን እንደሚሆን አመራሩ እንደሚያምን ጭምር አልሸሸጋትም::

«በግምገማው መልካም ውጤት ይገኛል ብለህ ታምናለህ?» ስትል ጠየቀችው::

«አምን:: ከዚህ በላይ ውስብስብ ችግሮችንም አልፈናል::»

«ሰለሞን ዲሳሳ የሚፈፅማቸውን ተግባራት ግን ድርጅቱ አያውቅም ልበል?»

ሀየሎም እያመነታ መልስ ሰጣት፣

«ግለሰብና ድርጅትን ደርቦ ማየት ትክክል አይመስለኝም::»

ሀወኒ ተቃወመች፣

«የፖለቲካ ድርጅት ሲባል ተመሳሳይ አላማ ያላቸው ግለሰቦች ጥርቅም ማለት አይደለም እንዴ ሀየሎም? ድርጅት ዞሮ ዞሮ በግለሰቦች ይገለፃል:: ስህተት አይፈፀም አይደለም:: ካልታረመ ግን ድርጅቱ ስህተቱን እንደ በጐ ተግባር ተቀብሎታል ማለት ነው»

ሀየሎም «ባጭር ጊዜ እጥፊዎች ሁሉ እንደሚቀጡ እርግጠኛ ነኝ» የሚል ጫን ያለ መልስ ሰጣት:: አያያዘናም፣

«ስለ ሰለሞን ዲሳሳ ብቻ እያሰብሽ ወደተሳሳተ ስሜት እንዳትገፊ እሰጋለሁ» አላት::

«ተራ ነገር አይደለም»

«አንድ ግለሰብ አመራሩን አይወክልም::»

«ኢህአዴግ በግለሰቦች ባልተወከለ ቁጥር ወደ ግዙፍ የብረት ዋንጫነት እየተለወጠ ነው የሚሄደው::» አለች በከረረ ድምፅ::

«ኦህዴድ ባጭር ጊዜ ተአምራዊ ለውጥ እንዲያመጣ መጠበቅ

የለብሽም።»

በራስዋ አሳብ ለጥቂት ደቂቃዎች ተውጣ ከቆየች በሁዋላም፤ እንዲህ አለች፤

«እመነኝ ሀየሎም፤ አህዶድ በዚህ አያያዙ ከቀጠለ የኦሮሞ ህዝብ እንቅሮ ይተፋዋል ...»

ክንፌ ተመልሶ መጣ።

ክንፌ ለሀወኒ አንድ ጥያቄ አቀረበላት፤

«የወደፊት እቅዶችሽ ታዲያ ምንድናቸው?»

«አንተን ቢቆርጡኝም ባንተ መስሪያ ቤት አልሰራም»

ሀየሎምና ክንፌ በሳቅ ሞሁ!

«ቀልዱን ተይና ንገሪኝ»

«ከነገ ወዲያ ቡርቃ መሄድ እፈልጋለሁ።» አለች ሀወኒ «... ጥቂት የማረጋጋት ስራ መስራት እፈልጋለሁ። የቡርቃ ሰዎች ጨርሶ ሁሉም ነገር ጨልሞባቸው ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። ከዚያ መልስ ቻይና መሄድ እሻለሁ» አለች።

«ቻይና ለምን?» አለ ክንፌ ትክ ብሎ እያጤናት። ሀየሎምም ለመስማት ጉዋጉዋ።

«ከግብርና ጋር የተያያዙ ኮርሶችን መውሰድ እፈልጋለሁ። መሬቱን መቀየር አለብኝ። በተለይ የመስኖ እርሻን ጥበብ ማጥናት አለብኝ። የኦሮሚያ ወንዞች ከበቂ በላይ ለዘመናት ባክነዋል። አሁን ግን ለአፍሪቃና ለአለም ጭምር በሚተርፉበት መንገድ ሊሰራባቸው ይገባል። የቡርቃ ዝምታ ማብቃቱን ማወጅ የሚገባን በተግባር ብቻ ነው። የኦሮሞ ህዝብ ስለ ምላስ ጀብደኞች በቂ እውቀት አለው። ከንግዲህ የኦሮሞን ህዝብ ሊያሳምነውና ሊያንቀሳቅሰው የሚችለው ተግባር ብቻ ነው። ጥሩ አሳብ አይመስላችሁም?»

ሁለቱም በመስማማት ራሳቸውን ወዘወዙ። ክንፌም፤ «... መለስንም ብታነጋግሪው ግን ጥሩ ይመስለኛል። ከፈለግሽ ከአስር ቀን በሁዋላ ቀጠሮ ልይዝልሽ እችላለሁ።» አላት።

«መልካም»

«ቡርቃ ከሄድሽ ላይቀር እዚያ ያሉትን አማሮችም ሰብስበሽ ብታረጋጊያቸው ምን ይመስልሻል? ስጋት ላይ ናቸው። በማያውቁት ሀጢያት እየተቀጡ ነው» አለ ሀየሎም።

ሀወኒ በመስማማት ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘች።

«መኪና፤ ሾፌርና ገንዘብ ያዘጋጅልሻል» አለ ክንፌ።

«አዎን ሽጉጥም ባገኝ አልጠላም» አለች።

«የኔን ያዝ» ብሎ ሀየሎም ሪቮልቨር ሽጉጡን ከጃኬቱ የውስጥ ኪስ መዞ ሰጣት።

የሀወኒ ፊት ደማቅ ብርሃን ለበሰ። በስሜት ተቀበለችው።

«እግረመንገድ ማስታወሻ ትሁንሽ!»

«ከልብ አመሰግንሀለሁ ሀየሎም።»

* * *

አልጋ ፊንፊኔ ሆቴል ነበር የተያዘላት። የደህንነቱ መስሪያ ቤት ነበር ያዘጋጀላት። ያን ቀን ማምሻውን ሀየሎም ሆቴሉዋ ድረስ ሸኛት። መንገድ ላይም ስለ አኖሌ ልታነሳለት ወሰነች። የልብ ምትዋ ፍጥነቱን ጨመረ።

«ሀየሎም» አለች በጭንቀት።

«ሀወኒ»

«አንድ ነገር ልጠይቅህ?»

ራሱን በመነቅነቅ እሺታውን ገለፀ።

«አትዋሸኝም?»

«ምን ሆንሻል ሀወኒ?»

«እውነቱን ንገረኝ ... አኖሌ ሞቶአል!?»

«አላወቅሁም» ሲል ፈጥኖ መለሰ።

«ሀየሎም!» አለች በተጎዳ ስሜት።

«አባቦኩ ኮረብታ ላይ አላገኘነውም። የኛ ታጋዮች ማለዳ ላይ ወደ ኮረብታው ሲወጡ ማንንም አላገኙም። የደረሰን መረጃ ስህተት ነበር። አለያም አኖሌ እኛ ሳናውቅ ከኮረብታዋ ላይ አምልጦአል።»

አላመነችውም። ዝም አለች። ዝም ተባባሉ። ከዚያ በላይ መጠየቅ አልፈለገችም። አኖሌ መሞቱን አመነች። እንደገመተችው መሆኑን ተገነዘበች። ረጅም የስቃይ አየር አስወጣች ...

«ምናልባት አገር ለቆ ሄዶ ሊሆን ይችላል። ምናልባት ... አብርሃ ፀሎት እንዳያመልጥ ረድቶት ሊሆን ይችላል ...» አላት።

«ይሆናል» ስትል መለሰች - ከአንገት በላይ በሆነ ስሜት።

ፊንፊኔ ሆቴል ደረሱ።

«ወደ ቡርቃ መቼ ለመሄድ አሰብሽ?»

«ነገ ወይም ከነገ ወዲያ»

«መልካም ጉዞ፣ ሀወኒ»

«ቻው ሀየሎም።»

ክፍልዋ እንደገባች አጥወለወላት። በቁሟዋ አልጋዋ ላይ ተዘረጋች። አልቻለችም። ልብዋ ያበጠና የታፈነ ያህል ጨነቃት። የማያንሰቀስቅ ስሜት ከአንጀትዋ እየገነፈለ ይወጣ ጀመር። በደረትዋ ተደፍታ የፍቅረኛዋን ስም እያነሳች ትንሰቀሰቅ ጀመር ...

«አኖሌ እወድሀለሁ ... እናፍቅሀለሁ ...»

እንቅልፋን የማይሰዋ ትውልድ

የፍፃሜው መጀመሪያ

ምእራፍ አስራ አምስት

- 1 -

ሀወኒ ፊንፊኔ ሆቴል በተያዘላት ክፍል ተጋድማ አኖሌ ዋቆን በእንባ በመሰናበት ላይ ሳለች የክፍልዋ በር ተንኳኳ።

እንባዋን አባበሰች ...

ከመቀዐበት ተነስታ አልጋዋ ላይ ተቀመጠች። በሰከንድ ጊዜ ውስጥ አያሌ ነገሮችን አሰበች። ማን ሊሆን ይችላል? ሀየሎም? ሊሆን አይችልም። ተሰናበተኣታል። ተመልሶ ምን ሊያደርግ ይመጣል? ክንፈ? እሱም ሊሆን አይችልም። የአኖሌ መንፈስ ይሆን

የሚያንኳኳኳው? ወይስ ራሱ እኖሌ? የተቀበረበትን መቃብር ፈንቃቅሎ መጥቶ ይሆን? ሊሆን ይችላል! ማን ያውቃል?

በሩ በድጋሚ ተንኳኳኳ ...

«ማነው?»

«እኔ ነኝ» የሚል ድምፅ!

የሴት ድምፅ!

ተከታትሎም «የሆቴሉ ሰራተኛ ነኝ።»

«ምን ፈለግሽ የኔ እህት?» አለች ሀወኒ በቀዘቀዘ ስሜት።

«ሊያነጋግርሽ የሚፈልግ እንግዳ አለ።»

ልብዋ ድንገት ሊፈነዳ ደረሰ!

እኮ ማን ሊሆን ይችላል!? እዚህ ሆቴል ማረፍዋን ማንም አያውቅም። እኮ ማን ሊሆን ይችላል!? እኮ ማን!? ማነው በዚህ ምሽት ...

«ማነውስ?» አለች።

«ስሙን መግለፅ አልፈለገም።»

ሀወኒ ከአልጋዋ ተስፈንጥራ ተነስታ በሩን በረገደችው። አጭር ድቡልቡል ሴት በሩ ስር ተከምራለች።

«የት ነው ያለው?»

«ሪሴፕሽን»

«አስገቢው»

ሀወኒ ይህን ብላ ወደ አልጋዋ ተመለሰች። ወዲያ ወዲህ ትንጎራደድ ጀመር። ልብዋ ሊፈነዳ ደርሶአል። ፊንድቶ መገላገሉን ተመኘች። ጣቶችዋን በሁለት እጆችዋ ጭምቅ አደረገቻቸው። አቃሰተች። እንቅ አድርጋ ያዘቻቸው። ሁለት ጣቶችዋ እያንዳንዳቸው በእጆችዋ ውስጥ ግጥም ብለው ሞሉ። እየተሰማት ስላለው ስሜት መረዳት አቃታት። ልብዋ - ቀልብዋ - አይንዋ - ጆሮዋ - ስሜትዋ ሁሉ ግን በእኖሌ ዙሪያ ተጠምዶአል።

በሩ በቀስታ ተቆረቆረ።

ማን ሊሆን ይችላል?

ዲያቢሎስ ወይስ መልአክ?

«ይግቡ» አለች።

በሩ በዝግታ ተገፍቶ ሸንድ ሰው ገባ - ሰለሞን ዲሳሳ።

ሀወኒ በርጋታ ጣቶችዋን ለቀቀቻቸው። በጥላቻ አፈጠጠችበት። ፈገግ አለ። በፈገግታ ቀረባት!

«ጤና ይስጥልኝ፤ ሀወኒ» ብሎ እጁን ለሰላምታ ዘረጋ።

«ጤና ይስጥልኝ» ብላ የተዘረጋ እጁን ጨበጠችው።

«ይቅርታ ከመሸ ረበሽኩሽ»

«ምንም አይደለም።»

ሲጠጣ እንደቆየ ገፅታው ያስታውቃል። ወዙ በመቅለጥ ላይ ነው። ወፍሮአል። ተስማምቶታል። የቆዳው ጥራት ጉድ ያሰኛል። አለባበሱ ሽክ ያለ ነው። ሙሉ ሱፍ በክራቫት። በዚያ ላይ ግራጫ የአንገት ልብስ አንገቱ ላይ ጠምጥሟል። አምሮበታል።

«ሳነጋግርሽ ፈልጌ ነበር፣ ለጥቂት ደቂቃዎች።»

«ይቻላል - አረፍ በል» ብላ መቀመጫ አመላከተችው።

የጥላቻ ስሜትዋን ለማርገብ ከራስዋ ጋር ትግል ገጠመች። ሰለሞን ወንበር ሲይዝ እስዋም አልጋዋ ላይ አረፍ አለች።

«እዚህ መሆኔን ማን ነገረህ?» ስትል ጠየቀችው።

«ከደህንነት መስሪያ ቤት ነገሩኝ። ስላንቺ ሁኔታ ስከታተል ነው የቆየሁት። እስር ቤት መጥቼ ልጠይቅሽ ፈልጌ ነበር። ግን ደሞ ወሬኛውን ታውቂዋለሽ። ሰጋሁ። በመታሰርሽ ግን ከልብ ነው ያዘንኩት። ስህተት ነው የተፈፀመው። ጉዳዩን በግልፅ ለመቃወም መድረክ እየጠበቅሁ ነበር። በአጋጣሚ ተፈታሽ። ነገሩ ግን ያበግናል»

ሀወኒ በጣም ተገረመች። 'ያበግናል!' እያለ ይናገር እንጂ ስሜቱ ግን የተረጋጋ ነበር። ያበገነው ምን እንደሆነም የሚያውቅ አይመስልም። ሀወኒ ቶሎ ይወጣላት ዘንድ ተመኘች።

«ለምን ነበር ታዲያ የፈለግኸኝ?» አለችው።

«አስቀይሚሻለሁ። ይቅርታ አድርጊልኝ።»

«ምን አድርገህ ነው ያስቀየምከኝ?»

«ዜኒትን በተመለከተ የመከርሺኝን መስማት ነበረብኝ። አሁን ግን ራሴን ሙሉ በሙሉ ለማስተካከል ተነስቻያለሁ። አንቺ ብቻ ይቅርታሽን አትንፈጊኝ።»

«ግለሂስ ነው ይቅርታ?»

«ግለሂስም ሊሆን ይችላል ሀወኒ። ምን ለውጥ አለው?»

«ግለሂስ ከሆነ በተለመደው መድረክ ላይ ብትገልፅ አይሻልም? ወደኔ ለምን ትመጣለህ። እኔኮ ገና ከእስር ቤት መውጣቴ ነው። በአባልነት ስለመቀጠሌም ገና የተረጋገጠ ነገር የለም። አንተ ደሞ የተከበርክ የማዕከላዊ ኮሚቴ አባል በመሆንህ የፈፀምካቸውን ጥፋቶች ለኔ ለመናዘዝ አትገደድም።»

ሰለሞን እጁን እያጣፋ ከርዕሰ ጉዳያቸው ውጭ መናገር ጀመረ፣

«ሀወኒ አንድ ሀቅ ልነግርሽ እፈልጋለሁ። አንቺ የታሰርሽውኮ በኦነግ አባልነት ተጠርጥረሽ ነው። ግን ያንቺን ጥንካሬና አመለካከት ከኔ በላይ የሚያውቅ የለም። በእውነቱ በመታሰርሽ በጣም ነው ያዘንኩት።»

ሀወኒ ግልፍ አለች፣

«እኔ ደግሞ እስካሁን አንተ ባለመታሰርህ በጣም ነው ያዘንኩት!»

እጢው ዱብ አለ!

ጮሌ ፊቱ ሲገረጣ ተመለከተች። ድንጋጤውን ለመደበቅ ሲታገል አጤነችው። ራሱን እንደምንም አረጋግቶ ምንም እንዳልተፈጠረ ለማስመሰል ይጥር ጀመር፣

«ሀወኒ ... በኔ ላይ ያሳደርሻቸው መጥፎ ስሜቶች እንዲወገዱ እፈልጋለሁ። ሁለታችንም ታጋዮች ነን። በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ መስመር የተሰለፍን የህዝብ ልጆች ነን። የአላማ አንድነታችን ሊያቀራርበን ይገባል። በኔ ላይ ብዙ አሉባልታ ተነዝቶአል። ይህን አሉባልታ የሚያናፍሱት ኦህዴድን የሚፈሩ ነፍጠኞች ናቸው። ኦህዴድ ከሌሎች ዴሞክራሲያዊ ሃይሎች ጋር በመተባበር የነፍጠኛውን ስርአት ያፈራረሰ እንደመሆኑ የበሬ ወለደ አይነት አሉባልታ ለሚነዙ ሃይሎች ቀዳዳ መክፈት የለብንም። 'ጅብ ማታ ያደረገውን ስለሚያውቅ ነው ቀን የማይወጣው' እንዲሉ እነርሱም በኦሮሞ ህዝብ ላይ የፈፀሙት ግፍ እንዳይነሳ ሲሉ ነው የኦህዴድን አመራር ጥላሸት ...»

ሀወኒ በቁጣ ጮኻ አቋረጠችው!

«በቃህ! አፍህን ዝጋ!»

ድምፁ በአፍንጫው በኩል እንደ አይጥ ሾልኮ ጠፋች። በሆዷ ታ ተውጦ አይን አይንዋን ያያት ጀመር።

«የምላስህን ርዝመት ልንገርህ!?» ስትል አምባረቀች።

ምላሽ አልሰጣትም።

«የጭላሉን ተራራ ያክላል!»

ይህን ስድብ ግን በዝምታ አላስተናገደውም። ከተቀመጠበት ተስፈንጥሮ ተነሳ! አይኖቹን አይኖችዋ ላይ ቸክሎ ቁና ቁና እየተነፈሰ፣

«ታገስኪኝ ሀወኒ!» ሲል በተራው ጮኸ «... የወርበላው የአናሌ ዋቆ ግብረአበር እንደሆንሽ የማላውቅ አይምሰልሽ። ከእስር ቤት ስለወጣሽ ነፃ ሆኜያለሁ ብለሽ ጮቤ አትርገጪ። ማንም ደግሞ ከለላ ሊሆንሽ አይችልም። ስሚኝ ሀወኒ ...»

ሆኖም ልትሰማው ሳይቻላት ቀረ።

ሽጉጥዋን ከሽንጥዋ ስር መዛ አወጣች። አነጣጠረችበት። የሰለሞን አይኖች ተጉልጉለው ወጡ።

«ሀወኒ! ሀወኒ! ... ሽጉጡን ዘወር አድርጊው ...» እያለ ወደሁዋላ አፈገፈገ። ግድግዳው አገደው። እጁን ፊቱ ላይ ከልሎ ይለማመጣት ገባ፣

«... ስለማትችይበት ሊተኩስብሽ ይችላል ... ሀወኒ ... ዘወር አድርጊው ... ላስቆጣሽ ብዬ አልነበረም ... በአንድ የአላማ ጃንጥላ ስር ነንኮ ሀወኒ ... በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ ጃንጥላ ስር ነን ... ልዩነቶች ካሉ ... አየሽ ... ካሉ ልዩነቶች ... በአሰራሩ መሰረት ... ተወያይተን ነው ልንፈታው የሚገባው .. ካልተግባባን ሶስተኛ ሰው ... ምን ... መሰለሽ ሀወኒ ... በመድረክ ላይም ቢሆን ... ግለሂስ ሳደርግ እችላለሁ ... እኔን ብትገድይ ... ምን ትጠቀሚያለሽ? ... አንቺም ቢሆን እስር ቤት ትገቢያለሽ ... ለምን ሀወኒ ... ቆይ ... ምን ... መሰለሽ ሀወኒ ...»

በምን ፍጥነት ተገልብጦ እንደመታት አላወቀችም። ሽጉጡ ከእጅዋ ተስፈንጥሮ ወደቀ። ሰለሞን ከአይን በፈጠነ ሁኔታ ለሁለተኛ ጊዜ ተገልብጦ ሽጉጡን በጁ አስገባው። ሀወኒ እጅዋ በሰለሞን ጫማ ሲመታ በጀርባዋ አልጋው ላይ ወደቀች።

ሰለሞን ሽጉጡን በጁ ካደረገ በሁዋላ ከወደቀችበት አነሳት።

የተመታ ቀኝ እጅዋን በግራው እያሻሸች በጥላቻ አፈጠጠችበት:: ቁና ቁና እየተነፈሰች፤ ገረመመችው::

«ይቅርታ ሀወኒ» አላት::

ቀና ብላ - በታከተ ስሜት፣

«ሽጉጡን አስቀምጥና ውጣ!» ስትል በቁጣ ጮኸችበት::

«ይቅርታ ሳታደርጊልኝ ከዚህ ንቅንቅ አልልም:: ካሻሽ ለክንፈ ደውለሽ 'ደበደበኝ' በይው::»

ይህን ሲላት ሀወኒ በትእዝብትና በመገረም ታዘበው ጀመር::

«ምንድነው ከኔ የምትፈልገው?»

«ቃል ግቢልኝ?»

«ምንድነው ቃል የምገባልህ?»

«የምታውቂውን በግምገማ ላይ ላለመናገር! ለክንፈና ለሆሎምም ላለመንገር ቃል ግቢልኝ::»

«አንተ ማንን ነው የምትፈራው? ሆሎምን ነው ወይስ የኦሮሞን ህዝብ?»

«የኦሮሞ ህዝብ ተሰብስቦ እኔን ከስራ አያባርረኝም::»

«እንዲህ ነው የምታስበው? ህሊና የለህም? ከህሊናህ ሸሽተህ ወዴት ታመልጣለህ?»

«ሀወኒ አትሞኚ» አላት ትከሻዋን ይዞ «... ህሊና የሚባል ታሪክ የለም:: ህሊና የፍላጎት ታዛዥ ባሪያ ነው:: ለህሊናው የሚገዛ አንድም ሰው የለም - በአለም ላይ::»

ፈገግ አለች::

በዋለችባቸው የጦር ሜዳዎች በጀግንነት የተሰውቱን ታጋዮች መለስ ብላ ማስታወስ ጀመረች:: ስለ ዘመናችን ትውልድም አሰበች:: ሁለት አይነት ሰዎች - በአንድ ዘመንና ትውልድ:: ህይወቱን ለህዝብ የሚሰዋ ትውልድ! እንቅልፉን እንኳ ለህዝብ ለመሰዋት የማይፈቅድ ትውልድ!

ሰለሞን ቀጠለ:: ዝምታዋን ወደደው:: እያሳመንኩዋት ነው የሚል እምነት አደረበት::

«... ለራስሽ ልታስቢበት ይገባል ሀወኒ:: የግል ህይወቱን ለማይላይል የማይሮጥ የለም:: የቀሀን ብቻ ናቸው ደፋ ቀና

የሚሉት:: በርግጥ አንቺ ገንዘብ የማግኘት እድል ላይኖርሽ ይችላል:: ግን ከተማሩበን ሁሉም ቀላል ነው:: ገንዘብ የሚገዛቸው አያሌ ፈስታዎች አሉ ሀወኒ:: አሁን ከእስር መፈታትሽን አትመልከቺ:: የሀወዙት ሰዎች ከንግዲህ በጥርጣሬ ነው የሚያዩሽ:: እየሳቁ ያገድሉሻል:: ሆዳምና ግለኛ ከሆንሽ ብቻ ነው የሚወዱሽ:: ፖለቲካ ውስጥ ገብተሽ ካልዘባረቅሽ ዘወር ብለው አያዩሽም:: ህዝብ ... ህዝብ ካልሽ ግን ቀንድሽን ነው የሚሉሽ:: በጣም የሚያቀርቡሽክ ሊያጠፉሽ ስለፈለጉና ወደፊት አደገኛ እንደምትሆኚባቸው ስለደረሱበት እንጂ የምር ወደውሽ አይምሰልሽ:: ጥርሳቸውን ብልጭ የሚያደርጉልሽ ከልብ አይምሰልሽ:: ሀወኒ በወንድምነት ነው የምመክርሽ:: አንቺም ልብሽን ቆልፊ:: ቅንነትና ሀቀኝነት ለማንም አልበጀ::»

«ልክነህ» አለችው ትክ ብላ እየተመለከተችው::

የሰለሞን አይኖች እንደ ማለዳ ከዋክብት ደመቁ:: የገባ ጆሮውን በመጠራጠር ሀወኒ ተጨማሪ የማረጋገጫ ቃላቶችን ትተነፍስ ዘንድ በጉጉት ያስተውላት ጀመር:: ቆርጦና ወስኖ ነበር በዚህ መንገድ ሊቀርባት:: ሲጋቱ ሀወኒ ናት:: ስትታሰር በደስታ ሊያብድ ደርሶ ነበር:: መፈታትዋን ሲሰማ ስሜቱ ቀዘቀዘ:: ሀወኒ እያለች ሰላም ሊያገኝ እንደማይችል ተረድቶታል:: የፈሀማቸውን አያሌ ህገወጥ ድርጊቶች ማስረጃ ጠቅሳ ማቅረብ የምትችለው ሀወኒ ናት:: የሀወኒ አፍ መዘጋት አለበት:: ባንድም ሆነ በሌላ መንገድ::

«እና ምን ይመስልሻል?» አላት::

«አንተ ምን ይመስልሀል?» አለችው::

«ምኑ?»

«ምንድነው ያልከኝ?»

«አንቺ 'ልክ ነህ' ብለሺኝ የለ?»

«አዎን ልክነህ?»

«ምኑን ነው ልክ የሆንኩት?»

«ገንዘብ ጠቃሚ መሆኑን» አለችው::

ሊጨብጣት እጁን ዘረጋ:: ሙትት ያለ ፈገግታ አሳይታው ጨበጠችው::

«ለጊዜው ገንዘብ ያስፈልግሻል?»

«አዎን»

«ምን ያህል ልስጥሽ?»

«መቶ ብር» አለች።

ሰለሞን በሳቅ ፈነዳ!

«ምነው?» አለች።

«እየቀለድሽ ነው?»

«አልቀለድኩም። ገና ከእስር ቤት መውጣቱ ነውኮ። ምንም የለኝ።»

«ነገ መቶ ሺህ ብር አመጣልሻለሁ።»

«እውነት!?» አለች አይኖችዋን በአድናቆት አፍጥጣ።

«ስጋ ብያት!» ሲል ማለ።

ስቅጥጥ አላት። በተሰውት ታጋዮች ስም መማሉ አስደነገጣት። ብርድ እንደያዘው ሰው መንቀጥቀጥ ጀመረች። ግን መንቀጥቀጥና መደንገጥዋ እንዳይታወቅባት ትሞክር ጀመር። ሳንዱና ለመጨረሻ ጊዜ የሚጋለጥበትን ወጥመድ ለማዘጋጀት ወስናለች። ይህም ለኦሮሞ ህዝብ የሚደረግ ትግል መሆኑ ታሰባት።

«ሀወኒ ... አከብርሻለሁ!» ሲል በስሜት ተናገረ።

«አመሰግናለሁ»

«ቸኮልክ አትበይኝ እንጂ ሳላስብሽ የቀረሁበት አንድም ቀንና ሌሊት የለም። ስላንቺ ሳስብ መላው ሰውነቴ ብንዳች ሙቀት መሰል ነገር ይወረራል።»

«ተመሳሳይ ስሜት አለን ማለት ነው» ብላ ፈገግ አለች።

«ሀወኒ እመኚኝ። ጭንቀላት ያለሽ ሰው ነሽኮ። የህወሀት አመራሮች እንዴት እንደሚያከብሩሽ አይተሻል? አንቺ በሌለሽበት ስንት ቀን ስላንቺ ያነሳሉ መሰለሽ። ግን ተጠንቀቂያቸው። ለማንኛውም ደግሞ እንቀራረብ። ያለፈውን ጠብ እርሺው። ሙሉ በሙሉ እርሺው ሀወኒ። መተማመን ነው ያለብን።»

«እኔኮ አፈቅርህ ነበር። አንተ ግን እኔን ትተህ ጉዋደኛዬን ወደድክ» አለችው።

«የሰማየ ሰማያት ያለህ!» ብሎ ጮኸ። ስሜቱን መቆጣጠር እንክዋ አቃተው።

«ይህን ሁሉ እኔ የት አውቄ?» ብሎ ይብከነከን ጀመር። ግን መልሶ ረጋብ አለ።

«ደግነቱ ተለያይተን አልቀረንም። ከዚያች ከይሲ ጋር ብቻ እንክዋን ተለያየሁ። የሚገርምሽ የዜኒት አመለካከት እንዳለ የመአህድ ነው። መአህድ ሳትሆን አትቀርም። የሚዋደድ ሰው ግን ዞሮ ዞሮ ይገናኛል» አላት።

«አጀማመራችን በጥል ሆነ እንጂ ነገሩስ ጥሩ ነበር።» አለች።

«አይምሰልሽ» አለ «... የሚዋደድ ሰው ሁልጊዜ በጥል ነው የሚጀምረው።»

«እጄን ግን አሳመምከኝ። ካራቴ ተምረሀል እንዴ?»

ሰለሞን በጉራ ደነፋ፣

«ሁለት እጄ ወደሁዋላ ታስሮ በእግሬ ብቻ አስር ሰው መከረባበት እችላለሁ» አላት።

«እውነት!?»

«ወደ አዲሳባ የገቡትን የኢህአዴግ ኮማንዶዎችኮ እኔነኝ ያሰለጠንኩዋቸው?»

«እሬ ባክህ!?»

«...እንናገርም እንጂ አስተዋያአችንክ የተየለሴ ነው። ግን ጉራ ምን ያደርጋል። ጉራ ቀለብ አይሆን ...»

«በል እንገዲህ ሰለሞን፣ አሁን መሸ። የግድ መሄድ ሊኖርብህ ነው።»

«እሺን ልሂድ» አለ።

ከተቀመጠበት የአልጋው ጫፍ ላይ ግን ሳይነሳ ቀረ።

«እጅሽን አመመሽ እንዴ?» ብሎ በጫማ የመታውን ቀኝ እጅዋን ያዘው። ይዞ ያሻሽላት ጀመር።

ቀስ አድርጋ አስለቀቀችው።

«ብቻሽን ማደር ይጨንቅሽ ይሆን?»

«እሬ በጭራሽ?» አለች።

«ከፈለግሽ እዚሁ ልደር - እንደበረሀው። በረሀ እኮ ሴትና ወንድ ዝም ብለን ጉን ለጉን ነበር የምናድረው።» ብሎ በመዘናናት

መልክ በፈገግታ ተጥለቀለቀ::

«ደህና!» አለችው ሀወኒ «... ብቻዬን ብሆንም ችግር የለውም::»

«ካልሽ እንግዲህ ደህና!»

አሁንም ግን ለመሄድ አልተነሳም::

«በል ደህና እደር»

«ደህና እደሪ» ብሎ ብድግ አለ:: እሰዋም ከተቀመጠችበት ተነሳች::

«ልሳምሽ?» ሲል ፈቃድ ጠየቃት::

«ሌላ ቀን ...» አለችው::

«ነገኮ ገንዘቡን ይገና እመጣለሁ:: የልቤን ነውኮ ቅድም ያልኩሽ:: ድሮ የማውቀው አንድ ጉዋደኛ አለኝ:: ሚሊዮኔር ነው:: ካዝናዬ ካዝናህ ነው ይለኛል ሁልጊዜ:: እኔ ግን አጣጥልበታለሁ:: 'የሰው ልጅ በአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ እምነቱ እንጂ በገንዘብ አይኖርም' እለዋለሁ:: ለማንኛውም ነገ ማለዳ ዝምብዬ ሄድ ብዬ ከካዝናው መኻርረጥረጥ አድርጌ እመጣለሁ:: አምስት ሰአት ላይ እዚህ እደርሳለሁ:: ምሳ አብረን ነው የምንበላው:: በይ ቻው ሀወኒ .. እትሳመኝ ብለሻል መቼም ...»

«ነገ አታገኘኝም፤ ከነገ ወዲያ ምሳ ሰአት» አለችው፤ በዚያን እለት እንደማያገኛት እያሰበች፤ በዚያንለት የደህንነት ሰዎች ሊጠብቋት እንደሚገባ እያውጠነጠነች::

«እንዳመቸሽ» አላት::

«ከቀረህ ግን የመጨረሻችን ነው» አለችው::

«አብደሻል!?» ሲል ጮኸ::

«ልመነህ?»

«መቶ ሺህ የታሰሩ ብሮች መያዝ የሚችል ከረጢት ብቻ አዘጋጂ» ብሎ በሳቅ ተንተከተከ::

«እምነህለሁ» አለችው:: እያይዛም፤

«ሽጉጤን መልስልኝ እንጂ ታዲያ!?» አለች::

«አ! ረስቼው» ካለ በሁዋላ፤ የሀወኒን ሪቮልቨር ሽጉጥ

ከቀኝ ሽንጡ ላይ ስቦ አወጣው::

«ታምራለች» አላት::

«በጣም» አለች፤ ልትቀበለው እጅዋን እየዘረጋች::

ግን አልሰጣትም:: ሽጉጥዋን እያገላበጠ እየተመለከተ፤

«ለውጪኝ:: አንቺ የኔን ያዢ:: ለአዲሱ ወዳጅነታችን ማስታወሻ ይሆነናል» አላት::

«አይሆንም» አለችው::

«ለምን?» አለ አይን አይንዋን እያየ::

«የሰው ስጦታ ነው::»

«እኔምኮ ልጠይቅሽ እያልኩ ነበር:: ዛሬ ከእስር ቤት ወጥተሽ ዛሬ ሽጉጥ መያዝሽ ግራ አጋብቶኝ ነበር:: ለመሆኑ የማን ስጦታ ነው?»

«የሀየሎም!»

«ሀየሎም የቱ!?» አለ ሳያስበው::

«ሀየሎም አርአያ::»

«ሀየሎም ማስታወሻ ብሎ ይህን አበረከተልሽ?»

ራስዋን ላይታች ወዘወዘች::

ሰለሞን ቃል ሳይተነፍስ ሽጉጡን አልጋው ላይ አኖረው:: ድንጋጤ ግንባሩ ላይ ተፅፎ በግልፅ መነበቡን አጢና ሀወኒ በትእዝብት እያስተዋለችው ነበር::

«በይ ቻው» አለ::

«ደህናደር»

ወደበሩ አዘገመ:: በሩን ከፍቶ ከመውጣቱ በፊት ዘወር አለና፤

«መልካም ሌሊት ሀወኒ» አላት::

«ቻው ሰለሞን» አለችው:: አከላይም እንዲህ አለች «... ቀይታችንን በጣም ወድጄዋለሁ:: ከተጫወትነው በላይ የወደድኩልህ ግን ከማንዲስትነትህን ነው»

ሰለሞን ፈገግ አለ:: ከልቡም እንዲህ አላት፤

«ጊዜ ካለሽ አንቺንም ላስተምርሽ እችላለሁ።»

ይህን ብሎት በሩን ዘግቶ ነጉደ። ሀወኒ አዘነች። ያዘነችው በመጨረሻ የሰነዘረችውን አሽሙር ባለመረዳቱ ነበር። 'አሽሙሬ ባከነ' አለች ለራስዋ። የራስዋ ቀልድ መልሶ አሳቃት ...

እኩለ ሌሊት አልፎ ነበር ....

ያን ቀን ከመተኛትዋ በፊት ለሰለሞን ዲሳሳ መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ጥቂት የግጥም ስንኞችን ቋጠረች፣

ድንጋይ!

ቀለም ፈሰሰልህ ከላይ

ወርቅ መስሎ የሚታይ

እና ...

እናማ ወርቅ ነኝ አልክ አሉ

መምሰል መሆን ላይሆን ቅሉ።

- 2 -

የቡርቃ ገበሬዎች ሀወኒን በእልልታ ነበር የተቀበሉዋት። ከእስር ተፈትታ በመምጣትዋ በድፍን የቡርቃ ገበሬዎች ዘንድ መጠን የሌለው ደስታ ሆነ። ይህ ታላቅ ዜና ከጉጆ ጉጆ ለመድረስ ጊዜ አልወሰደበትም።

ተሲያቱን ቡርቃ ባልታሰበ ፈንጠዝያ ተጥለቀለቀች። ገበሬዎቹ ሀወኒ ወዳረፈችበት ወደ አባበሩ ደጃፍ ይጉርፉ ጀመር። እንቁላሉ - ወተቱ - እንቁላሉ - አይቡ - ቅቤው - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ቁንዲፍቱው - ብርዙ - ኧረምኑ ቅጡ።

ያባበሩ ጉጆ በገበሬዎች ሆታ ደመቀ። ሴቶቹ በልማዳቸው መሰረት የሀወኒን ጠጉር ቅቤ ከቀቡ በሁዋላ ስምዋን እያነሱ እልልታውን አቀለጡት። ምርቃቱም ጉረፈ ...

ሀወኒ ወደ ቡርቃ የመጣችበትን ምክንያት ለሁሉም በሚሰማ ድምፅ እንዲህ ስትል ነበር የገለፀችው፣

«ወገኖቼ ... ምድራችን እጅግ ሀብታም ነው። እኛ ግን ድሆች ነን። ብንታመም እጣችን ሞት ነው። እናቶች በምጥ ያርፋሉ። ህፃናቶቻችን በቀላል ህመም ይቀጠፋሉ። ይሄ ለምን የሆነ ይመስላችሁዋል? ስላልተማርን ብቻ አይደለም። ላለፉት

መቶ አመታት ሙሉ ገበያዎቻችን እኛን የሚንቁንና የሚበሉን በመሆናቸው ነው። ወገኖቼ እናንተ የምታከሩ ጀግኖች እንደ የሚታፈርባችሁ አይደላችሁም ...»

እልልታው ድንገት ቡርቃን አናወጣት። ሀወኒ እንባ ባይኖችዋ ሞላ። ደስታ የሰራ አካላትዋን አጥለቀለቀው።

«ጀግኖች ናችሁ! አይበገሬዎች ናችሁ! የኦሮሞ ሁሉ ምሳሌ ናችሁ። ቡርቃ በናንተ ኩራች። አርሲ በናንተ ስምዋ ገነነ። ኦሮሚያ ራስዋን ቀና አደረገች። እናንተ እውነትም የኦሮሚያ ቡርቃ ናችሁ። ጀግንነትና አይበገሬነት ለመጀመሪያ ጊዜ የተፈጠረው እናንተ ልብ ውስጥ ነው ...»

ሀወኒ መቀጠል አቃታት።

እንደ ከባድ ነጎድጓዋድ የሚወርደውን የእልልታ እሩምታ የገደል ማሚቶ መልሶ በድፍን ቡርቃ ላይ ያስተጋባዋል።

«ስሙኝ ወገኖቼ ... የጦርነቱ ዘመን አክትሞአል። አባቶቻችን የሚመኙት ይህን ዘመን ነበር። አድባራችን ዋቀ አባዱላ ይናፍቃቸው የነበረው ዘመን ደርሶአል። መጠንቀቅ ያለብን አንድ ነገር ብቻ ነው። በነፍጠኛው ምትክ ኦሮሞ የሆነ ሌላ ነፍጠኛ መሸከም የለብንም። ይህ አደጋ እንዳይገጥመን ማስተዋል አለብን።

«... ቀጣዩ ዘመን መንገድ የሚሰራበት ዘመን ነው - ወገኖቼ! ክሊኒክ የሚታነፅበት ዘመን ነው። ትምህርት ቤት የሚገነባበት ዘመን ነው። እኔ ምንጊዜም ከጎናችሁ ነኝ ወገኖቼ። ለኛ የሚበጀውን ሁሉ ተባብረን እንሰራለን። እናንተ ያወረሳችሁኝ የኦሮሞነትክብርና ኩራት ልቤ ላይ እየነደደ ነው። ለዘልአለሙ ከጎናችሁ አለሁ!»

የሽማግሌዎች ምርቃት ተጅጎደጎደ።

ሀወኒ ትኩስ እንባዋ ፊትዋን አጠበው። ልጃገረዶች ጉንጭዋን ለመሳም ተሻሙ። እንደ ልዩ ፍጥረት እየነካኩ ከበቡዋት። 'ሀወኒ ሁልጊዜ እየመጣሽ ትጠይቂናለሽ?' ሲሉ መልሰው መላልሰው ጠየቁዋት። ደግመው ደጋግመውም ያንኑ አነሱ። ስስታቸው የሀወኒን የደስታ እንባ አናረው። በሚወድዋት ወገኖችዋ መካከል መገኘትዋ የፈጠረባትን የደስታ ስሜት መቆጣጠር ተሳናት። በገበሬዎቹ እልልታ ተፈንቅሎ የወጣው እንባዋ ውስጥዋ መከማቸት ጀምሮ የነበረውን አንዳንድ የጥላቻና የቂም አራሙቻ ነቃቅሎና ጠራርጎ አጠበው።

ግብግቡው ቀጠለ ...

ሽማግሌዎችም ምርቃቱን አሻርጉድጉደው እንዳበቁ አባቦሩ አንድ ጥያቄ ጣል አደረጉ፣

«ሀወኒ ልጃችን! እንኳዋን ደህና መጣሽልን ... እንወድሻለን:: እናምንሻለን:: አንቺ የኛ እንደበት ነሽ:: እኛ ሽማግሌዎች በልባችን ያለውን ሁሉ ካንቺ ጋር ማውጋት ይናፍቀናል:: ካንቺ ጋር መምከርም እሰብን ... ሆዋ ልጄ ... ልክ አይደለም?»

«ልክ ብለዋል አባቦሩ»

«ደግ:: ወንድምሽ አኖሌ አሁን የት ነው ያለው?»

በሀወኒ ዙሪያ የተሰባሰቡት ገበሬዎች በድንገተኛ ፀጥታ ተዋጡ:: የገበሬዎቹ አይኖች ሀወኒ ላይ አፈጠጡ::

የልብ ምትዋ ፍጥነት ጨመረ:: ከካ ተራራ ጋር ከተጋጨ በሁዋላ አስተጋብቶ የሚመለስ አንድ ድምፅ!

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!? ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!? ኤሳ ጅርታ!? ኤሳ ጅርታ!?»

ሀወኒ አቃሰተች::

«ወገኖቼ!» አለች በደከመ ድምፅ:: «ወንድሜ የት እንዳለ አላውቅም!»

ገበሬዎቹ የተማከሩ ይመስል አቀረቀሩ:: አባቦሩ ጥያቄያቸውን አላበቁም::

«ትግሬዎቹ ገድለውታል የሚል ወሬ ሰምተናል:: እውነት ይሆን?»

ሀወኒ እንደገና አቃሰተች::

«ሊሆንም ላይሆንም ይችላል:: እኔ በወቅቱ እስር ቤት ነበርኩ:: ከእስር እንደተፈታሁ ስለ አኖሌ ጠይቄ ነበር:: ከአባቦኩ ኩሬብታ ማምለጡን ነው የሰማሁት::»

ገበሬዎቹ ከዳር እዳር በተቃውሞ አጉረመረሙ::

ድንገትም ከገበሬዎቹ መካከል በእድሜ የገፉ አጭር ሽማግሌ ብድግ አሉ::

«አንድ ጊዜ አድምጡኝ ... ወገኖቼ» አሉ::

የገበሬዎቹ አይኖች ወደ ሽማግሌው ተወረወሩ:: ሽማግሌው ኩራት በተሞላበት ድምፅ መናገር ጀመሩ ...

«አኖሌ ልጃችን ሞትአል! ይኸ የማይካድ ሀቅ ነው:: እንኳዋን ሀወኒ ተረፈችልን:: እስዋስ እዚያው እስር ቤት ትቀራለች ብለን አልነበረም? ዋቀዮ ሰጠ፤ ዋቀዮ ነሳ:: ስሙ የተመሰገነ ይሁን:: አሁን መግለፅ የምሻው አንድ ታላቅ ምስጢር ግን አለኝ:: አባቦኩ ኩሬብታ ላይ ትግሬዎቹ አኖሌን የከበቡ ጊዜ እኔ እዚያው ነበርኩ:: አኖሌን ከመሞቱ በፊት ሳናግረውም በቀቻለሁ:: መልእክት አድራሽ እኔ ነበርኩ::»

ገበሬዎቹ በድንገተኛ ፀጥታ እንደተዋጡ የሽማግሌውን አፍ አፍ ያዩ ጀመር:: ሀወኒ ትንፋሽዋ አጠረባት፣

«... አኖሌ ልጃችን በመጨረሻ አንድ ወረቀት ዕፎ ለሀወኒ እንዳደርስ አዞኝ ነበር:: ለራስዋ ካልሆነ ለማንም መስጠትም ሆነ መንገር እንደማይገባኝ ነግሮ አስማለኝ:: ሁዋላ የሀወኒ የመታሰር ወሬ ተሰማ:: ይህ ሲሆን ሀዘን ተሰማኝ:: ህይወቴ ከማለፏዋ በፊት አምላክ ከሀወኒ ጋር ያገናኘኝ ዘንድ ሀሎት ሳደርስ ሰነበትኩ:: ይኸው ዋቀዮ ልመናዬን ሰማ::»

ይህን ብለው ሽማግሌው አጎንብሰው መሬት ሳሙ::

ገበሬዎች በድንገተኛ እልልታ ቡርቃን አናወጡት::

ሽማግሌው ደጋግመው መሬቱን ስመው ሲያበቁ ከተጨሬማመተው መታጠቂያቸው ስር የተጠቀለለች ወረቀት አውጥተው በገበሬዎቹ ፊት ለሀወኒ አስረከቡ::

እልልታው ጋብ አላለም:: አኖሌ ከሞት ተነስቶ የመጣ እስኪመስል እልልታው ቀጠለ፣

ሀወኒ ወረቀቱን በችኮላ ተቀብላ ገላለጠችው:: ስለመሽ ማንበብ ተሳናት:: ባትሪዋን ከኪስዋ አውጥታ ወረቀትዋ ላይ አበራች::

አጭር መልእክት ነበር፣

«ሀወኒ ደህና ሁኚ! ... ማስታወሻ ይሆንሽ ዘንድ አባቦኩ ኩሬብታ ላይ ባለችዋ የዋርካ ዛፍ ስር አንድ እቃ አኑሬልሻለሁ:: ቻው!»

አንብባ ስታበቃ ቀና አለች:: አይኖችዋ በእንባ ተሞልተው ነበር:: ገበሬዎቹ ትንፋሻቸውን ውጠው በጉጉት ይጠብቁዋት ጀመር፤

«ወገኖቼ!» ስትል ጀመረች «... ንፁህ ልባችሁ እንደነገራችሁ

... ልጃችሁ አኖሌ ሳይሞት አልቀረም::»

* * *

በነጋታው ተሲያት ላይ የቡርቃ ገበሬዎች ሀወኒን በአይናቸው ለማየት ስለበቁ በድጋሚ ከፍተኛ ድግስ አዘጋጁ:: የአኖሌን ስም እያነሳሱም ተከዙ:: በሀወኒ ደሞ ተፅናኑ:: ብርዙ፣ ቋንዲፍቱው፣ የጠበት ጥብሱ ማለቂያ የለውም:: ወጣቶች የፈረስ ጉግስ ትርኢት እያሳዩ ቡርቃን አለተ - በአል አስመሰሉዋት::

ሀወኒ ያን ቀን ማምሻውን ሆርዶፋን ጠርታ እንዲህ አለችው፣

«የአባቦኩ ኩሬብታ ከዚህ ብዙ ይርቃል?»

«አኖሌ የነበረበት?»

«እህ::»

«በፈረስ ከሆነ ምናላት?»

«ዛሬማታ ወደዚያ ብንሄድስ?»

«ምን ችግር አለ?» ሲል አቃለለው::

«ማታ መሆኑ ያስፈራል እንዴ?»

«እሬ በዋቀዮ!» ብሎ ጩኸቱን ለቀቀ:: «... ኦሮሞ እንዴት ጨለማ ይፈራል?»

ሀወኒ ሳቀች:: በጣም ሳቀች:: ሆርዶፋ ስትስቅለት ሞቀውና ደሰኮረ፣

«ይልቁን እውነቱን ልንገርሽ ሀወኒ ... ጨለማው ራሱ እኔን ይፈራኛል! ድፍን ቡርቃ ይሄን ያውራል:: ሆርዶፋ ካለ ድቅድቁ ጨለማ ወገግ ይላል:: ጅብ በየጉሬው ይከተታል ... ተብሎ ተወርቶአል»

ሆድዋን ይዛ መሳቅ ሆነ:: በሳቅ ብዛት እንባዋ ባይንዋ ሞላ:: የሆርዶፋ ከልክ በላይ መደሰት አዝናናት::

ከዚያም እንዲህ አለችው፣

«በል የምትይዘውን ልንገርህ:: አንድ ፋኖስ - ዶማ -

አካፋ - ጠመንጃ እና ሁለት ፈረስ::»

«ይኸ ሁሉ ለምንድነው?» ሲል ጠየቀ::

«ሁዋላ እነግርሀለሁ::»

ለአይን ያዝ ሲያደርግ ቡርቃን ለቀው ወደ አባቦኩ ኩሬብታ ይጋልቡ ጀመር:: ሀወኒ መጋለቡን አልረሳችውም:: ጭንዋ መሀል ቢቆጠቁጣትም ቻል አድርጋው ግልቢያዋን ቀጠለች:: ጨረቃ ደምቃ በመውጣትዋ ጉዞው ሳያስቸግራቸው ካሰቡት ጊዜ ፈጥነው ወደ ኩሬብታዋ ተቃረቡ:: የሞቀ ወግ ይዘው መንገዱ ሳይታወቃቸው ተገባደደ:: ሆርዶፋ መቼም ወግ አያልቅበት፤ በኦሮሞና በአማራ ገበሬዎች መካከል ግጭት በተነሳበት ጊዜ የፈፀመውን ጀብዱ እያደነቀ አጫወታት:: ተርኮ ሲያበቃም፣ ጠመንጃውን ብድግ እያደረገ፣

«ይቺ እኮ አኖሌ የላከልኝ ራስዋ ናት» አላት::

«መቼ ነው የላከልህ?»

«በዚያው ሰሞን ነዋ:: ምን ለኔ ብቻ:: ድፍን ቡርቃ ደርሶታልኮ»

«አኖሌ የላከው?»

«እንዴታ!»

«አኖሌ ይህን ስለማድረጉ እኔ አላውቅም» አለች::

«[illegible]ዲያ ጠመንጃ ሳይልክ:: 'ዘመቱ!' ቢለን 'በምናችን!' ባልነው አልነበር?»

«አኖሌ ዘመቱ ብሎአችሁዋል እንዴ?»

«እሬ በዋቀዮ!» ብሎ ተገረ[illegible]:: «... አኖሌ እኮ ቆራጥ ጀግና ነው:: ድምፁ ራሱ እንደ ዋቆ [illegible]ዱላ ነውኮ::»

«ጠመንጃ የላከላችሁ ኦነግ [illegible]ስሎኝ ነበር ...» አለችው፤ ሆኖም 'የኦነግ እጅ አለበት' ያላትን አስታወሰ::

«ኦነግ ምንድነው ሀወኒ? ዳዶ[illegible] የሚባለውስ?»

የፖለቲካ ድርጅቶች መሆናቸውን በሚገባው መንገድ አስረዳቸው::

ሆርዶፋ ጥያቄውን አራዘመ፣

«ኦፒዶና ኦህዴድስ ማናቸው?»

ሀወኒ ሳቀች። በፀጥተኛው ጨለማ ውስጥ ውብ ዝማሬዋ እንደርችት ብልጭ አለ! መልሶ ግን ድርግም።

«ሀወኒ!»

«እህ»

«ስትስቂ ደስ ነው የሚለው»

«እውነት?»

ማለላት - በዋቆ አባዱላ ስም። ምሉ ሲያበቃ ወደ ጥያቄው ተመለሰ።

«በይ ንገሪኛ! ማናቸው ኦፒዶና ኦህዲድ?»

ኦፒዲኦና ኦህዴድ የዳዴኡኦ የአማርኛና የእንግሊዝኛ ስሞች መሆናቸውን ነገረችው።

«ዳዴኡኦ ብዙ ስም ምን ያደርግለታል? ኦሮምኛ አይበቃውም?»

ሀወኒ ምላሽ አልሰጠችውም። ለራስዋ አንድ ጥያቄ እያነሳች ነበር። ሀወሀት የአማርኛ ስም ለምን የለውም? ኦነግና ኦህዴድስ ስማቸውን ወደ አማርኛ መተርጐም ለምን አስፈለጋቸው? ለዚህ ያበቃን ሳናውቀው የተጠናወተን ራስን የመሸሽ አባዜ ይሆን? ስትል ራስዋን ጠየቀች። ይህን እስከዛሬ አለማስተዋልዋ ደነቃት። በግልባጩ የሆርዶፋ ሆርዶፋ ላይ መሳቅዋ አሳፈራት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ አመለካከት የተሻለ ሆኖ ተሰማት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ። ሆርዶፋ መቸም ጥያቄ አያልቅበትም። ደሞ ስምዋን ጠራ፣

«ሀወኒ!»

«ሆርዶፋ»

«ከዳዴኡኦና ከኦነግ ማን ይሻለናል?»

ሀወኒ ምላሽ ለመስጠት አላመነታችም።

«መጀመሪያ መንገድ ሲሰራ የሚመጣውን፣ ክሊኒክ፣ ትምህርት ቤት፣ ኤሌክትሪክ ሲገነባና ሲያስፋፋ ቡርቃ የሚደርሰውን ደግፉት። በኦሮሞነቱ የሚኩራ እሱ ወገናችሁ ነው። የናንተ ወገን ክብርና ኩራታችሁን የሚያስጠብቅላችሁ፣ አሳልፎ ለዘራፊ የማይሰጣችሁ፣ እሱ ነው ወገናችሁ። የከካ ተራራን የሚያህል ምላስ ይዞው የሚመጡትን አዋርዳችሁ

አባርሩዋቸው።»

ሆርዶፋ ተጨማሪ የማብራሪያ ጥያቄ አልነበረውም። ዝም አለ። ምላሽዋ አጠገበው።

እንደገና ለደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ። አሁን ደግሞ ጠያቂዋ ሀወኒ ሆነች፣

«አንድ ነገር ልጠይቅህ ሆርዶፋ»

«የፈለግሽውን ጠይቂኝ።»

«ሚስት ለምን አላገባህም?»

ዝም አለ።

«ደሞ እዚህም እዚያም ትላለህ አሉ።»

«ካንቺ ሊያቀያይሙኝ ነው ይሄን የሚነግሩሽ?» አለ በቁጣ።

«አይደለም። እንድመክርህ ነው የነገሩኝ። እኔ ታላቅ እህትህ አይደለሁ እንዴ! ቢነግሩኝ ምናለበት?»

«አንቺ ካልሽ ሚስት እፈልጋለሁ።»

«ጐበዝ!» ብላ አደነቀችው።

«ግንኮ ራሳቸው ናቸው ያበላሹኝ»

«እነማ?»

«ሴቶቹ»

«ምን እያደረጉ አበላሹህ?»

«አንድ ቀን ቀምሼህ በሞትኩ እያሉ ውሃ ሲቀዱ ለምን ይዘፍናሉ?»

ሳቅዋን ለቀቀችው ...

የኦሮሚያ አእዋፍት ተሰባስበው የሚያዜሙ መሰሉ።

«ሀወኒ»

«እህ»

«በተራዬ እኔ ልጠይቅሽ?»

«ምን?»

«እውነቱን ትነግሪኛለሽ?»

«አልዋሽህም።»

«አኖሌ ከሚማረክ እዚሁ አባቦኩ ላይ ቢሞት አይሻለውም ነበር?»

«መቼ ተማረከ ታዲያ?» አለች ቀሌዋ ክው ብሎ።

«ምን ማለትሽ ነው?» አላት ተኮርሞ። «... አንቺ እንዴት ይኼን አታውቂም?»

«ምንም አላውቅም ሆርዶፋ። ምንድነው አንተ የምታውቀው? ንገረኝ እስኪ?»

«ከአባቦኩ ኩረብታ በስተቀኝ ባለው ሸጥ ሲወርድ ትግሬዎቹ ራሳቸው ነው የተቀበሉት። ከዚያም ሁሉም በየተራ ጨብጠውት በፉርጉጌዋ ይዘውት አይደለም እንዴ የሄዱት። ይህን ባይኑ ያየ ገበሬ ነው ለማንም እንዳላወራ በዋቆ አባዱላ ስም አስምሎ የነገረኝ። ላንቺ በመንገሬ ግን ግዴለኝም።»

«ይኸ ሀሰት ነው ሆርዶፋ!»

«የነገረኝ ሰው አይዋሽም ሀወኒ። ግን የምጠይቅሽ ምን መሰለሽ? ከዚህ ከወሰዱት በሁዋላ መግደላቸው ግፍ አይደለም? ተስማምተው በፉርጉጌ ወስደውት ሲያበቁ ...»

«ማነው መገደሉንስ የነገረህ?»

«ከፊንፊኔ የመጣ ሰው አንድም ሳይቀር የሆነውን ሁሉ ነግሮኛል።»

ወሬዎቹ ሁሉ መያዢያ መጨበጫ የሌላቸው ሆኑባት። ዞሮ ዞሮ ግን አንድ መደምደሚያ ላይ መድረስ ችላለች። አኖሌ ሞቶአል!

ዋርካው ዛፍ ስር ምን ይሆን ያኖረው? ስትል አሰበች።

«ሀወኒ»

«እህ ... ሆርዶፋ?»

«አኖሌን የምር ገለውታል?»

ረጅም አየር አስወጣች። መልስም ሳይጠብቅ ሆርዶፋ ቀጠለ።

«የምኒልክ ወታደሮችም እኮ አባቦኩን እዚህ ነው የገደሉት» አላት።

ምላሽ ሳትሰጠው ቀረች።

ከዚያ ወዲያ ጨዋታቸው ቀዝቀዝ ብሎ ጥቂት ተጉዋዙ።

ዳሩ ሆርዶፋ መች ያርፋል። ወደሌላ ጉዳይ ደግሞ ዘለለ፣

«ሀወኒ።»

«እህ!»

«ግን አንቺ ለምን ታሰርሽ?»

«እኔንጃ ሆርዶፋ» አለች በተጉዳ ስሜት።

«ከአኖሌ ጋር በመተባበርሽ ነው?»

«ነው መሰለኝ።»

ከልብ አልነበረም የምታዳምጠው።

«እጮኛሽ አይደል እንዴ ብትተባበሪ ምናለበት?»

ሀወኒ ፈገግ አለች።

መልስ አልሰጠችውም። ሆርዶፋ ግን ምላሽ ፈለገ፣

«ከእጮኛው ጋር የማይተባበር ሰው አለ እንዴ?»

«ይህን ሌላ ቀን በደንብ አጫውትሀለሁ» አለችው።

«ሀወኒ ...»

«እህ ...»

«የቡርቃ ዝምታ የሚያበቃው ታዲያ መቼ ነው?»

«ትምህርት ቤት ሲከፈት» አለችው ጫን ባለ ድምፅ። ... «ያን ጊዜ ቡርቃ እንደ አባይ፣ እንደ አዳባይ፣ እንደ አንሰባ፣ እንደ ተከዜ ... በኦሮሚያ ምድር ሁሉ በኩራት ይፈሳል። ከተባበርን የማይበገር ሃይል እንሆናለን። ከተከፋፈልን ደግሞ ለሚጠሉንና ለሚንቁን እልልታ ነው።»

እንደገና ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ።

«ውድ ወንድሜ ሆርዶፋ! ያ የሚታየን የአባቦኩ ኮረብታ አይደለም እንዴ?»

«ነው! ሀወኒ»

«መልካም እንግዲህ። ፈረስህን አቁምና ወደዚህ ኩረብታ

ለምን እንደመጣን ላውጋህ»

ከፈረሶቻቸው ወርደው በአካባቢው ካሉ አለቶች ላይ አረፍ ካሉ በሁዋላ በኮረብታው ላይ ስለተቀበረው ያልታወቀ እቃ አጫወተችው፡፡

ከዚያም ወደ ኮረብታው አናት አመሩ፡፡ በጨለማው ውስጥ ዋርካዋ ታየቻቸው፡፡ የአሮማይ ዋርካ፡፡ ዋርካዋ በፀጥታ ቆማለች፡፡

ሆርዶፋና ሀወኒ ዋርካዋ ስር ደረሱ፡፡ ፋኖሳቸውን በቅርንጫፉ ላይ ሲያንጠለጥሉት አካባቢው ወገግ አለ፡፡

«ሆርዶፋ፤ በል እዚህ ላይ ቆፍር» ብላ የዋርካዋን ስር አመለከተችው፡፡

መቆፈር ጀመረ፡፡ መሬቱ ለስላሳ በመሆኑ በቀላሉ ይጉደፈር ጀመር፡፡ በደቂቃዎች ውስጥ ግማሽ ሜትር ጉድጉዋድ ቆፈረ፡፡ ከዚያ ግን መቀጠል አልቻለም፡፡ የዋርካው ስር ከለከለው፡፡

«ወደጉን ሞክር» አለችው፡፡

እልህ ብሎ መሬቱን ይበዳድሰው ጀመር፡፡ ሰስት ጊዜ እንደሰነዘረ «ቁዋ - ቁዋ» የሚል ድምፅ ሰሙ፡፡

«ቆይ! ... ቆይ!» አለች ሀወኒ፡፡

ቁፋሮውን አቆመ፡፡

«በእጅህ ንካው እስኪ» አለችው፡፡

ሆርዶፋ ዶማውን ጥሎ አፈሩን በእጁ እየዛቀ አውጥቶ ሲያበቃ፣ አራት ሊትር ሊይዝ የሚችል የዘይት መያዥያ ቆርቆሮ ጎትቶ አወጣ፡፡

ሆርዶፋ ቆርቆሮውን ለሀወኒ አቀበላት፡፡ ተቀብላ አገላበጠችው፡፡ ቀላል ነው፡፡ ቸኮለች፡፡ ውስጡ ያለውን ለማወቅ ጉዋጉዋች፡፡ ዙሪያ ገባውን ፈታተሸችው፡፡ ተከፍቶ መልሶ የተገጠመ ነበርና ለመክፈት አልተቸገረችም፡፡ ከፈተችው፡፡ እጅዋ አንድ መፅሀፍ ይዞ ወጣ፡፡

«ምንድነው?» አለ ሆርዶፋ፡፡

«መፅሀፍ ይመስላል» ብላ ወደ ፋኖሱ ተጠጋች፡፡ መፅሀፍ አልነበረም፡፡ ማስታወሻ መያዥያ አጀንዳ እንጂ፡፡ ሀወኒ አስታወሰች፡፡ ከሰስት ሙቶ ገፅ በላይ ቅጠል ያለው የአኖሌ

የእለት ውሎ መመዝገቢያ ደብተር ኖሮአል፡፡ በተገናኙባቸው ጥቂት ጊዜያት ውሎውን በደብተሩ ላይ ሲያሰፍር ማየትዋን አልረሳችም፡፡

«ሆርዶፋ፡፡»

«ሀወኒ፡፡»

«ጨርሰናል እንመለስ፡፡»

የመልስ ጉዞ ጀመሩ፡፡ ጨረቃዋ ደማቅ ነበረች፡፡ ደማቅ ቢጫ፡፡ ቢያንስ ጨለማውን አባርራ ለመንገዳቸው አስተዋፅኦ ማድረግ የፈለገች ይመስል ቡርቃ ድረስ ሸኘቻቸው፡፡ ካካ ተራራ ጥላውን በቡርቃ መንደር ላይ እንደ ብርድ ልብስ አንጥፎታል፡፡ ቡርቃ በዝምታ ተውጣ ተቀበለቻቸው - በእንቅልፍ ዝምታ፡፡

- 3 -

ሀወኒ ከቡርቃ አእዋፋት ጋር ነቃች ...

የአእዋፋቱ ዜማ ስንጥቃት በበዛበት በርና መስኮት እየሾለከ ገብቶ በጆሮዋ ሲንቆረቆር ነበር ከእንቅልፍዋ የነቃችው፡፡

ተነስታ ወደ ኮረብቶቹ ወጣች፡፡

በእጅዋ የአኖሌን የግል ማስታወሻ መያዣያ ደብተር ይዛለች፡፡ ኮረብታውን መውጣት እንደጀመረች ዘወር ብላ ተመለከተች፡፡ ሰማዩ እንደ ስጋጃ ከተነጠፈው ለምለም የአርሲ ምድር ጋር ተገጣጥሞ ይታያል፡፡ ለአይን አይጠገብም፡፡ የማለዳው አየር ነፋሻ ነው፡፡ ፀጥተኛ ገጠር፡፡ በደን የተሸፈነ ምድር፡፡ ውሃ የጠገበ መሬት፡፡ ውሃ ያጋተ ሰማይ ...

አንዲት ጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ተቀመጠች፡፡ ደስ አላት፡፡ ይህ ሁኔታ ክሳድ ግመልን አስታወሳት፡፡ ትግራይ፡፡ የአሁኑ ስሜትዋ ግን ከዚያ ላቅ ያለ ነው፡፡ ይህ የተወለደችበት መሬት ነው፡፡ አሁን እላማ አላት፡፡ አሁን ህዝብዋን በቀጥታ በማገልገል ላይ ናት፡፡

ሀወኒ ዋቆ!

የአኖሌን የግል ማስታወሻ ማንበብ ጀመረች ...

ጀርመን ላይ የተጀመረ ...

እንዲህ ሲል አስፍሮአል «ጀርመን ያሉ ኦሮሞ ጉዋደኞቼ 'በታላቅዋ ጀርመን እንድቆይ መከሩኝ::' ሳቅሁባቸው:: ወደ ሀገሬ መመለስ አለብኝ:: ሀብታም ሀገር አለኝ:: ክብረት የጠነከረ ፍቅር የሚለግሰኝ ህዝብ አለኝ:: ሀዊ ትናፍቀኛለች:: ሀወኒ ልጆች እንድትወልድልኝ እፈልጋለሁ ...»

ገጠመኞቹን ልቅም አድርጐ አስፍሮአል:: የእለት ገጠመኙን መዝግቦ ሲያበቃም በቀዋሚነት አንዲት ቃል ያሰፍራል::

«ሀወኒ ... አፈቅርሻለሁ!»

* * *

ሀወኒ ማንበብዋን ቀጥላለች ...

ሶስት ሰአት ያህል በፀጥታ አነበባ ቀና አለች:: ከቡርቃ ገበሬዎች ጐጆ ጢስ ይበለበላል:: በስራ ብዛት ወገባቸው የጐበጠ የቡርቃ ሴቶች ገንፎ እያገነፉ ይሆናል::

ከጆርባዋ ባለው ጥቅጥቅ ያለ ደን ድምፅ ይሰማታል:: የጉሬዛዎች - የዝንጀሮዎች - የጦጣዎች ድምፅ:: ከዛፍ ዛፍ እየዘለሉ የማለዳዋን ፀሃይ መሞቅ ጀምረዋል:: የዋነስ ድምፅም አለ - 'ኩኩ መለኰቴ' የሚል::

ሀወኒ የአኖሌን ማስታወሻ አጋምሳዋለች ...

ለምን ወደ ኢትዮጵያ እንደተመለሰ ፅፎአል:: የቡርቃ ገበሬዎችን አመፅ በዝርዝር አስፍሮአል:: ስለቡርቃ ዛፎች ውፍረትም አልቀረው:: 'የቡርቃ ሰርዶ አድጐና ተመችቶት መጥረቢያ ካልሆነ ማጭድ አይደፍረውም' የሚለው አገላለፁ አሳቃት:: ቡርቃና ኦሮሚያን ከልብ እያደነቀ፤ ኦሮሞነቱን እያሰበ፤ የአመፅ ስሜት በልቡ የተቀጣጠለባቸው ጊዜያቶች መሆናቸውን ሀወኒ ተገነዘበች:: '... ማሩ በየዛፉ ሆድ ሞልቶ ይፈሳል:: የእጣን ዛፎች፤ የወይራ ዛፎች:: ዛፎቹ ተጠቅጥቀው ነው የበቀሉት:: ከወፋፍራም ዛፎቹ ስር ችግኞች ፈልተዋል:: ትክ ብሎ ለሚያያቸው ልምላሜያቸው ይማርካል:: የረገፉ ቅጠሎች እንደ ፍራሽ ተከምረዋል' እያለ ይቀጥላል የአኖሌ ማስታወሻ:: አስቂኝ አባባሎችም ነበሩት 'ርግጠኛ ነኝ፤ እግዚአብሄር ኦሮሞ ነው' የሚለውን ስታነብ ማስታወሻ ደብተሩን አጥፋ በሳቅ ነበር

የፈነዳችው:: ሻለቃ ጉተማ ስለሚባል ኦሮሞነቱን የሸጠ ከፍተኛ መኰንንም ተርኰአል:: ጂብሪል ስለሚባል አለቃው፤ ሳሙኤል ወልደአብ ስለሚሰኝ ኤርትራዊ ጉዋደኛው በስፋት አስፍሮአል:: የብዙ ሴት ስሞችም ነበሩ:: ዜነት - ሮዛ - ዮዲት ... እዚህ ላይ ሀወኒ እንደማቃለት አለች:: ሰውነትዋን በረዳት:: ግን ቻል አደረገችው::

ከአስመራ እስከ ሻእቢያ ነፃ መሬት ያደረገውን ጉዞ በሚደንቅ ሁኔታ ተርኰታል:: ሻእቢያ ዘንድ በቆየባቸው ጊዜያት ያገኛቸውን ልምዶችም አኑሮአል::

ከደርግ መውደቅ በሁዋላ አስመራ በተዘጋጀ አንድ ግብዣ ላይ «ኩምሳ» ከሚባል የዳዴእኦ አመራር አባል ጋር መተዋወቁንም ያነሳል:: ኩምሳን አስመልክቶ ካሰፈራቸው አስተያየቶች አንደኛው መገረምን ጫረባት:: «... ኩምሳ እጅግ የሚገርም ባህርይ አለው:: ይህም ባህርይው 'ንዴት' የሚባል ያልፈጠረበት መሆኑ ነው:: ማንኛውንም ጉዳይ ቀለል አድርጐ ያየዋል:: ይህ ሰው እጅግ ብሳል ሊሆን ይችላል:: አለያ ደግሞ ኦሮሞ አይደለም:: ምክንያቱም» ይላል የአኖሌ ማስታወሻ «... ኦሮሞ የሆነ ሰው ሁሉ በሚናደድባቸው ርእሰ ጉዳዮች እርሱ ተረጋግቶ ይናገራል::»

እኩለ ቀን ሲሆን ምንም አልቀረውም ...

ሀወኒ የአኖሌን ማስታወሻ ወደ ማጠናቀቁ ተቃረበች:: ትንፋሽዋ መቆራረጥ ጀመረ:: አኖሌ አባቡ ኩረብታ ላይ በሆሮሎም አርአያ በተከበበባት ደቂቃ በቀጥታ ለርስዋ ነበር የሚፅፍላት ...

- ሀዊ ልሰናበትሽ ነው:: ለመሰዋትም ወስኜያለሁ:: ሄሊኰፕተሮች ያንዣብባሉ:: እዚህ መሆኔን እንዴት ደረሱበት? አይዞሽ ሀወኒ:: አንቺን አልጠረጥርሽም:: የአላማ ልዩነት ቢኖረንም እንኩዋ ሞቴን እንደማትፈልጊው አውቃለሁ:: ልብሽን አውቀዋለሁ:: ልቦቻችን ተመሳሳይ ዜማ አላቸው:: ሀዊ ልሰናበትሽ::

አላማዬ ግቡን አልመታም:: የኔ ጉዞ እያለቀ ይመስላል:: ርግጥ ነው ትግሉ ይቀጥላል:: የኦሮሞ ልጆች እውነተኛዋን ነፃነት እስኪጨብጡ ይታገላሉ:: ለትግሉ መጠንሰሻ የሰበሰብኩትን ገንዘብ አብረውኝ የነበሩት ይዘውት ጠፉ:: ባዶዬን ነኝ:: ሁለት ታማኝ ወዳጆቼ ብቻ ናቸው አብረውኝ ያሉት ...

ዩህና ሁኝ ሀወኒ ...

የምናዘዘው ብዙ ነገር የለም። ያንቺ የልብ ወዳጅ ሀየሎም አሁን አንድ ገበሬ ልኮ 'እጅህን ስጥ' አለኝ። 'ሌላ አማራጭ የለህም' አለኝ። እንደ አላማ ቢስ ሰው አለያም እንደ ተራ ዘራፊ ቆጥሮኛል ማለት ነው። ያሳዝናል። ብቻዬን ተዋግቼ ስሰዋ ግን ማንነቴን ይገነዘብ ይሆናል። ይህንኑ ልኬበታለሁ። እጄን ታስሬ ወሀኒ የምጣል ሰው አይደለሁም። ለቡርቃ ወገኖቼም ሆነ ለኦሮሞ ህዝብ አርአያ መሆን እሻለሁ።

... ሀወኒ የኔ ፍቅር ... ቻው!

ሁሉም ነገር እያበቃ ነው።

ሀየሎም ሁለተኛውን መልእክት ደግሞ ላከ። አብርሀ ፀሎት መጣ። 'እጅህን ስጥ' አለኝ አብርሀ። ህይወቴን በማትረፍ ውለታ ሊመልስ አሰበ። የሚቆነጥጥ ምላሽ ሰጠሁት። ሲጋራውን በንዴት እየማገ ተመለሰ። በፈገግታ ሸኘሁት። መሆን የነበረበት ይኸው ነው። ሆኖአልም።

በነገራችን ላይ ይህ ኩረብታ ለምን አባቦኩ እንደተባለ ታውቂ የለ? አላማው የምኒልክ ጦር የአርሲውን አባቦኩ የከበባቸው እዚሁ ኩረብታ ላይ ነበር። ሀየሎም ዛሬ እንደፈፀመው የምኒልክ ጦር ፊትአውራሪ 'እጅህን ስጥ ተከበሀል' የሚል መልእክት ለአባቦኩ ሰደዱ። አባቦኩ ምን እንደመለሱ ታስታውሽ የለ? 'አላወቃችሁም እንጂ የተከበባችሁት እናንተ ናችሁ። የኦሮሞ ህዝብ ከቦአችሁዋል' ሲሉ መለሱ።

እነሆ ታሪክ ራስዋን ደገመች።

ምን ቀረኝ የኔ ውብ?

አዎን አንቺኮ ውብ ነሽ። አንቺን የመሰለ ማን አለ? ለኔ ማንም የለ። ልሰናበትሽ ነው። እንደ ግል ወዳጅሽ በምትቆጥሪው ሰው ትእዛዝ በመገደሌ የተምታታ ስሜት ውስጥ አትግቢ። እንደ ተራ አጋጣሚ ቁጠሪው። አዲሶቹ ነፍጠኞች ከምኒልክ ዘመን ነፍጠኞች በአንድ ነጥብ እንደሚሻሉ ግን ልገልፅልሽ እፈልጋለሁ። ይህም የዘመናችን ነፍጠኞች የከበቡትን ሰው ከመግደላቸው በፊት ሁለት ጊዜ ያስጠነቅቁታል። ቀልድ ነው። መራራ ቀልድ ...

በቡርቃ ደን ውስጥ የአንዲት ወጣት ሴት የመንሰቅሰቅ ድምፅ ተሰማ። ግንባርዋን ጉልበቶችዋ ላይ ደፍታለች። ሰውነትዋ እየተንቀጠቀጠ ታነባለች። እንባዋ ማቋዋረጫ ያለው አይመስልም ...

ድህረ - ታሪክ

... ቀይ ባህር አፋፍ ላይ ተቀምጫለሁ።

አጠገቤ ሀወኒ አለች። የምፅዋ ሙቀትና የዳህላክ ሆቴል መስተንግዶ ተስማምቶኛል። በዚህ ላይ ከምቹው የአካባቢ ሁኔታ ጋር የተዋሀደው የሀወኒ ወግ ልዩ ሀሴት ፈጠረልኝ።

ሀወኒን ማዳመጥ አይሰለችም።

ረጅም ታሪክዋን ስታወጋኝ አንዳንዴ ስሜት ያሸንፋታል። እንባና ሳቅ። ሁለቱም ያምርባታል።

በምፅዋ ሁለት እጅግ ጣፋጭ ቀናት አሳለፍን...

ከምፅዋ ወደ አስመራ የመልስ ጉዞ ስናደርግ ሀወኒ አኖሌን በተመለከተ ጥቂት ነገሮች አጫወተችኝ።

አኖሌ አልሞተም። ከአባቦኩ ኩረብታ ያለችግር ወጥቶ ኤርትራ መግባት ችሎአል። ግን ከአባቦኩ ኩረብታ እንዴት ወጥቶ ኤርትራ መድረስ ቻለ? ሀየሎም የባፈለት ደብዳቤ ይዘትስ ምን ነው? ለመስማት እየጉዋጉዋሁ ነበር ይህን ጥያቄ ለሀወኒ ያቀረብኩት፣

ሀወኒ ፈገግ አለች፣

«ይገርምሀል፣ ይህንን እኔም እስካሁን አላውቅም። ስለጉዳዩ

ለአኖሌ እነስቼለት ነበር። ከሀየሎም ጋር አንድ የሚያግባባ ስምምነት ላይ መድረሳቸውን ብቻ ነው የነገረኝ። ደብዳቤውን ሊያሳየኝ ግን አልፈቀደም። አጥብቄ ስጠይቀው ያጣጥልብኛል። ቀላል ጉዳይ ነው፤ እርሺው! ይለኛል።»

«እኔ ብጠይቀው ይነግረኝ ይሆን ታዲያ?» ስል በጥርጣሬ ጠየቅሁዋት።

«ሞክር አይታወቅም» አለችኝ።

«አንቺ የአኖሌን በህይወት መኖር መቼ ሰማሽ?» የሚል ጥያቄ አስከተልኩ።

«አሁን ... ከአንድ ወር በፊት ...» አለች።

«እንዴት?»

«ቻይና ነበርኩ። ከመስኖ እርሻ ጋር በተያያዘ የጀመርኩትን ኮርስ አጠናቅቄ ወደ ሀገር ቤት ለመመለስ በተዘጋጀሁባት ደቂቃ ላይ ሀየሎም ደውሎ ነገረኝ።»

«ምን አለሽ?»

«አኖሌ በህይወት መኖሩንና አስመራ እንደሚገኝ ብቻ ነበረ የገለፀልኝ።»

«እንዲያ ሲልሽ ምን አልሽ?»

የሀወኒ ገፅታ ተለዋወጠ፤ ጉንጮችዋ ቲማቲም መሰሉ፣

«አንቀስኩ!» አለች። አሁንም ቅንድቦችዋን እያርገበገበች «... ይህን የመሰሉ ነገሮችን በቀላሉ ማስተናገድ አልችልም። ስሜቱ ለእንባ ቅርብ ነው። በዚህ ላይ አኖሌ ለኔ ህይወት ልዩ ትርጉም ያለው ሰው ነው። ወንድሜም ፍቅረኛዬም ነው። አኖሌን በጣም እወደዋለሁ። በዚህ ምክንያት የአኖሌን በህይወት መኖር ስሰማ የተሰማኝን ደስታ እንዴት ብዬ ልገልፅልህ እችላለሁ? ሌሊቱን እንቅልፍ ባይኔ ሳይዞር አደረ። በነጋታው ቤጂንግን ለቅቄ አስመራ ገባሁ ...»

«ሀየሎምና ክንፈ የአኖሌን አለመሞት የደበቁሽ ግን ለምን ይመስልሻል?»

«ኣላውቅም። ምናልባት ይህን ጉዳይ የሚያውቀው ሀየሎም ብቻ ሊሆን ይችላል። ለነገሩ ለዚህ መልስ መስጠት ያለበት ሀየሎም ነበር። ሀየሎም ግን አሁን በህይወት የለም» ብላ ትክዝ አለች። በዚያው ቅፅበት ሽፋሽፍቶችዋ ረጥበው ታዩ። ሰውነትዋን እንደማንቀጥቀጥ እያደረጋትም «... ምናልባት ሀየሎም ጉዳዩን በምስጢር ለመያዝ የተገደደው የድርጅቱን መመሪያ ጥሶ የፈፀመው ድርጊት ሆኖ ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። ርግጠኛ ግን አይደለሁም ...»

* * *

በነጋታው ሰንበት ስለነበር አኖሌን ለማግኘት ተሲያት ላይ ወደ መኖሪያ ቤቱ ሄድኩ። ሀወኒ በር ከፍታ ስታስገባኝ፣

«ትናንት ስላንተ ነግሬው ነበር። እምብዛም ደስተኛ አልሆነም። ሚያናግርህ አይመስለኝም። ቢስድብህም ግን ቻለው። እጅጌውን ጠቅልሎ ቡጢ ሊያወርድብህም ይችላል። ምን ታደርገዋለህ?» እያለች ነበር ከአማገረ ሳሎን ውስጥ ወስዳ ያሳረፈችኝ።

ዘግይቶ ነበር ወደኔ የመጣው። ከታች ግራጫ የቱታ ሱሪ፤ ከላይ ቤዥ ቀለም ያለው ቲሸርት ለብሶ አምሮበታል። ወዙ ፊቱ ላይ ተንጠፍጥፎአል። በርጋታ ሰላምታ አቅርቦልኝ ፊቱ ካለው ፎቴ ላይ ተቀመጠ። ሀወኒ ሆን ብላ ነው መሰል ብቅ ሳትል ቀረች።

«ልታናግረኝ መፈለግህን ሀወኒ ትናንት ነግራኛለች። ምንድነው ልትጠይቀኝ የፈለግኸው?» ሲል በቀጥታ ወደ ጉዳዩ ገባ።

ፍላጎቴን በአጭሩ አብራራሁ። ማንነቴን ካስተዋወቅሁ በሁዋላ ከቡርቃ ዝምታ ጋር የተያያዙ ታሪኮችን በመፅሀፍ መልክ የማዘጋጀት ፍላጐት እንዳደረብኝ ገለፅሁለት።

አኖሌ ሀሳቤን ፈጥኖ አጣጣለው። 'የቡርቃ ዝምታ' የሚባል ታሪክ አለመኖሩንና ጊዜዬን በከንቱ እንዳላጠፋ መከረኝ።

እኔ ግን በአቋሜ ፀናሁ። ሌላው ቀርቶ በእርሲ የተቀሰቀሰው አመፅ ያደረሰው ውድመት ብቻውን እንኳዋ ከአምስት ያላነሰ ትላልቅ ጥራዝ መፅሀፍ ሊወጣው እንደሚችል ጠበቅ አድርጌ ተናገርሁ።

ቆይቶ አሳቤ መልካም መሆኑን አመነበት። ዳሩ ግን ምንም አይነት መረጃ ሊሰጠኝ ፈቃደኛ እንዳማይሆን ገልፆ ይቅርታ ጠየቀኝ። ፈጥኖ ሊያሰናብተኝ በመፈለጉም ቀድሞኝ ከመቀመጫው ተነሳ፤

በዚህ ጊዜ ከጋዜጠኝነት ሙያ የቀሰምኩትን ልምዴን መጠቀም ተገደድሁ። እኔም ከተቀመጥሁበት እየተነሳሁ፣

«ብትተባበረኝ እንኳዋ ደግ ነበር» ስል ጀመርኩ «ከአባቦኩ ኩሪብታ በሰላም መውጣት በቻልክበት ምክንያት ላይ መረጃ ያለው በአንተና በሀየሉም መካከል ብቻ ነው። ሀየሉም አሁን በህይወት የለም። አንተ ፈቃደኛ ካልሆንክ የግድ በአሉባልታ ደረጃ የሚታወቀውን መረጃ መጠቀም ሊኖርብኝ ነው» አልኩት።

አኖሌ «ምንድነው በአሉባልታ የሰማኸው?» ብሎ ግንባሩን ጨምደድ አደረገ።

ጥያቄውን ያልሰማሁ መስዬ ልሰናበተው እጄን ዘረጋሁ።

«ቆይ!» አለኝ።

እንደቆምን ተፋጠጥን።

«በአሉባልታ የሰማኸው ምንድነው?»

«ላንተ ምን ያደርግልሀል?» አልኩት።

«ማወቅ እፈልጋለሁ!»

ነገርኩት። በዚያው ቅፅበት የመጣልኝ ፈጠራ ነበር፣

«እኔ የሰማሁት ከሀየሉም ጋር በገንዘቡ መደራደራችሁን ነው።»

«የምን ገንዘብ?»

«አባቦኩ ኩሪብታ ላይ የሸሸግኸውን አንድ ሚሊዮን ተኩል ብር ሀየሉም ወስዶ አንተን እንደለቀቀህ በስፋት ተወርቶአል።»

አኖሌ በድንገተኛ ቁጣ ሳሎኑን አናጋው!

«ቅጥፈት ነው! » ሲል ጮኸ «...የወሬ ልማድ ያላቸው ነፍጠኞች የሚያወሩት ባዶ ወሬ! ውሾች! እኔ አኖሌ በዚህ አልታማም! ከሀየሉም ጋር ያሻውን ያህል የአላማ ልዩነት ቢኖረንም ሀየሉም የዚህ አይነት ሰው አለመሆኑን ግን እመሰክርለታለሁ። ነፍጠኞችን ጭራ ያስቀለፈውን የጀግና ስም ቶብኒስቶች ጠላሽት ሊቀቡት ከቶ አይቻላቸውም። የደናቁርት ወሬ ነው። አንተም የነርሱ አጨብጫቢ ትመስለኛለህ...» ብሎ በንዴት ሲጠና፤ በይቅርታ መልክ እንትቱን ደፋቼ፣

«ላስቀይምህ ፈልጌ እንኳዋ አልነበረም» ብዬ ከሳሎኑ ለመዉጣት ፊቴን አዞርኩ፤

«ቆይ!» አለኝ።

ቆየሁ። የጋዜጠኝነት ልምዴን አመሰገንኩት።

«ይህን የበሰበሰ ዝቃጭ አሉባልታ ተሸክመህ እንድ ትዞር አልፈቅድልህም።»

መሳቅ ቢያምረኝም እንደምንም ቻልኩት።

«ቁጭበል» አለኝ።

ቁጭ አልኩ። እሱም ወንበር ያዘ።

«ማነበር? ስምህ?» ሲል ጠየቀኝ።

ነገርኩት።

«ጂን ይሻልሀል ዊስኪ?»

ጂን መረጥሁ። ተነስቶ ወደ ጉዋዳ ገባ። በአንድ ደቂቃ ውስጥ ሁለት ብርጭቆ፣ ጉርደን ጂን ጠርሙስ፣ ከበረዶ ማስቀመጫ እቃ ጋር ይዞ ተመለሰ፤

«ለመሆኑ አማራ ነህ ትግሬ? ወይስ ኦሮሞ? » ሲል ጠየቀኝ ጂኑን እየቀዳ። ምላሽ ከመስጠቴ በፊትም «ስምህ እንኳዋ የኦሮሞ አይደለም። ለነገሩ ኦሮሞዎች በነፍጠኛው እየተቀጠቀጡ ስማቸውን ሲለውጡ ስለኖሩ ኦሮሞን በስሙ መለየት አይቻልም።» እያለ ፈገግታ ያሳየኝ ጀመር። የጥያቄው ምክንያት ባይገባኝም በአጋባሚ የሶስቱም ብሄሮች አባል አለመሆኔን ገለፅኩለት።

«ደግነዋ» ሲል ጀመረ «.. የቡርቃ ዝምታ ታሪክ ዞሮ ዞሮ ሶስቱን ብሄሮች የሚነካ በመሆኑ ከሶስቱ ብሄሮች ውጪ ያሉ ፀሀፊዎች ቢሰሩት ተመራጭ ይሆናል» ብሎ ሲጋራ ለኮሰ።

«ግን የ ሙያውን የሚያከብር ማንኛውም ሰው ሚዛናዊ ስራ ሊሰራ ይችላል» አልኩት።

«አይምሰልህ» ሲል ተቃወመኝ «... ኦሮሞ የሆነ ሰው እንዴት አድርጎ ነው ስለነፍጠኛ ሚዛናዊ ሀሳብ ሊያሰፍር የሚችለው? ታሪኩን በትክክል ያወቀ ኦሮሞ የምኒሊክን ሀውልት ላለማየት ሲል ጊዮርጊስን

እንደማይረግጥ ታውቃለህ? ያቃጥለዋላ! በገዛ መሬቱ ላይ የተቀላለውን ያን አሳማ መሰል ጭራቅ አይቶ ስሜቱ የማይነካ ኦሮሞ በድን ነው፤ እሲያም ታሪኩን አያውቅም። ወይ ደግሞ ኦሮሞነት አይሰማውም ...»

አኖሌ ባጭር ጊዜ ውስጥ ጂኑን ደጋገመ። ስሜታዊነቱ ገደብ የለውም። ሲናገር ደምስሮቹ ይቆማሉ። ትንፋሹ ይቆራረጣል። እልህ ያትከነክነዋል። በዚህ ስሜት እንዴት ረጅም ጊዜ በህይወት መኖር ይቻለዋል? አሳሰበኝ።

«ከኔ የምትፈልገውን አጠር አድርገህ ንገረኝ» አለ አኖሌ፤ ሲጋራውን መተርኮሻው ላይ እየተረኮሰ፣

«በመጨረሻዎቹ ሰአታት ሀየሎም ደብዳቤ ፅፎልሀል። የደብዳቤውን ይዘት ማወቅ እፈልጋለሁ» ስል ጠየቅሁት።

አኖሌ በተረጋጋ መንፈስ በዝምታ ጥቂት ቆየ - ለደቂቃ ያህል። ከዚያም ቃል እንኳዋ ሳይተነፍስ ተነስቶ ወደጉዋዳ ገባ። ሶስት ደቂቃ ያህል ቆይቶ ሲመለስ ነጭ ፖስታ በእጁ ይዞ ነበር። ልቤ መንጠር ጀመረች። ተመልሶ ከተቀመጠ በሁዋላ ጥቂት የወረቀት ቅጠሎች ከፖስታው ውስጥ አወጣ። አይኖቼ ተጉ ላጉለው ወረቀቶቹ ላይ አረፉ። የሀየሎም ደብዳቤ መሆኑን ልቤ ነገረኝ።

ምን ብሎ ይሆን የፃፈለት? ምን ሊለው ይችላል? ምን? እኮ ምን?

«እንብበው! ለጥያቄህ ምላሽ ታገኛለህ» ብሎ የመጀመሪያዋን የወረቀት ቅጠል አቀበለኝ።

የተንጋደዱ ፊደሎች! የሀየሎም የእጅ ፅሁፍ፤ በዚያች ቀን ምሽት ሀየሎም ሄሊኮፕተር ውስጥ ሆኖ የፃፈው!

በጉጉት ማንበብ ጀመርኩ፣

«ውድ ወንድሜ አኖሌ ...

ይህን ደብዳቤ የምፅፍልህ ሰው ሀየሎም አርአያ እባላለሁ። የወሬ ወሬ ስለኔ ሰምተህ ይሆናል - ከሀወኒ። አንተን የከበበውን ሀይል የምመራው እኔ ነኝ። ሁለት ጊዜ እጅህን ትሰጥ ዘንድ ላቀረብኩልህ ተገቢ ጥያቄ የሰጠኸው ምላሽ 'ተዋግተህ ለመሰዋት'

መወሰንህን ነው።

«እመነኝ አኖሌ አከብርሀለሁ። መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለውን ሰው ማክበር ተገቢ ነው። ለአላማው የሚሰዋ ደግሞ ጀግና ነው። በመሆኑም አንተ ጀግና ነህ። እጅህን ላለማስጠት መወሰንህም ከአላማህ አኳዋያ ተገቢ ሊሆን ይችላል። መሰዋትህም የማይቀር እየሆነ ነው። ምክንያቱም ኩረብታዋ በኢህአዴግ ታጋዮች ታጥራለች። ማለዳ ላይ የተኩስ ልውውጥ ይጀመራል። አንተ በቂ ሀይልና ልምድ ስለሌለህ ትሸነፍና ሁላችሁም ታልቃላችሁ። ያንተ ታሪክም በዚሁ ይደመደማል። ይህን ደብዳቤ የፃፍኩት ይህ ሁኔታ እንዳይከሰት አንድ ጥያቄ ላቀርብልህ ነው። መሞት የለብህም ብዬ ከልብ አምናለሁ። ለዚህ ደግሞ አንድ አብይ ምክንያት አለኝ። ጥያቄዬን፣ በቅንነት እንደምታየው፤ እንደምታከብረው፤ እንደምትቀበለው ጭምር አምናለሁ»

የመጀመሪያውን ገፅ በመጨረሴ ቀና አልኩ። ሁለተኛውን ገፅ ያቀበለኝ ዘንድ በችሎታ እጆቼን ወደ አኖሌ ዘረጋሁ።

ያልጠበቅሁት ዱብ እዳ!

አኖሌ ቀሪዎቹን ወረቀቶች አጣጥፎ ፖስታው ውስጥ ከቶ ጂኑን እያከታተለ መቀንደቡን ተያይዞታል፤ ቆሌዬ ነው የተገፈፈው፤ ጤነኛ አልመሰልህ አለኝ፣

«ቀሪውን ስጠኝ እንጂ?» አልኩት።

«መጀመሪያ ገምት» አለኝ።

«ምኑን?»

«ሀየሎም የኔን መሞት ያልፈለገበት ምክንያት ምን ይመስልሀል? ሀየሎም ያቀረበው ምክንያት በወቅቱ እኔን ያሳመነ መሆኑን ሳትዘነጋ አስብና ገምት» አለኝ።

ከባድ ጥያቄ!

ጥቂት አሰብኩ። አልቻልኩም። ለመገላገል ያህል ግን አፌላይ የመጡልኝን ሁለት ምክንያቶች እንደዋዛ ጣል አደረግሁ፣

«ምናልባት ለሀወኒና ላንተ ግንኙነት ሲል ሊሆን ይችላል። ሀየሎም በባህሪው ሩህሩህ ስለሆነ ሰብአዊ ስሜቱ አሸንፎት ቢያደርገው

አይገርመኝም:: ወይ ደግሞ አንተ ለአብርሀ ፀሎት የዋልከለትን ውለታ አይቶ ለአብርሀ ፀሎት ሲል ፈፅሞትም ሊሆን ይችላል:: ይህ ቢሆን ...»

ተናግሬ እንድጨርስም እድል አልሰጠኝ፣

«...እንዲህ ያለኸው እንከፍ ኖረሀላ» ሲል በጩኸት አስበረገገኝ:: እያይዞም ወረደብኝ፣ «... ለመሆኑ ጋዜጠኛና ደራሲ ነኝ እያልክ ስትደሰኩርብኝ ያረፈድከው ይቺኑ የጫጩት አስተሳሰብ ይዘህ ኖሮአል? ወደስነፅሁፍ አለም የጐተተህ የህንድ ፊልም ኖሮአላ! እነ አሚታአብ... እነሻሺ ካፑር፣ እነራጂ ካፑር፣ እነ ቂሎ ካፑር የሚሰሩትን ተረት ግማሽ ጭንቅላትህ ውስጥ ሰግስገህ ኖሮአላ የቡርቃን ዝምታ ልትፅፍ የተነሳኸው:: የኛ ደራሲ! ... የቡርቃ ዝምታ ታሪክ የመቶ አመት የሰቆቃ ታሪክ መሆኑን አታውቅም? ለመሆኑ ሀየሉምን እንዲያ ነው የምታየው? እኔንስ እንዲያው እንዴት ብትገምተኝ ነው?»

ደግነቱ ሀወኒ ከጉዋዳ ወጥታ ተቀላቀላን ነበርና እየተያየን መሳቅ ሆነ:: የተናገራቸውን እላፊ ቃላት ከጉርደን ጂኑ ጋር አያያዝኩለት::

«መገመት እኮ ከብዶኝ ነው» አልኩት::

«አስብና ገምት» ሲል አስገደደኝ::

ጥቂት አሰብኩና ገመትኩ፣

«ምናልባት ያንተ መሞት በቡርቃ አካባቢ ተነስቶ የነበረውን ግጭት እንደገና ይቀሰቅሰዋል ብሎ ሰግቶ ይሆን?»

«አይደለም» አለ «...ሀየሉም እንዲያ ሊያስብ አይችልም:: ወያኔ ድል እያደረገ ወደአማራው ክልል ሲገባ በተለይ የከተማው ህዝብ የኤርትራና የትግራይ ታጋዮችን እየተቃወመ ዱላና ድንጋይ አቅምሶአቸው የለም እንዴ? ሀወኒ ስለዚህ ጉዳይ ነግራኛለች:: ይህን መሰል ልምድ ያለው ሰው የግለሰብ ሞት ህዝብን ያነሳሳብኛል ብሎ እንዴት ያስባል? ህዝብም ቢሆን በምክንያት እንጂ በግለሰቦች ሞት ሊያምፅ አይችልም:: ይልቅ ሌላ ገምት...»

«አልቻልኩም» አልኩት::

በርግጥም አልቻልኩም ነበር::

«ሞክር::»

«ፍፁም አልችልም::»

«አንድ እድል ልስጥህ?»

«ምናልባት ለሚኒስትርነት ሊያጭህ ፈልጐ ይሆን?»

ፈገግ አለና ቀሪዎቹን የወረቀት ቅጠሎች አቀበለኝ:: በጉጉት ማንበቤን ተያያዝኩት፣

«... ለጥቂት አመታት ብቻ ህይወትህን እንድታቆይ የምፈልገው ህወሀት በኦሮሞ ህዝብ ላይ ድብቅ አጀንዳ እንደሌለው በገዛ አይንህ እንድታይ ስለምፈልግ ነው:: አንተ ግን ከጀርባ ሌላ የተደበቀ ፍላጐት ያለን ይመስልሀል::

ስማኝ አኖሌ ...

እኛ ከትግራይ የተነሳነው ታጋዮች ከደርግ ጋር ባደረግናቸው መራራ ውጊያዎች ሁሉ ድል ተጐናፅፈናል:: ከድል በሁዋላ ስሜታችን ምን የሚሆን ይምስልሀል? ፌሽታ? ፈንጠዝያ? ጉዋይላ? አይምሰልህ? ተደብቀን እናነባለን:: ምክንያቱም እያንዳንድዋን ድል የምናገኘው የጉዋደኞቻችንን ህይወት ከፍለን ነበር:: ያጠሁዋቸውን ጉዋደኞቼን ስም ልዘርዝርልህ? ማርታ - ዶክተር አታክልቲ - ስሁል - ነጋሽ ሽሪፎ - ሙሴ - ብርሀነ መስቀል - አልማዝ አለሙ - መብራት - ምህረት - ዋልታ - ፀሀዬ - ሽዊት - በሀበሎም - ተስፋይ ኪነት - ኩህለን - አብርሀ ማንጁስ ... ልቀጥልልህ? ግን የአርባ አምስት ሺህ ጉዋደኞቼን ስም እንዴት አድርጌ በዚህ አጭር ደብዳቤ መዘርዘር ይቻለኛል? ታዲያ ሙሴ አስረክቦን የሄደው አደራ ምን ይመስልሀል? አህፈሮም ለትግራይ ህይወቱን በግንባር ቀደምትነት ለምን ሰጠ? አህፈሮምና ሙሴ አርባ ሺህ የትግራይ ምድር ወንድምና እህቶቻችንን ከሰዋችሁ በሁዋላ የኦሮሚያን ቡና ጫኑ የሚል አደራ ቃል አስረክበውን ያለፉ ይመስልሀል? ሀየሉምና ኢህአዴግ የወንድሞቻቸውን ህይወት ወደ ርካሽ ሚዛን አውርደው ይደራደሩበታል ብለህ ትገምታለህ?

እውነታውን በጥሞና ታሰላስለው ዘንድ እጋብዝሀለሁ:: እንደኔ ያለ እድሜውን ሙሉ በጦርነት ያሳለፈ ሰው ስድሳ ልምድ ያላቸው ታጋዮችን ይዞ ከአስር የማይበልጡ ኦሮሞዎችን በከበበባት ደቂቃ ምን ሊያስብ ይችላል ብለህ ገመትክ?

ቀረርቶ? ንቀት?

ሀየሎምም ሆነ ህወሀት - ኢህአዴግ ሰዎችን ንቀው አያውቁም:: ኢህአዴግ ሰዎችን ከማንቅ ቢደረማመስና ቢበተን ይሻለዋል:: ሰዎችን መናቅ የጀመርን ቀን ወደ መቃብራችን የምንደርገውን ጉዞ እንደምናጣድፍ ይሰማኛል:: ምክንያቱም ኢህአዴግ ለድርጅቱ ቀና ጉዞና አላማ ሲሉ ህይወታቸውን በከፈሉ ግለሰቦች አጥንትና ደም የተገነባ ድርጅት እንጂ በሀብታሞች መዋጮ የቆመ የጡብ ህንፃ አይደለም::

ሙሴ ላለመግደል ሲል የተሰዋ መሪያችን ነው:: የሙሴ መንፈስ እኛ ውስጥ አለ:: ባለፉት ዘመናት ሁሉ ላለመግደል ስንል ተሰውተናል:: ታሪክ ራሱን አልደገመም አኖሌ:: በዚህ ሰአት የአባቦኩን ኮረብታ የከበበው የምኒልክ ጦር አይደለም:: እዚህ አባቦኩ ኮረብታ ስር ያለነው ታጋዮች የህዝብ ልጆች ነን:: ነፃነት የጠማን - የታመቀ የእንባ ውቅያኖስ ደማችን ውስጥ ተቀላቅሎ የሚያስጨንቀን ታጋዮች ነን:: ደም ሲፈስ ማየት የማንሻ፣ የሰው ልጆችን ደስታ ለማየት የምንንጉዋጉዋ ተጋዮች ነን:: የወጣትነት ጊዜያችንን በመከራ ያሳለፍን፣ እኒያን የፈንጠዝያ የእድሜ ጊዜያት ለአንዲት ሰከንድ እንኳ ሳንመለከት በመራራ ትግል ውስጥ ያለፍን ሰዎች ነን ...

በጥሞና ስማኝ አኖሌ

ዋቢሸበሌ ሆቴል ከሀወኒ ጋር ታውኑ የነበረውን የኛ የመረጃ ሰዎች ቀርፀውታል:: ለሀወኒ ስልክ ከደወልክላት እለት ጀምሮ በቴሌፎኑ አማካይነት ቱሳህን በማግኘታችን ለአንዲት ደቂቃ እንኳ ከአይናችን አልራቅህም ነበር:: በሆነው ጊዜ እንድትያዝ ማድረግ ይቻል ነበር:: ከጀርባህ ያለውን ግን ማወቅ ፈለግን:: በማን እንደምትደገፍ የማወቅ ጉጉት ነበረን:: በመጨረሻ ከጀርባህ ያለውን ደረስንበት:: ማን ይመስልሀል? ማንም የለም:: ብቻህን ነበርክ:: በርግጥ በነፍጠኛው ላይ ያለህ ገደብ የሌለው ጥላቻ አብሮህ ነበር:: ለኦሮሞ ወገኖችህ የነበረህ ገደብ የሌለው ፍቅርም ልብህ ላይ እየነደደ ያስጨንቅህ ነበር:: ድብቅ አጀንዳ አላችሁ የምትለን ሰዎች ይህን በዝርዝር እናውቃለን::

በዚህ ጊዜ የተሰማኝን ልንገርህ? ጉዋጉዋሁ:: የአንተ አይነት ቅን ሰዎች ህዝባቸውን የሚያገለግሉበት እድል ይፈጠር ዘንድ

ተመኘሁ:: በነገራችን ላይ ሀወኒን እወዳታለሁ:: ትመሳሰላላችሁ:: እስዋም በኦሮሞነትዋ ትኮራለች:: የምወዳት በዚህ ባህርይዋ ነው:: በማንነታቸው የሚኮሩ ሰዎችን አጥብቄ እወዳለሁ:: ጀግኖች እነርሱ ናቸው:: በማንነት መኩራት ግን ሌሎችን መጥላት ማለት እንዳልሆነ እንድትረዳልኝ እሻለሁ:: እዚህ ዝርዝር ውስጥ መግባት አልሻም:: ይህን ደብዳቤ የምፅፍልህ ለኢህአዴግ አባልነት ልመልምልህ አይደለም:: ስለህወሀት ያለህን የተሳሳተ አመለካከት ታርም ዘንድ አጥብቄ እመኛለሁ:: ማረም የምትችለው ግን በህይወት ካለህ ብቻ ነው:: ስለዚህ ለጥቂት ጊዜያት ህይወትህን ለማቆየት ቃል ግባልኝ:: በተቀረ ይህን ቃል ሙሉ በሙሉ እመነው:: መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለህ ሰው ስለሆንክ ነው ግልፅ ሆኜ የፃፍኩልህ:: ጥያቄዬን ከተቀበልከው ክሊሊቱ ስድስት ሰአት ሲል አምስት ጥይቶችን በተከታታይ ወደሰማይ ተኩስ:: ከዚያም ከኮረብታዋ በስተቀኝ በኩል ባለው ገደላማ ሸጥ በኩል ባትሪ እያበራህ ከነተከታዮችህ ውረድ:: በወንጀለኛነት ስለተመዘገብክ እዚህ ሀገር ለጊዜው ህጋዊ ሆነህ መኖር አትችልምና ለጊዜው ወደፈቀድከው አካባቢ ሂድ:: ምናልባትም ኤርትራ ... የኛን አላማ ከተረዳህ አንድ ቀን ወደ ሀገርህ ትመለሳለህ::

ውድ አኖሌ ...

እኩለሌሊት ላይ አምስት ጥይት በተከታታይ ካልተተኰሰ ግን አላመንከኝም፣ አሊያም ጥያቄዬን አልተቀበልክም ማለት ስለሚሆን ማለዳ ላይ ታጋዮች ሳይወዱ ይተኩሱብሀል:: ተኩሱም ፍትሀዊ ይሆናል::»

ጨርሼ ቀና ስል ከአፉ በሚንቦለቦለው የሲጋራ ጢስ ውስጥ አተኩሮ እያየኝ ነበር፤

«ደብዳቤው አሳመነህ?» አልኩት::

«የለም» አለ አኖሌ «... የማመንና ያለማመን ጉዳይ ሳይሆን የሀየሎምን ጥያቄ ተቀበልኩት:: እነዚህ ሰዎች በርግጥ ዴሞክራት ከሆኑ የሚፈፅሙትን ለማየት ወሰንኩ:: ኤርትራ ከመጣሁ በሁዋላ የወያኔን የፖለቲካ አካሄድ በጥንቃቄ ተከታተልኩት:: ባጭሩ የተረዳሁት እውነት ቢኖር ሀየሎም ትንና ጀግና እንጂ ከፖለቲካው መሪዎች አንዱ አለመሆኑን ነው::»

«እንዴት?» ስል ጠየቅሁት::

«አንድ ሀቅ ልንገርህ?» አለ አኖሌ ጣቱን ወደኔ ቀስሮ «...ሀየሎም

ይህን ደብዳቤ የፃፈው ከልቡ ነው:: እንዳልኩህ ሀየሎም ጀግና ነው:: ፖለቲከኛ ግን አይደለም:: የወያኔ የፖለቲካ ሞተሮች ይህንን እንደ ሀየሎም አያስቡም:: በመቆየት የተገነዘብኩት ሀቅ ይህንን ነው:: ይህ ደብዳቤ የሀየሎምን ልብ እንጂ ህወሀትን አይወክልም:: የወያኔን የህወኒ ትልቁ ችግርም ይህን መገንዘብ አለመቻልዋ ነው:: የወያኔን የፖለቲካ ስውር ጉዞ ከሀየሎም ልብ ጋር እየቀላቀለች ነው በሀየሎም መምታታት ውስጥ የገባችው:: እኔ እንደማምነው በሀየሎም ይመሩ የነበሩት የእኒያ ቅን ጀግኖች ዘመን አልፎአል:: የእነርሱ ህልምና እምነት በዛሬው የፖለቲካ መድረክ ውስጥ የለም:: የዚህ አባባሌ ስነ አመክኖአዊ ትርጉም ይገባችሁዋል?» ሲል እኔና ህወኒን በየተራ እያቃኘ ጠየቀን::

መልስ አልሰጠነውም:: ተያይተን ዝም አልን:: ቀጠለ አኖሌ፣

«ይኸው ነው ወዳጆቼ:: የሀየሎም ደብዳቤ መሳጭ ተረት ብቻ ነው - ልክ እንደ ቡርቃ ዝምታ:: የኦሮሞ ህዝብ ገና ነፃነቱን ባለማግኘቱ፣ በስውር ቅኝ አገዛዝ ስር በመውደቁ በቀጣይ በራሱ መንገድ መታገሉን መቀጠል አለበት:: የጆርጅ ኦርዌልን Animal Farm በገሀዱ አለም ለማየት መብቃቱ በእጅጉ ይደንቀኛል:: ኦርዌል ነቢይ ነበር:: አንድ ሌላ ሀቅ ደግሞ ልንገራችሁ! ወደፊት የኦሮሞ ህዝብ መራራ መስዋዕትነት ከፍሎ ነፃነቱን በጁ ማስገባቱ አይቀርም:: በዚያን ጊዜ ግን የኦሮሞ ህዝብ ስሜት አደገኛ ነው የሚሆነው:: ከባድ የበቀል ነበልባል ሊለኩስም ይችላል:: ኢትዮጵያውያን ይህ እንዳይፈፀም የሚሹ ከሆነ ከወዲሁ ሊያስቡበት ይገባል:: ያ ቀን ከመምጣቱ በፊት በሰላማዊ መንገድ ሙሉ መብቶቻችን ይከበሩልን ዘንድ እንሻለን::»

አኖሌን ከመሰናበቱ በፊት አንዳንድ ጥቃቅን ጥያቄዎችን አቀረብኩለት፣

«ምዕዋ ለሁለት ቀናት ያህል ከህወኒ ጋር ባደረግሁት ቆይታ የእለት ገጠመኝ መመዝገቢያ ማስታወሻ ደብተርህን አውሳኝ አንብቤው ነበር:: በጣም ማራኪ ነው ...» ስል ተንደረደርኩ:: እያያዝኩናም ቀጠልኩ፣

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ የሰፈሩት አንዳንድ መረጃዎች ላዘጋጀው ላሰብኩት መፅሀፍ ጠቃሚ መነሻ ሀሳብ ሊሰጡኝ

ስለሚችሉ እንድጠቀምበት ብትፈቅድልኝ?» የሚል ልመና ቢጤ አቀረብኩ::

አኖሌ ግን ጥያቄዬን ቀለል አድርጎ አየው፣ ትክሻውን በመስበቅና ከንፈሩን በመበልጠጥ መስማማቱን ገለፀልኝ:: ተመስገን ብዬ ወደሌላ ጥያቄ ተሻገርኩ::

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ ጂብሪል እና ጮማዬ ስለተባሉ ሰዎች አስፍረሀል:: አሁን የት እንዳሉ ታውቃለህ?»

አኖሌ ፈገግ አለ፣

«ጂብሪል አሲ ግሬይፍስ ቫልድ ከምትባል የጀርመን ከተማ ነው ያለው:: በኔ ጦስ አንድ አመት በመታሰሩ ይቅርታ ልጠይቀው ፍላጎት ነበረኝ:: አልደረስኩበትም:: ወያኔ አዲሳባ ሲገባ ከእስር መፈታቱንና በክረምቱ ወራት ወደ ጀርመን ለመሻገር መቻሉን ሰማሁ:: የእስገራሚ ባህርይ ባለቤት ስለሆነው ጮማዬ ወሬ የሰማሁት ግን በቅርቡ እዚሁ አስመራ ላይ ነው:: ጮማዬ እድለኛ ነው:: በጦርነቱ ከሞት አምልጦ አዲሳባ ቂራ በተባለ ሰፈር ስጋ ቤት ለመክፈት በቅቶአል» ብሎ በሳቅ ተንከተከተ:: እኔም በሳቅ አጀብኩት:: አኖሌ ከጮማዬ ጋር ያደረጋቸውን ወጐች በማስታወሻ ደብተሩ ልቅም አድርጐ በማስፈሩ ይህን ልዩ ፍጥረት በቅርብ ለማወቅ ችዬ ነበር::

* * *

አኖሌን ተሰናብቼ ወጣሁ::

ሀወኒ ጥቂት መንገድ ልትሸኘኝ ፈቃደኛ ሆነች::

በመንገድ ላይ ታዲያ አኖሌን አስመልክታ ጥቂት አወጋችኝ፣

«... አኖሌ አስቸጋሪ ሰው ነው» ስትል ነበር የጀመረችው ... ዲሞክራሲያዊና ኢኮኖሚያዊ መብቶች ያለ ክብርና ክራት ገደል ይግቡ የሚል ፈሊጥ አለው:: የዚህ አባባል መንፈስ ከቶ አይገባኝም:: እኛ ኦሮሞዎች ከኢትዮጵያውያን ጋር የተፈጠርን ኢትዮጵያውያን ነን:: ያለፉት መንግስታት በደል አድርሰውብናል:: ይህ ግልፅ ነው:: ለዚያ በደል ማካካሻ የሚሆን የበቀል ጅራፍ ልናጮህ ግን ከቶ አይገባም:: በፍፁም! በዚህ እምነቱ አኖሌ አምርሮ ይወቅሰኛል:: ቁስ እንጂ ህዝባዊ ታጋይ መሆን አትችይም ይለኛል:: አኖሌ

ጥያት መጮህ የለበትም ከሚለው አጀንዳ በፊት ስለ ክብርና ኩራት ያነሳል። እኔ ግን ስለ ሰላም መዘመር እሻለሁ። የህወሀት ሰዎችም ቢሆኑ እኖሌ በሚለው መልኩ ከቶ ሊታዩ አይችሉም። በፍፁም! እኛ ኦሮሞዎች ሰላማዊውን መድረክ ተጠቅመን የስልጣን ባለቤትነታችንን ማረጋገጥ ከቻልን ማንም እጃችንን ጠምዝዞ አንበዳጅ ሊያደርገን አይችልም። በርግጥ ...» አለች ህወኒ ትክዝ ብላ «... በርግጥ እነ ሰለሞን ዲሳሳ አሁንም ስልጣን ላይ ናቸው። አልተወቀሱም፤ አልተከሰሱም። ይልቁን እየተደላደሉ ነው። ከልካይ ግን የላቸውም። በሙስና መዘፈቃቸው ይታወቃል። ይህ በእጅጉ ያሳስበኛል። ለአብነት ሰለሞን ዲሳሳ ፊንፊኔ ሆቴል ላይ እጅ ከፍንጅ እንዲያዝ ሁኔታዎችን አመቻችቼ ነበር። ሆኖም ከቀጠሮአችን ቀደም ብሎ ይህን መፈፀሜን ማወቅ ቻለ። እንዴት? አልገባኝም። ይልቁን በሙስና ስለመዘፈቁ በቂ መረጃ አለመገኘቱ ተገለፀልኝ። ይህን መሰል ሁኔታዎች ተስፋ አስቆራጭ ናቸው። 'ኢትዮጵያ የኔ ብቻ 'ምናገባኝ?' እንድትል ያደርጉሀል። ምናንገበገበኝ? የግል ህይወቱን አይደለችም፤ የሚሊዮኖች ናት። ምናንገበገበኝ? የግል ህይወቱን ብቻ ለምን አልመራም?' ብዬ ከራሴ ጋር የምሙዋገትበት ጊዜ ጥቂት አይደለም። የቡርቃ ገበሬዎች ሲታሰቡኝ ደግሞ ልቤ ላይ የቁጣና የእልህ እሳት ይነዳል። እኒያ ቅንና ምስኪን ገበሬዎች በኔን በእኖሌ ላይ የጣሉትን እምነትና ተስፋ ሳስብ ብቻዬን ተደብቄ በቁጭት ስቅስቅ ብዬ አለቅሳለሁ። በዚያች ደቂቃ ታዲያ የእኖሌ የአመፅ መንፈስ ይጋባብኛል። የኦሮሞ ህዝብ እንደ ደራሽ ወንዝ ከየጉጆው ወጥቶ አገር ምድሩን በቁጣ ያናውጥ ዘንድ እመኛለሁ። ዳሩ ግን ይህ ስሜቱ ዘላቂ አይደለም። መልሼ መታገስና መታገል እንዳለብኝ ራሴን በራሴ እመክራለሁ ...ዳሩ ግን እነርሱ ስልጣን ላይ እያሉ የኦሮሞን ህዝብ የስልጣኑ ባለቤት ማድረግ ይቻላል? ለዚህ መልስ የለኝም። በእጅጉም ያሳስበኛል ... ጉደሎ ነገሮች ይታዩኛል ... መፍትሄው ታዲያ ምንድነው? እኖሌ እንደሚለው ጠመንጃ ማንሳት? በፍፁም! በፍፁም! ከነገዲህ ሌሎች ንፁህ ኢትዮጵያውያን መሞት የለባቸውም። በፍፁም ...»

ኮምቢሽታቶ ላይ በዝምታ እየተነዋዘን ነው። ሀወኒን ማዳመጥ አይሰለችም። የሀወኒን ወግ መስማት በፀጥተኛ ነጠር ውስጥ ቀልብን መቆጣጠር የሚችል ዜማ እንደማዳመጥ ይቆጠራል። ሀወኒ ቀጠለች፣

«... በኢትዮጵያችን ውስጥ እርቅ እንደሚያስፈልግ

ይሰማኛል። እሮሚያም በእውነተኛ የኦሮሞ ልጆች እንድትመራ ምቹ ሁኔታዎች መፈጠር አለባቸው ብዬ አምናለሁ። በመላው አለም የተበተኑ የኦሮሞ ልጆች ወደ ለምለሚቱ ኦሮሚያ እንዲመለሱ የተመቻቸ ሁኔታ ሊፈጠርላቸው ይገባል። ከዚህ በሁዋላ ከሌሎች ኢትዮጵያውያን ወንድሞቻችን ጋር ተከባብረን መኖር እንችላለን። እኔ ስለ ነፍጠኞች እያንጐራጐርኩ ጊዜ ማባከን አልሻም። የነፍጠኛው ስርአት ሞቶ ተቀብሮአል። አማሮች ንፁህ ወንድሞቻችንና እህቶቻችን ናቸው። አማሮች ጠንካራ ሰራተኞች፣ ደግና ጀግኖች ናቸው። አብረን ኖረናል። ወደፊትም አብረን መኖር እንችላለን። የኦሮሞ ህዝብ እንደ ጠላት የሚያየው ህዝብ የለውም።»

«ስማ ልንገርህ» ስትል ቀጠለች ሀወኒ ... «እኔ የታሪክ ሰው ነኝ። የመጀመሪያ መፅሀፌን በአማርኛ የመፃፍ እቅድ ነው ያለኝ። በኦሮምኛም እፅፋለሁ። የተዋሀደ ስሜትና ስርአት ሊኖር እንደሚገባ አስባለሁ። ለህዝቦች ጥቅም የሚውል አንድነት ይኖረን ዘንድ ቅን መሆን አለብን። ስለጠመንጃ መርሳት መጀመር አለብን። ዋቢሸበሌ አባይና ዳቡስ ወንዞች እየባከኑ ነው። ወገኖቻቸውን እያገለገሉ አይደሉም። ቅን መሪዎችና ብርቱ ሰራተኛ ህዝብ መፍጠር ይጠበቅብናል። የኔ ራዕይ ይህን ይመስላል ...»

ባር ኢምፔሮ በረንዳ ላይ ተቀምጠን ቀጭን የአስመራ ሻይ አዘዝን። ቀዝቀዝ ያለው የአስመራ የምሽት አየር ምቾትን ያጐናፅፋል። ሀወኒ አጠገቤ አለች። ከርስዋ ጐን መሆን አይጠገብም። የበሰለ እንጆሪ የመሰሉ ከንፈሮችዋን ከፊት አድርጋ፣ በኒያ ቀልብ በሚነሱ አይኖችዋ ስታተኩር የምትዘምር ፅጌረዳ አበባ ነው የምትመስለው። እናም በዚህ ስሜትና መንፈስ ወጋችንን ቀጠልን፣

«እኖሌ አስመራ ይቆያል?» ስል ጠየቅሁዋት።

«ወደ ሀገሩ መመለስ አለበት» አለች ሀወኒ በቁርጠኝነት «የቡርቃ ሰዎች ይጠብቁታል። በርግጥ እኖሌ አሁን ቅዥት ላይ ነው። ከኢህአዴግ ጋር ጠርነት ለመግጠም ሌትና ቀን እየሰራ ይገኛል። ይህ እብደት ነው። ከኢህአዴግ ጋር በጋራ መስራት እንደሚቻል ላሳምነው እየሞከርኩ ነው ያለሁት። የትጥቅ ትግል የመጀመር ሀሳቡን አምርሬ እየተቃወምኩት ነው።»

«የተምታታ ስሜት ውስጥ መግባትሽ ግን አይካድም ...» አልኩዋት፤ እንደዋዛ።

ሀወኒ ትክክ! አለች።

«... ምን መሰለህ?» አለች ዘግየት ብላ «... እኔ ተስፋ አደርጋለሁ። አልቻኩልም። ለማመስገንም ሆነ ለመውቀስ አልቻኩልም። ለመቃወምም ለመደገፍም አልቻኩልም። እና ህልም አለኝ። የኦሮሚያ ልጆች በአንድ የዋርካ ዛፍ ስር መሰባሰብ የሚችሉበት ዕለት ይናፍቀኛል። ከዚያም ባሻገር ኢትዮጵያዊነት እንዲጠነከርና እንዲያብብ ከልብ እመኛለሁ። ይህን ዕለት ዘወትር በተስፋ ነው የምጠብቀው። ይህ ምኞቴ እንደ ቡርቃ ዝምታ ተረት እየሆነ ሲሄድ ሳይ ግን ልቤ ይደማል ...»

ባር ኢምፔሮን ለቀን በዝግታ እርምጃ በአስመራ የዘምባባ ጥላዎች ስር ተጉዋዝን።

«ሌላው ቁምነገር» አለች ሀወኒ አሻግራ እያስተዋለች «... ስለ ክብርና ኩራት ማሰብ ማቆም እንደሚገባን ይሰማኛል። ለክብርና ኩራት ሲባል አንድ ጠብታ ደም እንኳዋ መፍሰስ የለበትም ብዬ በጥብቅ አምናለሁ። ስማኝ ልንገርህ! ቢያንስ ከታሪክ መማር መቻል አለብን - ከጦርነት ታሪካችን። AN ANCHOR OF A SHIP IS ALWAYS AT SEA. BUT NEVER LEARNS TO SWIM የሚል የፈረንጆች አባባል አለ። እንደ ግዑዙ መልህቅ መሆን የለብንም። ምንድነው ክብርና ኩራት? ምድር እንደሁ ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም። ሚልዮኖችን እንደዋዛ ሸኝታለች። እኔ እንደማምነው መፈጠራችን ትርጉም የሚኖረው ባለንበት ዘመን ለህዝባችን የሚጠቅም ጥቂት ቁምነገር መስራት ከቻልን ብቻ ነው። ከቁና ሙሉ ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ የሚሻ ትውልድ የለም ...»

ሀወኒን ተሰናበትኩዋት። አስመራን ጭምር። እና ወደ አዲሳባ የመልስ ጉዞ ጀመርኩ - አጭር የአየር ላይ ጉዞ።

* * *

እነሆ በአይሮፕላን መንገድ ላይ ነኝ ...

ስለ ሀወኒ እያሰብኩ ነው።

«ምድር ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም ... ከቁና ሙሉ ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ

የሚሻ ትውልድ የለም ...»

የሀወኒ ይህ የመጨረሻ አባባል ከአእምሮዬ አልጠፋ አለ። ደግሜ ደጋግሜ ... መልሼ መላልሼ አጠነጠንኩት። አባባሉ አንድ ግጥም አስታወሰኝ። አጭር ግጥም። በአንድ ወቅት የአማራ ታጋዮች መሪ የነበረው ታምራት ላይኔ የቋጠራቸው ስንኞች፣

ሁሉም ያልፋል ...

ጉርፍም እንኳዋ ...

ደፍ ዝናሙ ያጉረፈው።

ሄዶ ... ሄዶ -- ሄዶ ያልቃል ...

ፈሶ ... ፈሶ -- ፈሶ ይደርቃል።

ፀሀይቱም ... ፀሐይቱም እንኩዋ ...

ቀኑን ሞቃ ... ሞቃ ሞቃ ትበርዳለች!

መሬት ፊትዋን ስትነሳት ... ስትርቃት ትሸሸለች!

ይህንኑ እያዜምኩ አዲሳባ ገባሁ። ማለዳ ነበር። በመንጋት ላይ ያለ የሰንበት ማለዳ። የምስራቅ ሰማይ ወለል ብሎ ታየኝ። እያለሁ። ይታየኛል። የፀሀይቱ መውጫ ይታየኛል። አስፈሪና ከባድ የተፈጥሮ የንጋት ቀለም ሰማዩን አጅጉርጉሮታል። ጨፍጋጋ ማለዳ። ተስፋ ቢስ ንጋት። አዎን! ሰማዩ የአህያ ሆድ መስሎአል። የወደል አህያ ሆድ ...